

AİKB
ÇEVRESEL VE SOSYAL POLİTİKA

Yönetim Kurulu tarafından
onaylanmıştır.
12 Mayıs 2008

Çevresel ve Sosyal Politika Bankanın çeşitli paydaşları arasında Politikanın daha iyi anlaşılmasını sağlamaya yardımcı olmak için orijinal İngilizce sürümünden Türkçe dâhil bir sayıda dile çevrilmiştir. Banka güvenilir bir çeviri yapılmış olmasına dikkat etmiş olmasına karşın, Banka Türkçeye yapılan bu çevirinin doğruluğu ve aslına uygunluğunu garanti etmemektedir. Çevresel ve Sosyal Politikanın İngilizce sürümü ile başka bir dile çevirisi arasında herhangi bir uyumsuzluk olması halinde, İngilizce sürüm nihai ve amir olacaktır.

İÇİNDEKİLER SAYFASI

SAYFA

Çevresel ve Sosyal Politika

A. Bu politikanın amacı	3	
B. AİKB'nin Taahhüdü	3	
C. Çevresel ve sosyal değerlendirmeleri proje sürecinde birleştirme: AİKB'nin Görevi ve Sorumlulukları	6	
D. AİKB Kamusal Raporlama ve Hesap Verme Sorumluluğu	11	
E. Başkalarıyla ortak çalışma dâhil üstün çevresel ve sosyal menfaatler sağlayan yatırımların teşviki	11	
F. Ülke ve Sektör Stratejileri	12	
G. Kurumsal ve Uygulama Düzenlemeleri		12
Ek 1: A Kategori projeler	14	
Ek 2: AİKB Çevresel ve Sosyal İstisna Listesi	17	

Performans Koşulları

PR1: Çevresel ve Sosyal Değerlendirme ve Yönetim	18	
PR2: İşgücü ve Çalışma Koşulları	25	
PR3: Kirliliğin Önlenmesi ve Azaltılması	30	
PR4: Toplum Sağlığı, Güvenliği ve Emniyeti	35	
PR5: Arazi Edinme, Gönülsüz Yeniden İskân ve Ekonomik Yer Değişim	40	
PR6: Biyolojik Çeşitliliğin Korunması, Yaşayan Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi	50	
PR7: Yerli Halklar	57	
PR8: Kültürel Miras	65	
PR9: Finansal Aracılar	70	
PR10: Bilgi Açıklama ve Paydaş Katılımı	76	

AİKB Çevresel ve Sosyal Politika

A. Bu politikanın Amacı

1. AİKB, kuruluş anlaşmasına, AİKB'nı Kuran Sözleşmeye¹ göre yatırım ve teknik işbirliği faaliyetlerinin tamamında “çevresel olarak sağlam ve sürdürülebilir bir kalkınmayı” teşvik etmeyi taahhüt etmiştir. Banka² sürdürülebilir kalkınmanın sağlam iş yönetimi için temel bir unsur olduğuna inanır. Bu nedenle, AİKB'nın piyasa temelli ekonomilere geçişi teşvik etmek ve kişisel girişimciliği desteklemek sorumluluğu ve sürdürülebilir kalkınma taahhüdü ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlıdır. AİKB tarafından finanse edilen tüm projeler Bankanın yeni değer yaratma, geçiş etkisi ve sağlam bankacılık temel faaliyet ilkelerine uymak zorundadır. İlâveten, Banka sürdürülebilir kalkınmayı finanse etmenin AİKB'nın faaliyetlerinin en üst öncelikleri arasında sıralanması gerektiğini kabul eder.
2. Bu politika sürdürülebilir kalkınmanın çevresel ve sosyal boyutlarını kapsar. Bu politikanın amaçları için, sosyal boyutlar (i) iş sağlığı ve güvenliği dâhil işgücü standartlarını ve çalışma koşullarını ve (ii) kamu sağlığı, güvenliği ve emniyeti, cinsiyet eşitliği, yerli halklar ve kültürel miras üzerindeki etkiler, gönülsüz yeniden yerleştirme ve temel hizmetlerin satın alınabilirliği gibi toplumsal etkileri kapsar. Politika Bankanın çevresel ve sosyal sürdürülebilirliğe bağlılığını nasıl uygulamaya koyacağını çerçevesini çizer, şöyle ki:
 - Tüm faaliyetlerinin içinde çevresel ve sosyal düşüncelerin göz önüne alınmasını yönlendirir;
 - Müşteriler için Banka açısından kabul edilebilir bir zaman çerçevesinde uyulması beklenen çevresel ve sosyal performans koşulları tesis eder;
 - Hem AİKB hem de müşterileri için Politika ve performans koşullarına uygun olarak sürdürülebilir sonuçlar elde etmek için ayrı ayrı görevler ve sorumluluklar tanımlar;
 - Yüksek çevresel ve sosyal yararları olan projeleri teşvik etmek için stratejik bir hedef belirler.

B. AİKB'nin Taahhüdü

3. AİKB finanse ettiği projelerin çevresel ve sosyal değerlendirme ve denetim süreçleri aracılığıyla:
 - Sosyal ve çevresel olarak sürdürülebilir olmasını;
 - Etkilenen çalışanların ve toplulukların haklarına saygı duymasını;
 - Ve geçerli yasal gereklilikler ve uluslararası iyi uygulamalarla uyumlu olarak tasarlanmasını ve uygulanmasını sağlamayı gözetecektir.

Bu amacı başarılı pratik sonuçlara çevirmek için, Banka müşterilerin uyması beklenen çevresel ve sosyal etki ve sorunların kilit alanlarını kapsayan kapsamlı bir takım Performans Koşulları benimsemiştir. Banka AB çevresel standartlarını olduğu kadar imzalamış olduğu, PK³'lerinde yansıtılan Avrupa Çevre İlkelerini de teşvik etmeye kararlıdır.

¹ AİKB Kuruluş Sözleşmesinin 2.1 (vii) maddesine bakınız.

² Bu politikada “AİKB” ve Banka kelimeleri aynı anlamda kullanılmıştır.

³ Avrupa Çevre İlkelerinin (EPE) metni www.eib.org/infocentre/epe/declaration/index.htm adresinde bulunabilir. EPE projelerin finansmanına eşlik eden çevresel ilkeler, uygulamalar ve standartların artan uyumlulaşması çabasına cevaben başlatılan bir girişimdir. EPE AT Anlaşmasında temel çevresel ilkeler ve AB ikincil mevzuatında birleştirilen uygulamalar ve standartlar olarak tanımlanır. EPE taahhütleri Performans Koşulları 1,3,4 ve 10'da yansıtılmıştır.

- Banka müşterilerinin PK'larına uyacak şekilde projelerine ilişkin çevresel ve sosyal sorunları değerlendirmelerini ve yönetmelerini bekler. Bankanın görevi: (i) müşterilerinin değerlendirmesini gözden geçirmek, (ii) PK'larıyla uyumlu olarak olumsuz sosyal ve çevresel etkileri önlemek için, bu mümkün olmadığında an aza indirmek, hafifletmek veya dengelemek veya telafi etmek için müşterilerine uygun ve etkili önlemler geliştirmede yardımcı olmak, (iii) ilave çevresel veya sosyal yararlar için fırsatları belirlemede yardımcı olmak ve (iv) Bankanın projeye⁴ finansal ilgisi devam ettiği sürece projelerin çevresel ve sosyal anlaşma maddeleriyle uyumunu denetlemektir.
4. Banka geçişin sistemik sürdürülebilir kalkınma boyutunu ve bu alanda stratejik bir yaklaşımın yararlarını daha kesin bir şekilde yansıtabilmek için teklif edilen projelerin⁵ geçiş etkisinin değerlendirmesini genişletecektir. Sürdürülebilir kalkınma amaçlarının peşinde olan AİKB tarafından finanse edilen herhangi bir proje Bankanın geçiş talimatları ile tam olarak tutarlı olacaktır.
 5. Banka projeye etkilenen topluluklara sosyoekonomik yararlar gibi ilave çevresel ve sosyal faydaları gerçekleştirmesi muhtemel projeleri finanse etmeyi ve uygun ve olanaklı olduğunda, bu faydalara projeden etkilenen tarafların adil olarak erişilmesini gözeticektir. Bölgeye yönelik çevresel ve sosyal sorunlara öncelikli olarak odaklanan ve iklim değişikliğini hafifletme ve uygulama, çölleşme, biyoçeşitliliği koruma, enerji ve kaynak verimliliği, yoksulluğu azaltma, dürüst çalışmayı teşvik, sosyal dışlanmayı azaltma, temel hizmetlere erişim, cinsiyet eşitliği, şeffaflık ve sosyal kalkınma gibi ilgili AB stratejilerinin uygulanmasını teşvik eden unsurlar taşıyan projelere özel önem verilecektir. AİKB ayrıca teklif edilen projelerin ev sahibi ülkenin kalkınmasına katkıda bulunmasının ve projeden etkilenen toplulukların ekonomik, sosyal veya çevresel bakımdan yaygın olarak yararlanmasının beklenip beklenemeyeceğini de dikkate alacaktır. AİKB müşterilerine faaliyetlerine değer katmalarında, uzun vadeli sürdürülebilirliği iyileştirmelerinde ve çevresel ve sosyal yönetim kapasitelerini güçlendirmelerinde yardımcı olmak için müşterileriyle ortaklıklar oluşturacaktır.
 6. Banka iklim değişikliğini hafifletme ve uygulamasının önemini ve Bankanın bölgedeki faaliyetleri için bunların yüksek önceliğini kabul eder. Faaliyetlerinde bu unsurların ele alınmasını güçlendirmek düşüncesiyle, İklim değişikliğine karşı, özellikle sera gazlarının azaltılması, uyarılma, yenilenebilirlerin teşviki ve enerji verimliliğinin iyileştirmesine doğru yaklaşımını daha da geliştirmeyi amaçlar.
 7. AİKB kurumsal şeffaflık⁶, denetime açık olma ve paydaş katılımı ilkelerine güçlü bir şekilde bağlıdır. Bankanın çevresel ve sosyal sorunlarda performansı hakkında devamlı olarak bilgi açıklayacak ve Bankanın paydaş topluluğu ile anlamlı bir diyalog sürdürecektir. Banka müşterileri arasında benzer iyi uygulamaları teşvik edecektir. Özellikle AİKB müşterilerinin devamlı olarak kendi paydaşlarını belirlemelerini ve onlarla karşılıklı iletişime girmelerini ve Banka tarafından projenin ilgili etkileriyle orantılı olduğu kabul edilecek şekilde bilgi açıklama, danışma ve bilgili katılım vasıtasıyla potansiyel olarak etkilenen topluluklarla meşgul olmalarını beklemektedir.

⁴ Bu Politikanın amaçları için yatırımdan (borç veya sermaye) vadeli ödeme koşullarıyla çıkılan veya satılan bir projede Bankanın mali bir menfaati olduğu düşünülmeyecektir.

⁵ Projelerin Geçiş etkisi Bankanın Baş Ekonomist Dairesince değerlendirilir, daha fazla bilgi için <http://www.AİKB.com/country/sector/econo/impact.htm> adresine bakınız.

⁶ Bankanın diğer Banka politikası belgelerinde açıklanan iyi yönetim, kara para aklama, rüşvet ve yolsuzluk, gelir şeffaflığı ve tarifelerin açıklanmasına ilişkin özel koşulları vardır.

Söz konusu paydaş etkileşimi, Bilgiye Erişim, Karar Vermede Halkın Katılım ve Çevresel Meselelerde Yargıya Erişim⁷, hakkında UNECE Anlaşmasının ve AB Çevresel Etki Değerlendirme Direktifinin ve uluslararası sınırlar boyunca önemli çevresel etki olasılığı olan projeler için onay durumuna bağlı olmaksızın Sınır ötesi Bağlamda Çevresel Etki Değerlendirmesi⁸ hakkında UNECE Anlaşmasının ruhuna, amacına ve nihai hedeflerine uyumlu olmalıdır.

8. AİKB doğal biyoçeşitlilik kaynaklarının (vahşi hayat, balıkçılık ve orman ürünleri gibi) korunması, yönetimi ve sürdürülebilir kullanımına tedbirli bir yaklaşımı destekler ve faaliyetlerinin kritik doğal ortamı koruyacak ve uygulanabilir olduğunda, doğal yaşam alanlarını ve onların desteklediği biyoçeşitliliği güçlendirecek önlemler içermesini sağlamayı gözetecektir.
9. AİKB yatırımları aracılığıyla çevre, işgücü, kurumsal sorumluluk⁹ ve çevresel bilgiye kamusal erişime ilişkin uluslararası kanunun ilgili prensip ve kurallarının etkin uygulamasına katkıda bulunmayı aktif olarak gözetecektir. Bu prensip ve kurallar anlaşmalar, uzlaşmalar ve çok taraflı, bölgesel veya çift taraflı anlaşmalar gibi belgelerde olduğu kadar ilgili bağlayıcı olmayan araçlarda da ortaya konulmuştur. AİKB proje değerlendirmesi sırasında saptandığı gibi çevresel koruma, insan hakları ve sürdürülebilir kalkınmaya ilişkin ilgili uluslararası sözleşmeler ve anlaşmalar altında ülke yükümlülüklerine aykırı olabilecek projeleri bilerek finanse etmeyecektir.
10. AİKB faaliyette buldukları ülkelerde bölgesel veya sektörel seviyede sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek için etkin müdahaleleri koordine eden diğer uluslararası finans kuruluşları, Avrupa Birliği, iki taraflı bağışçılar, Birleşik Devletler acenteleri ve diğer örgütlerle birlikte çalışacaktır. Projeleri diğer finansal kuruluşlarla birlikte finanse ederken AİKB proje değerlendirmesine, proje gereksinimlerine ve denetimine ortak bir yaklaşım üzerinde anlaşmak için onlarla işbirliği yapacaktır.
11. Teknik işbirliği faaliyetleri aracılığıyla, AİKB örneğin sürdürülebilir iş uygulamalarını ve kurumsal sorumluluğu teşvik ederek, faaliyet ülkelerinde çevresel ve sosyal sorunların dikkate alınması ve yönetimi için gerekli kapasiteyi yaratarak veya Banka tarafından fonlanan projelerin muhtemel yararlarına adil erişimi artırarak finanse ettiği projeleri güçlendirmek için kapasite yaratan programlar ve yardımın diğer şekillerini sağlamak için destek seferber etmeye çalışacaktır.
12. AİKB politika diyaloguna girişecek ve sürdürülebilir kalkınmaya ilişkin yapısal ve mahalli sorunları ele almak için uygun olduğunda hükümetler ve diğer ortaklarla birlikte çalışmak için teknik yardım sağlayacaktır.
13. Dâhili faaliyetlerinde AİKB (enerji ve kaynak verimliliği, atık azaltma ve geri dönüşüm dâhil) çevresel yönetimde ve (eşit fırsat, iş/yaşam dengesi, sağlık ve güvenlik gibi) insan kaynakları yönetiminde en iyi uygulamaları takip edecektir. AİKB benzer yüksek çevresel ve sosyal standartları izleyen tedarikçilerle ve yüklenicilerle birlikte çalışmayı gözetecektir. Banka dâhili malların ve hizmetlerin temininde sürdürülebilirlik sorunlarını dikkate alacaktır.

⁷ “Århus Anlaşması”, www.unece.org/env/pp/

⁸ “Espoo Anlaşması”, www.unece.org/env/eia/

⁹ Kurumsal sorumluluğa ilişkin uluslararası kabul edilmiş belgeler ILO’nun Çokuluslu İşletmelere ilişkin Prensiplerin ve Sosyal Politikanın Üç bölümlü Beyanını ve OECD’nin Çokuluslu İşletmeler için Kılavuzlarını içerir.

C. Çevresel ve sosyal değerlendirmeleri proje sürecinde birleştirme: AİKB'nın görev ve sorumlulukları

Proje değerlendirme Süreci

Genel Yaklaşım

14. AİKB tarafından finanse edilen tüm projeler hem bir faaliyetin finanse edilip edilmemesine ve edilecekse, planlama, finansman ve uygulamada çevresel ve sosyal sorunların ele alınacağı yola karar vermede AİKB'na yardımcı olmak için çevresel ve sosyal değerlendirmeye tabi tutulur. AİKB'nın çevresel ve sosyal değerlendirmesi finansal ve itibara ilişkin riskler ve muhtemel çevresel ve sosyal fırsatların belirlenmesi dâhil AİKB'nın genel proje değerlendirmesinin içinde birleştirilmiştir. Bu değerlendirme projenin doğası ve ölçeğine uygun olacak ve çevresel ve sosyal risklerin ve etkilerin seviyesi ile orantılı olacaktır. Değerlendirme AİKB finansmanı ile desteklenen faaliyetlerin bu Politikaya ve bunun Performans Koşullarına (PK) göre uygulanıp uygulanamayacağını tespit edecektir. Gerekli durum değerlendirmesi çalışmalarının, bilgi açıklama ve paydaş taahhüdünün PK 1 ila 10'a göre yürütülmesini sağlamak ve kendi değerlendirmesinin bir parçası olarak incelenmek üzere AİKB'na sunmak müşterinin sorumluluğudur. AİKB sağlanan bilgiyi inceleyecek ve projenin Bankanın koşullarını nasıl karşılayabileceği hakkında müşteriye rehberlik edecektir.
15. AİKB'nın çevresel ve sosyal değerlendirmesi üç kilit unsurun dikkate alınmasını içerir: (i) teklif edilen projenin beraberindeki çevresel ve sosyal etkiler ve sorunlar, (ii) müşterinin bu etki ve sorunları bu Politikaya göre ele alma yeteneği ve taahhüdü ve (iii) bu Politikaya uyum sağlarken üçüncü şahısların rolü.
16. AİKB, örneğin teklif edilen bir proje çevresel ve sosyal sorunları tatmin edici bir şekilde ele almada başarısız olduğunda ve Banka tarafından makul olarak değerlendirilen bir zaman çerçevesinde bu Politika'nın Performans Koşullarını karşılanması beklenmeyen veya artık etkileri kabul edilemez olarak kalan bir projeyi çevresel ve sosyal sebeplerle finanse edinmekten kaçınabilir. İlaveten AİKB'nın finanse etmediği birçok faaliyet türü vardır. Bu faaliyetlerin bir listesi Ek 2'de bulunabilir.
17. Bu Politikada "proje" terimi AİKB faaliyetine türüne bakılmaksızın müşteri tarafından AİKB finansmanının gözetildiği bir iş faaliyetinden söz eder. AİKB faaliyetleri (yani, finansman sağlama işi) proje finansmanı/ sınırlı rücu finansmanı, kurumsal finansman, işletme sermayesi, sermaye benzeri, sermaye veya bağışlar gibi teklif edilen projeler için bir dizi farklı finansman türünü kapsar.
18. AİKB bir sayıda Özel Fonu ve işbirliği fonlarını yönetir. Kısmen veya tamamen Özel Fonlarla finanse edilen projeler veya faaliyetler bu Politikayla uyumlu olacaktır. İşbirliği fonları içinde bu Politika uygulanacaktır ancak bu Politikayla uyumlu olması koşuluyla çevresel ve sosyal meselelerle ilgili ilave verici şartları da uygulanacaktır.

Sınıflandırma

19. AİKB projenin niteliğini, yerini, hassasiyetini ve ölçeğini ve olası çevresel etkilerinin ve sorunlarının doğasını ve büyüklüğünü dikkate alarak (i) teklif edilen projenin beraberindeki muhtemel çevresel ve sosyal etkiler ve sorunların seviyesini yansıtmak ve (ii) her bir proje için gerekli çevresel ve sosyal incelemelerin, bilgi açıklamanın ve paydaş katılımının yapısını ve seviyesini belirlemek için çevresel ve sosyal kriterlere dayanarak teklif edilen projeleri A/B/C/FA olarak sınıflandırır.

Doğrudan Yatırım Faaliyetleri¹⁰

20. Teklif edilen bir proje sınıflandırma zamanında kolaylıkla tespit edilemeyen veya değerlendirilemeyen ve PK'lara göre bağımsız üçüncü şahıs uzmanlarınca yürütülecek resmi ve katılımcı bir değerlendirme süreci gerektiren potansiyel olarak gelecekte önemli ve çeşitli çevresel ve/veya sosyal etkiler ve sorunlara yol açabilecekse A Sınıfı olarak sınıflandırılır. A Sınıfı projelerin gösterge mahiyetinde bir listesi bu Politikanın 1. Ek'inde sunulmuştur.
21. Teklif edilen bir proje doğurabileceği olası ters çevresel ve/veya sosyal etkiler tesisin yerine özgüyse ve/veya kolayca saptanabilir ve hafifletme önlemleri vasıtasıyla kolayca ele alınabilirse B sınıfı olarak sınıflandırılır. Bu etkiler geçmiş, mevcut veya gelecek faaliyetlerden olabilir. Durum değerlendirmesi koşulları projeye bağlı olarak değişebilir ve 1. PK'ya göre olay bazında AİKB ile mutabık kalınacaktır.
22. Teklif edilen bir projenin hiçbir veya çok az ters çevresel veya sosyal etkiye neden olması muhtemelse C Sınıfı olarak sınıflandırılır ve sınıflandırmanın ötesinde hiçbir ilave çevresel veya sosyal değerlendirme gerektirmez.
23. Durum değerlendirmesinin uygun sınıf ve kapsamını belirlemek için sınıflandırma zamanında yetersiz bilgi varsa, AİKB'nin çevresel ve sosyal uzmanları tarafından Hazırlık Çevresel ve Sosyal İncelemeleri (IESE) yürütülecektir.

Finansal Aracılık Faaliyetleri

24. Teklif edilen bir proje AİKB bir finansal aracıya(FA) finansman sağladığında FA olarak sınıflandırılacaktır. Bu finansal araçlarla çalışmak AİKB için sürdürülebilir finansal piyasaları teşvik etmek için kilit bir yoldur ve mikro, küçük ve orta büyüklükte işletmelere (KOBİ) AİKB finansmanı yönlendirmek için bir araç sağlar. Bunlar diğerleri yanında özel sermaye fonlarını, bankaları, kiralama şirketlerini, sigorta şirketlerini ve emeklilik fonlarını içerir. Bir Finansal Aracı ile bir ilişki geliştirmeden önce, AİKB (i) FA'nın mevcut çevresel ve sosyal politikalarını bire bir Bankanın performans koşulu 9'a göre ve onun bunları uygulama kapasitesini ve (ii) FA'nın mevcut ve olası gelecek portföyüne ilişkin çevresel ve sosyal sorunları değerlendirmek için FA ve portföyü hakkında durum değerlendirmesi gerçekleştirir.

Paydaş Katılımı

25. PK 10 müşteriler için projeleri ile etkilenen paydaşlarını tespit etmek, projelerden doğan sorunlar ve etkiler hakkında yeterli bilgi açıklamak ve paydaşlarının anlamlı ve kültürel olarak uygun bir şekilde katılımı için Bankanın koşullarını ortaya koyar. Banka bazı durumlarda A Sınıfı projeler için bankanın projeyi finanse etmedeki rolü hakkında paydaş görüşlerini ölçmek için kendi halkla iletişim faaliyetlerini yürütebilir. Paydaş belirleme ve katılımı da uygun görüldüğü şekilde Bankanın teknik işbirliği etkinlikleri içinde yapılandırılabilir.
26. Bir faaliyetin onayı için AİKB'nin Yönetim Kuruluna sunulan belgeler müşterinin paydaş katılımı programını, müşterinin uygulamaları hakkında yorum ve fikirlerini veya paydaşlar tarafından ifade edilen projenin muhtemel etkileri ve PK 10'a göre müşteriler tarafından sorunların ele alınmakta olduğu veya ele alınacağı yolu da kapsayacaktır.

¹⁰ “

Doğrudan Yatırım Faaliyetleri” terimi “Finansal Aracılık Faaliyetlerinin” tersi olarak kullanılmıştır. Finansal Aracılık İşlemleri durumunda, müşteri finansal hizmetler tedarikçisidir. Tüm diğer faaliyetler doğrudan yatırım faaliyetleri olarak adlandırılmıştır.

Yönetim Kurulu Bankanın faaliyetinin genel yararları ve risklerinin değerlendirilmesinin bir parçası olarak karar verme sürecinde paydaşların yorum ve kaygılarını hesaba katacaktır.

Performans Koşulları (PR) (PK'lar)

27. Banka tarafından finanse edilen projelerin sürdürülebilir kalkınmaya ilişkin iyi uluslararası uygulamalarla uygun olmaları beklenir. Müşterilerin ve/veya onların projelerinin bunu başarmasına yardım etmek için, Banka aşağıda sıralandığı şekilde çevresel ve sosyal sorunlar ve etkilerin kilit alanları için Performans Koşulları tanımlamıştır:

- PK 1 – Çevresel ve Sosyal Değerlendirme ve Yönetim
- PK 2 – İşgücü ve Çalışma Koşulları
- PK 3 – Kirliliğin Önlenmesi ve Azaltılması
- PK 4 – Toplum Sağlığı, Güvenliği ve Emniyeti
- PK 5 – Arazi Edinimi Gönülsüz Yeniden İskân ve Ekonomik Yer Değiştirme
- PK 6 – Biyoçeşitliliğin Korunması ve Sürdürülebilir Doğal Kaynak Yönetimi
- PK 7 – Yerli Halklar
- PK 8 – Kültürel Miras
- PK 9 – Finansal Aracılar
- PK 10 – Bilgi Açıklama ve Paydaş Katılımı

PK 1 ila 8 ve 10 doğrudan yatırım faaliyetleri için koşulları içerir; PK 2 ve PK9 finansal aracılık faaliyetleri içindir. Her bir PK kendi amaçları içinde istenen sonuçları takiben müşteriler için bu sonuçları elde etmelerine yardımcı olacak özel koşulları tanımlar. İlgili ulusal kanunlara uyum tüm PK'ların ayrılmaz bir parçasıdır.

28. AİKB müşterilerinden projelerini tüm geçerli PK'larını karşılayacak şekilde yapılandırmalarını talep eder. Çalışanlar, topluluklar ve çevre üzerinde ters etkileri önlemek ve önlemek mümkün değilse azaltmak, hafifletmek veya etkileri uygun şekilde telafi etmeye çalışmak için tutarlı bir yaklaşım bunun esasıdır. PK'ları ayrıca müşterilerin iş faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini geliştirebilecekleri sağlam bir temel sağlar.

29. AİKB tarafından finanse edilecek yeni tesisler veya iş etkinlikleri başlangıcından itibaren PK'lara uygun şekilde tasarlanacaktır. AİKB tarafından finanse edilecek önerilen bir iş etkinliği Kurul onayı zamanında PK'lara uygun olmayan mevcut tesislerle ilgiliyse, müşterinin AİKB için kabul edilebilir bir zaman çerçevesinde AİKB'nın koşullarıyla bu tesislerin uyumunu elde etmek için AİKB'ni tatmin edecek, teknik ve mali olarak uygulanabilir ve maliyet etkin bir Çevresel ve Sosyal Eylem Planı (ÇSEP) benimsemesi ve uygulaması gerekecektir. Eğer Banka işlemi genel kurumsal finansman, işletme sermayesi veya çok tesisli bir şirket için sermaye finansmanı sağlamak ise, müşterinin (tesise özgü seviyede olmak yerine) kurumsal seviyede bir ÇSEP geliştirmesi ve uygulaması gerekecektir.

30. Belirli bir projenin şartları 27-29 paragraflarda tanımlananlara alternatif yaklaşımlar gerektirdiğinde, söz konusu yaklaşımlar durum bazında Yönetim Kurulu değerlendirmesine tabi olacaktır. Bu Politikaya herhangi bir istisnanın onaylanıp onaylanmayacağına karar verirken, Yönetim Kurulu projenin genel çevresel ve/veya sosyal bedellerine ve yararlarına karşı teklif edilen yaklaşımı dengeleyecektir.

31. Her durumda projeye uygulanan koşullar Proje Özet Dökümanında özetlenecek ve Yönetim Kuruluna raporlanacaktır.

Üçüncü Şahıs Performansı

32. Zaman zaman müşterinin PK'ları ile tutarlı sosyal ve çevresel sonuçlar elde etme becerisi üçüncü şahıs etkinliklerine bağlı olacaktır. Üçüncü şahıs diğerlerine ilaveten bir devlet dairesi, bir yüklenici, projeyle/müşteriyle kaydadeğer bir ilişkisi olan bir tedarikçi veya bağlı bir tesisin işletmecisi olabilir. AİKB, finanse ettiği projelerin sonuçları üçüncü şahıs performanslarına bağlı olsa bile PK'ları ile tutarlı sonuçlar elde edilmesini sağlamaya çalışır. Üçüncü şahsın yüksek riskli olması ve müşterinin üçüncü şahsın eylem ve davranışları üzerinde kontrolü veya nüfuzu olması halinde, AİKB müşteriden PK'ları ile tutarlı sonuçlar elde etmek için üçüncü şahısla işbirliği yapmasını isteyecektir. Özel koşullar ve eylemler olay bazında belirlenecektir.

Yasal Belgeler

33. AİKB'nin bir projeyle ilgili müşterileriyle yatırım anlaşmaları AİKB'nin çevresel, sosyal ve paydaş katılımı şartlarını yansıtan özel hükümler içerecektir. Bunlar tüm geçerli PK'ları ve aynı zamanda (varsa) ÇSEP ile olduğu kadar, örneğin çevresel ve sosyal raporlama, devamlı paydaş katılımı, bağımsız uzmanlar tarafından periyodik denetimler, "Proje Tamamlanması" tanımına çevresel performans kıstaslarının dâhil edilmesi, AİKB personel veya temsilcileri tarafından uygun görüldüğü şekilde çıkış denetimleri ve/veya gözetim ziyaretleri hükümleri ile de uyumu kapsar. Yasal belgeler ayrıca uygun olduğu durumlarda borçlu veya yatırım yapılan şirket yasal sözleşmelerinin vadesi sırasında çevresel ve sosyal şartları uygulamakta başarısız olursa, Bankanın haklarını ve/veya yasal çözüm yollarını da kapsayacaktır.

İzleme

34. Banka projelerin çevresel ve sosyal performansının denetlenmesinin zorunlu olduğunu düşünür. İzleme birçok amaca hizmet eder. İlki, bir ÇSEP'nin uygulanması gibi yasal sözleşmelere dâhil edilen geçerli standartların ve çeşitli çevresel ve sosyal bileşenlerin büyük ölçüde karşılanmasını sağlamaktır. İkincisi, yatırımlara ilişkin devam eden çevresel ve sosyal etkileri izlemek ve hafifletme önlemlerinin etkinliği hakkında geri bildirim sağlamaktır. Son olarak proje uygulaması sırasında elde edilen iyileşmeleri takip ederek, İzleme Bankanın yatırımlarının nasıl proje ve portföy seviyelerinin her ikisinde de sürdürülebilir kalkınmaya nasıl katkıda bulunduğunun göstergeleri olarak hizmet eder.

35. Denetim hem Banka hem de müşteri tarafından yapılır. İzlemenin kapsamı projenin sorunları, etkileri ve uyum gereksinimleri ve müşteri ve/veya yerel makamların bu etkileri ve sorunları uygun şekilde izleme ve yönetme becerileri ile orantılı olacaktır. Her bir proje için Banka durum değerlendirmesinin sonuçlarına, yapılmış herhangi bir halkın katılımı müzakeresinin sonuçlarına dayanan ve müşteriyle kararlaştırılan yasal sözleşmeler çerçevesi içinde uygun izleme gereçlerini belirleyerek sırasıyla PK1 veya PK9'a göre müşteriyle birlikte bir izleme programı tanımlayacaktır.

36. ÇSEP'lerinin yerinde ve zamanında uygulanmasını ve mutabık kalınan çevresel ve sosyal mukavelelere uyumu doğrulamak için Banka projede bir finansal çıkar sağladığı sürece devamlı olarak projeleri izleyecek ve izleme¹¹ sonuçlarını müşteri ile paylaşacaktır. Denetim mekanizmaları, diğerleri yanında (i) müşteri tarafından ÇSEP'lerinin ve diğer çevresel ve sosyal koşulların uygulanması hakkında (minimum olarak yıllık) verilen periyodik raporların incelenmesini,

¹¹ AİKB'nin bir sermaye yatırımını satması fakat küçük bir çıkar alıkoyması halinde veya kamuya açılmış veya halk tarafından alınıp satılan araçlar durumunda, AİKB'nin faaliyetleri denetim kabiliyeti kısıtlanabilir. Ayrıca, 4 nolu dipnota belirtildiği gibi AİKB yatırımını (borç veya sermaye) vadeli ödeme şartlarıyla sattığında veya çıktığında Bankanın projede bir finansal menfaati olduğu artık düşünülemez.

(ii) Müşterinin ÇSEP'lerini uygulayıp uygulamadığını ve çevresel ve sosyal mukavelelere uyup uymadığını belirlemek için önemli sosyal ve çevresel sorunları ve etkileri olan yatırımların detaylı bir incelemesinin Bankanın çevresel ve sosyal uzmanları veya danışmanları tarafından izleme görevlerini ve (iii) örneğin, bağımsız uzmanlar veya yerel toplulukların temsilcileri tarafından müşteri ve bankaya sunulan periyodik üçüncü şahıs izleme faaliyetlerini de kapsar.

37. Değerlendirmeden veya bir önceki denetim faaliyetlerinden sonra koşullar ters sosyal veya çevresel etkilere neden olabilecek şekilde değişmişse, AİKB müşterinin bunları ele alacağı bir planı tasarlamak için müşteri ile birlikte çalışacaktır. Eğer müşteri ÇSEP'inde veya başka bir yasal belgede belirtildiği gibi sosyal ve çevresel taahhütlerine uymayı başaramazsa AİKB uygulanabilir olduğu ölçüde uyumu elde etmek için müşteri tarafından alınacak çözüm yolları üzerinde müşteri ile anlaşılabilir. Müşteri uyumu tekrar tesis etmeyi başaramazsa, Banka uygun gördüğü şekilde gerekli adımları atabilir ve/veya yasal belgelerde bulunan söz konusu çözümleri uygulayabilir. AİKB ayrıca projelere ilişkin performans iyileştirme fırsatlarını da müşteriyle birlikte inceleyecektir.

Tarafsız Değerlendirme

38. Bankanın çevresel ve sosyal performansının ve AİKB tarafından finanse edilen projelerin çevresel ve sosyal yönlerinin değerlendirmesi Bankanın faaliyetlerinden bağımsız olan ve doğrudan Yönetim Kuruluna rapor veren Bankanın **Tarafsız Değerlendirme Departmanı** (EvD) tarafından yapılır. Bu tür değerlendirmeler için başlangıç noktası taahhüt zamanında her bir proje için tesis edilen çevresel ve sosyal amaçlar ve taahhüt zamanında geçerli ilgili Çevresel Politika, Ülke ve Sektör Stratejisidir. **Tarafsız Değerlendirme Departmanının** değerlendirme kıstasları ve sürecine ilişkin detaylar Yönetim Kurulu tarafından onaylanan **Tarafsız Değerlendirme Departmanının** kendi prosedürlerinde düzenlenmiştir.

Operasyona İlişkin Değişiklikler

39. Bankanın onayını ve imzalamasını takiben Proje veya AİKB işleminin doğası ve kapsamında değişiklikler olabilir. Bu tür değişiklikler onlara ilişkin önemli çevresel ve sosyal sonuçlara sahip olabilir.¹² Bu tür maddi değişiklikler tasarlandığında, Banka bu Politikaya göre teklif edilen değişikliklerin bir değerlendirmesini yapacak ve ilave durum değerlendirmesi araştırmaları, halkın katılımı gereksinimleri ve çevresel ve sosyal hafifletici önlemleri tadil edilen/ yeniden yapılandırılan proje belgelerine eklenecektir. Operasyona ilişkin değişikliklerin Banka tarafından onaylanandan maddi olarak farklı çevresel veya sosyal bir senaryo ile sonuçlanması halinde, değişiklik Yönetim Kuruluna raporlanacak ve uygunsa, bilgi veya onay için Kurula sunulacaktır.

¹² Örneğin, bir krediden sermayeye dönüştürme AİKB'nin önceden değerlendirilmemiş ve önemli çevresel sorumlulukları veya işgücü uyum problemleri olan projeler, tesisler veya fabrikalarla bağlantılı hale getirebilir.

D. AİKB Kamuya Raporlama ve Hesap Verme Sorumluluğu

40. AİKB, sınırlama olmaksızın sera gazı emisyonlarıyla ilgili toplanan bilgiler, AİKB tarafından finanse edilen projelerin çevresel harcamalar ve AİKB'nin proje portföyüne ilişkin çevresel ve sosyal sorunlara ilaveten toplanan AİKB'nin dâhili çevresel ve sosyal performansı hakkında raporlama dâhil olmak üzere faaliyetleri ve bu Politikanın uygulaması hakkında Yıllık Sürdürülebilirlik Raporu yayınlacaktır.
41. AİKB'nin yatırımlarına ilişkin çevresel ve sosyal sorunlar Bankanın Halkı Bilgilendirme Politikası¹³ gereğince AİKB'nin Özet Proje Belgelerinde(ÖPB) özetlenecektir.
42. AİKB Banka tarafından finanse edilen projeler hakkında şikâyetleri değerlendirmek ve incelemek üzere Bağımsız Başvuru Mekanizmasını (BBM) tesis etmiştir. BBM Bankanın bir projesinden doğrudan ve olumsuz etkilenmiş olabilecek yerel gruplara bankacılık faaliyetlerinden bağımsız olarak şikâyetler ve sıkıntılarını bildirmek için bir araç sağlar. BBM'nin iki işlevi vardır: Bankanın Politikaları özellikle bu Politikaya ve özel bir proje ile ilgili olarak Halkı Bilgilendirme Politikasının projeye özgü koşullarına uyup uymadığını değerlendiren ve taraflar arasında tipik olarak etkilenen grup üyeleri ve proje sponsoru arasında şikâyet veya sıkıntıyı doğuran sorunları çözmek amacıyla bir diyalog oluşturmayı hedefleyen bir problem çözücü bir işlevi vardır. Bir şikâyeti değerlendirirken, Uygunluk İncelemesi veya Problem Çözme girişimi için bir tavsiye veya her ikisi birden ya da hiçbirisi bulunmayabilir.¹⁴

E. Başkalarıyla birlikte çalışma dâhil yüksek çevresel ve sosyal yararları olan yatırımların teşviki

43. Tüm faaliyetlere ilişkin çevresel ve sosyal etkileri ve sorunları denetlemeye ilaveten, AİKB önemli çevresel ve sosyal yararlar temin etmek için özel olarak tasarlanan projeleri ve girişimleri teşvik etmede proaktif ve yenilikçi bir yaklaşım benimseyecektir. Bu yaklaşım:
 - Etkin yönetim sistemlerinin geliştirilmesi, çeşitli kalite programları altında sertifikasyon ve en iyi uygulamaları saptarken ve uygularken müşterilere yardımcı olmak dâhil mevcut veya önerilen AİKB projelerini tamamlamak için teknik yardım sağlamayı;
 - Politik ve yasal reform için yardım, kurumsal kapasite yaratma, sektörü kapsayan çalışmalar ve stratejik değerlendirmeler dâhil AİKB müşterilerinin çevresel ve sosyal sorunları daha iyi ele alabilmelerini mümkün kılan ortamın iyileştirilmesi;
 - Öncelikli alanlarda bağımsız yatırım projelerinin teşvik edilmesini;
 - Yüksek çevresel ve sosyal yararları olan yeni iş alanlarını keşfetmek için pilot projelerin finanse edilmesini kapsar.
44. Bu girişimler için, AİKB müşteriler, bağış yapanlar ve diğer uluslararası örgütlerle işbirliği ilişkileri arayacaktır. AİKB bağış yapan hükümetler, uluslararası örgütler, faaliyet ülkeleri ve sivil toplumla çevresel ve sosyal sorunlar hakkında düzenli iletişimi sürdürecektir.

¹³ Özet Proje Belgeleri AİKB'nin Yayın Masası ve İş Bilgi Merkezinde(BIC) ve AİKB'nin web sitesinde bulunacaktır.(www.AIKB.com)

¹⁴ Bakınız <http://www.AIKB.com/about/integrity/irm/about/index.htm>

45. AİKB çevresel ve sosyal durum değerlendirmesi ve proje değerlendirmesi aracılığıyla uygun olduğunda çevresel ve sosyal değerlendirmeler ve denetimler dâhil çevresel ve sosyal iyileştirmeler için fırsatları saptamak için sistematik bir yaklaşım geliştirmeyi amaçlayacaktır. Bu fırsatların saptanması müşterilerin projelerine çevresel, sosyal ve ekonomik performansını iyileştirmek için gerekli önlemleri bünyelerine katmalarını mümkün kılacağı gibi AİKB'nın sağlam bankacılık ve geçiş etkisi kıstaslarını karşılamasına da yardımcı olacaktır.
46. AİKB su şebekeleri, sıhhi tesisat ve katı atık yönetimi gibi belediyeye ait çevresel altyapıyı finanse ederek çevresel iyileştirmeleri ve etkin kaynak kullanımını ve tahsisini destekleyecektir. AİKB belirli müşteri grupları için tarife değişikliklerinin belirli tüketici grupları için ne ölçüde alım gücü problemleri yaratabileceğini değerlendirecek ve olumsuz sosyal etkileri hafifletmek için etkin destek planlarının geliştirilmiş veya uygulamada olmasını sağlayacaktır. AİKB özellikle enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji projelerine yatırım yaparak ve iklim değişikliğine uyumda en iyi uygulamaları destekleyerek iklim değişikliğini hafifletmeyi ve uyumu destekleyecektir. Önemli çevresel ve sosyal yararları olan projeleri teşvik etmek için cinsiyet eşitliği dâhil diğer öncelik alanları bu Politikanın 5. paragrafı ile paralel olarak saptanacaktır.

F. Ülke ve Sektör Stratejileri

47. Bankanın ülke ve sektör stratejilerinden her biri AİKB'nın sürdürülebilirlik görevini yansıtabilecek ve AİKB'nın teknik işbirliği projeleri dâhil önerilen faaliyetlerinin çevresel ve sosyal sonuçlarını ve fırsatlarını açıklayan bir bölüm içerecektir. Stratejiler ilgili ülkede/ sektörde temel çevresel, insan hakları, cinsiyet eşitliği ve diğer sosyal sorunları özetleyecek ve uygun olduğunda, faaliyetlerinde bu sorunları dikkate almak için AİKB'nın önerilerini ortaya koyacaktır. Ülke stratejileri ülkenin kilit çevresel, sosyal ve insan hakları sorunlarını tanımlamak için ülkenin çevresel ve sosyal stratejilerinden ve planlamalarından (yani Ulusal Çevresel Eylem Planları, İklim Değişikliğine Uyum stratejileri, AB'ye giriş stratejileri, Avrupa Ortaklık ve Avrupa Komşuluk Politikası anlaşmaları/eylem planları, ILO(Uluslararası Çalışma Örgütü) dürüst çalışma ülke programları) sivil toplum etkinliklerinden ve başta Dünya Bankası ve AB olmak üzere diğer uluslararası kurumların çevresel ve sosyal kalkınma çalışmalarından yararlanacaktır.

G. Kurumsal ve Uygulama Düzenlemeleri

48. Yukarıda tanımlanan stratejik yönlerin esaslı bir şekilde ele alınmasını sağlamak için AİKB bu Politikanın etkin bir uygulamasını sağlayacak uygun kaynakları tahsis edecektir. Banka çevresel ve sosyal değerlendirmeleri izlemek ve süreçleri denetlemek ve çevresel ve sosyal olarak yararlı projeler başlatmak ve geliştirmek üzere uygun personel kaynaklarını temin edecektir.

49. Bu politika Yönetim Kurulunca benimsenmesinden 6 ay sonra yürürlüğe girecektir. Bu Politikanın yürürlüğe girmesinden önce Banka yönetimi¹⁵ tarafından başlangıç onayı verilen projeler Bankanın 2003 Çevre politikasına tabi olacaktır.
50. AİKB bu Politikanın uygulanmasına yardımcı olmak için Çevresel ve Sosyal Prosedürler ve uygun rehberlik notları ve gereçleri geliştirecek ve sürdürecektir ve personelin bu Politikanın koşulları hakkında yeterli eğitimi almasını sağlayacaktır.
51. AİKB görüşleri genel politikaya ilişkin konularda ve sonuçlandırılmalarından önce tüm sektör politikalarında dikkate alınacak Çevresel ve Sosyal Danışma Kurulu (ÇSDK) tarafından desteklenmeye devam edecektir. ÇSDK'nın AİKB finansmanına ilişkin olarak projeye özgü sorunlar üzerine de görüşleri alınabilir.
52. AİKB devamlı olarak bu Politikanın amaçlarına karşı kendisinin çevresel ve sosyal performansını izleyecek ve değerlendirecektir. PK'lar devamlı olarak gözden geçirilecek ve Yönetim Kurulu onayına tabi olarak değiştirilebilecek veya güncellenebilecektir. İlâveten, Politika her beş yılda bir Yönetim Kurulu tarafından incelemeye tabi tutulacaktır.

¹⁵ Bu Politikanın benimsenme zamanında, başlangıç onayı "Konsept Onayı" olarak adlandırılmaktadır.

Ek 1: A Sınıfı Projeler

Bu Liste aşağıda sıralanan kategorilerde “bakir arazi” veya büyük genişletme veya dönüşüm-değişim projelerine uygulanır. Liste gösterge niteliğindedir ve içerdiği proje türleri örneklerdir. Her bir projenin sınıflandırması tasarımının, işletmesinin ve yerinin özellikleri ile belirlendiği şekilde herhangi bir gerçek veya muhtemel olumsuz çevresel veya sosyal etkilerinin doğasına veya boyutuna bağlı olacaktır.

1. Ham petrol rafinerileri (ham petrolden sadece yağ üreten taahhütler hariç) ve günlük 500 ton veya daha fazla kömür veya bitümlü şist gazlaştırma veya sıvılaştırma tesisleri
2. Termik Enerji Santralleri ve 300 megawatt¹ veya daha fazla ısı çıkışı olan diğer yakma tesisleri ve nükleer enerji santralleri ve söz konusu enerji santrallerinin ve reaktörlerinin sökülmesi veya işletmeden çıkartılması dâhil diğer nükleer reaktörler (maksimum enerjisi 1 kilo watt sürekli termik yükü aşmayan parçalanabilir ve üretken maddelerin üretimi ve dönüşümü için araştırma tesisleri hariç).
3. Nükleer yakıtların üretimi veya zenginleştirilmesi için tasarlanan tesisler, radyasyon yayan nükleer yakıtların yeniden işlenmesi, depolanması veya nihai bertarafı veya radyoaktif atıkların depolanması, bertarafı veya işlenmesi için tasarlanan tesisler.
4. Demir dökümün ve çeliğin ergitilmesi için entegre tesisler, cevher, yoğunlaştırılmış veya ikincil hammaddelerden metalürjik, kimyasal veya elektrolitik süreçlerle demir olmayan ham metal üreten tesisler.
5. Asbest çıkarma ve asbest ve asbest içeren ürünlerin, asbest-çimento ürünlerinin işlenmesi veya dönüştürülmesi için yıllık 20.000 tondan fazla bitmiş ürün üretim kapasitesine sahip tesisler, yıllık 50 tondan fazla bitmiş ürün üretme kapasitesine sahip friksiyon malzemesi tesisleri ve yıllık 200 tondan fazla diğer asbest kullanan tesisler.
6. Temel organik kimyasallar, temel inorganik kimyasallar, fosfor, azot veya potasyum bazlı gübreler (basit veya bileşik gübreler), üretilen temel bitki sağlığı ürünleri ve biyositlerin, kimyasal veya biyolojik bir süreç kullanılarak temel farmasötik ürünlerin, patlayıcıların üretimi için fonksiyonel olarak birbirine bağlı çeşitli birimleri kullanarak endüstriyel ölçekte üretim yapan kimya tesisleri.
7. Otoyollar, ekspres yolların ve uzun mesafe demiryolu trafiği için hatlar, 2100 metre veya daha fazla temel pist uzunluğuna sahip havaalanları; söz konusu yeni yolların veya yolların yeniden düzenlenen ve/veya genişletilen kısmının 10 km veya daha fazla sürekli uzunlukta olan dört veya daha fazla şeritli yeni yollar veya dört veya daha fazla şerit sağlamak için mevcut yolların yeniden düzenlenmesi ve/veya genişletilmesi inşaatları
8. Gaz, petrol ve kimyasalların büyük ölçekli nakli için Boru hatları, terminaller ve beraberindeki tesisler.

1350 ton üzerinde gemilerin geçişine izin veren kıta içi su yollarının yapımı ve kıta içi su trafiği için yapılacak limanlar 1350 ton üzerinde gemileri alabilen ticaret amaçlı limanlar, karaya bağlı yükleme ve boşaltma iskeleleri ve dış limanlar (vapur iskeleleri hariç).

¹ Buhar ve tek devirli gaz türbini enerji santralleri için 140MW brüt elektrik çıkışına eşdeğer olanlar

10. Yakma, kimyasal işleme veya, tehlikeli, zehirli veya zararlı atıkların depolanması için atık işleme ve bertaraf tesisleri.
11. Suyu geride tutma veya suyun kalıcı olarak depolanması için tasarlanmış büyük² barajlar veya diğer setler.
12. Çıkarılacak veya yeniden doldurulacak miktarların yıllık su hacminin 10 milyon metre küp veya üzeri olduğu yeraltı suyu çıkarma faaliyetleri veya suni yer altı suyu doldurma projeleri.
13. (i) Kereste veya benzeri lifli malzemelerden kâğıt hamuru üretim tesisleri, (ii) hayavla kurutulmuş günlük 200 metrik ton ve üzeri üretim kapasiteli kâğıt veya karton üretimi için sanayi tesisleri.
14. Büyük ölçekli turba çıkarma, taş ocakları ve açık ocaklı madencilik ve metal cevherlerinin veya kömürün işlenmesi.
15. Ticari amaçlarla petrol veya doğal gaz çıkarma.
16. Petrol, petrokimyasalları veya kimyasal ürünlerin 200.000 ton veya daha fazla kapasiteyle depolama tesisleri.
17. Büyük ölçekli tomrukçuluk,
18. 150.000 nüfusa eşdeğer kapasiteyi aşan evsel atık su arıtma tesisleri.
19. Belediye katı atık işleme ve bertaraf tesisleri.
20. Büyük ölçekli turizm ve perakendecilik geliştirme işleri.
21. Yukarıdan geçen yüksek gerilim elektrik hatlarının inşası,
22. Büyük ölçekli arazi ıslahı(tarım için).
23. Doğal bitkilerin yoğunlaştırılması veya dönüşümü ile ilgili büyük ölçekli birincil tarım veya ağaçlandırma.
24. Günlük 12 ton bitmiş ürün işleme kapasitesinin aşıldığı post ve deri tabaklama tesisleri.
25. Kümes hayvanları için 40.000 yeri, domuz üretimi için 2.000 yeri (30 kg üzeri) ve anaç domuzlar için 750 yeri aşan kümes hayvanları veya domuz yetiştirmek için dar bir sahada kurulmuş tesisler.

² Büyük barajlar hakkında Uluslararası Komisyonun (ICOLD) tanımına göre. ICOLD büyük barajı temelden 15 metre veya daha fazla yüksekliğe sahip baraj olarak tanımlar. 1 ila 15 metre yüksekliğe ve 3 milyon metre küpten fazla depolama hacmine sahip barajlar da büyük barajlar olarak sınıflandırılmıştır.

26. Bu listede olmasa bile hassas alanlarda yürütülmesi planlanan veya söz konusu mahallerde algılanabilir bir etkisi olması muhtemel Projeler³. Söz konusu hassas alanlar *diğerlerinin yanında* ulusal parkları ve ulusal veya uluslararası kanunla saptanan koruma alanlarını ve uluslararası, ulusal veya bölgesel önemi olan sulak alanlar, yüksek biyoçeşitlilik değeri olan ormanlar, arkeolojik veya kültürel önemi olan alanlar, yerli halklar veya diğer savunmasız gruplar için önem taşıyan alanlar gibi diğer hassas yerleri kapsar.

27. Yerel topluluklara veya diğer etkilenen şahıslara önemli olumsuz sosyal etkileri olabilecek projeler.

28. Önemli gönülsüz yeniden yerleşim veya ekonomik yer değişimi gerektirebilecek projeler.

³ Bunlarla sınırlı olmaksızın sosyal olarak veya çevresel olarak yönlendirilmiş projeler dâhildir. (yenilenebilirler gibi)

Ek 2: AİKB Çevresel ve Sosyal Dışlama Listesi

AİKB bilerek doğrudan veya dolaylı olarak aşağıdakilerle ilgili projeleri finanse etmeyecektir:

- a) Ev sahibi ülkenin (yani ulusal) kanunları veya yönetmelikleri veya uluslararası anlaşmalar ve sözleşmeler altında üretimi veya ticareti yasadışı sayılan ürün veya faaliyet veya aşağıdakiler gibi uluslararası aşamalı olarak yürürlükten kaldırma veya yasağa konu olan ürün ve faaliyetler:
 - (i) PCB⁴ (Poliklorlu bifenil) içeren ürünlerin üretim veya ticareti,
 - (ii) Uluslararası aşamalı azaltma veya yasaklara⁵ konu olan farmasötiklerin, böcek ilaçlarının/ bitki ilaçlarının ve diğer tehlikeli maddelerin üretimi veya ticareti,
 - (iii) Uluslararası aşamalı azaltmaya⁶ tabi olan ozon tüketen maddelerin üretimi veya ticareti,
 - (iv) Vahşi hayatın ticareti veya CITES⁷ (Tehlike altındaki Türlerin (vahşi hayat bitki ve hayvanlarının) Uluslararası Ticareti hakkında Sözleşme) altında düzenlenen vahşi hayat ürünlerinin üretimi veya ticareti,
 - (v) Uluslararası⁸ kanun altında yasaklanan atığın sınır ötesi hareketleri.
- b) Bağlanmamış asbest elyaflarının veya asbest içeren ürünlerin⁹ üretimi veya kullanımı veya ticareti.
- c) Biyoçeşitlilik kaynaklarının veya kültürel mirasın¹⁰ korunmasına ilişkin ev sahibi ülke mevzuatı veya uluslararası sözleşmelerle yasaklanan faaliyetler,
- d) Uzunluğu 2,5 km'yi aşan ağlar kullanarak deniz ortamında ağ sürükleyerek balıkçılık,
- e) IMO¹¹ (Uluslararası Denizcilik Örgütü) koşullarına uymayan tankerlerle petrol veya diğer tehlikeli maddelerin taşınması
- f) Gerekli ithalat ve ihracat ruhsatları olmaksızın veya ihracat, ithalat veya transit geçiş ülkelerinden geçiş için başka bir yetkilendirme olmaksızın mal ticareti,

⁴ PCB'ler: Poliklorlu bifenil— bir grup çok zehirli kimyasal. PCB'ler 1950 ila 1985 tarihli yağ doldurulmuş transformatörlerde, kondansatör ve şalter mekanizmalarında muhtemelen bulunmaktadır.

⁵ Referans belgeler değiştirildiği şekilde Belirli Tehlikeli Kimyasalların İthalatı ve İhracatına ilişkin 2455/92 numaralı AB yönetmeliği(EEC), Birleşmiş Milletler Hükümetler tarafından Tüketimi ve/veya Satışı Yasaklanan, Geri Çekilen, Şiddetle Kısıtlanan veya Onaylanmayan Ürünlerin Konsolide Listesi, Uluslararası Ticarete Belirli Tehlikeli Kimyasallar ve Tarım İlaçları için Önceden Bilgilendirilmiş Onay Prosedürleri hakkında Sözleşme (Rotterdam Konvansiyonu), Kalıcı Organik Kirleticiler hakkında Stockholm Konvansiyonu, Tehlike bazında Böcek İlaçlarının WHO (Dünya Sağlık Örgütü) Sınıflandırması'dır.

⁶ Ozon Tüketen Maddeler (OTM): Yaygın olarak yayınlanan "Ozon Deliklerine" neden olan stratosferde ozon ile tepkiyen ve tüketen kimyasal bileşiklerdir. Montreal Protokolü Ozon Tüketen Maddeleri ve onların hedef azaltma ve aşamalı olarak bitirilme tarihlerini sıralar. Spreyleri, soğutma gazlarını, köpük püskürtme araçlarını, çözücülerini, yangından korunma araçlarını içeren Montreal Protokolü ile düzenlenen kimyasal bileşiklerin bir listesi imzalayan ülke detayları ve aşamalı olarak sonlandırma hedef tarihleri ile birlikte AİKB'ndan temin edilebilir.

⁷ CITES: Vahşi Hayvanlar ve Bitkilerden Tehlike altındaki Türlerin Uluslararası Ticareti Hakkında Sözleşme. CITES'de sıralanan türlerin bir listesi AİKB'ndan temin edilebilir.

⁸ Referans Belgeler: atığın taşınması hakkında 1013/2006, 14 Haziran 2006 tarihli Yönetmelik (AB), geri dönüşüm faaliyetleri için tahsis edilen atıkların sınır ötesi hareketlerinin kontrolü hakkında C(92)39/Son Kararının revizyonuna ilişkin OECD C(2001)107/Son kararı; tehlikeli atıkların ve onların imhasının sınır ötesi hareketlerinin kontrolü hakkında 22 Mart 1989 tarihli Basel Konvansiyonu.

⁹ Bu asbest içeriği <20 olan bağlı asbest beton tabakaların satın alınması ve kullanımına uygulanmaz.

¹⁰ İlgili uluslararası anlaşmalar sınırlama olmaksızın Vahşi Hayvanların Göçmen Türlerinin Korunması Hakkında Anlaşma(Bonn Anlaşması), özellikle Su kuşlarının Doğal Ortamları olarak Uluslararası Önem Taşıyan Sulak Alanlar hakkında Anlaşma (Ramsar Anlaşması), Avrupa Vahşi Hayvan ve Doğal Yaşam Alanlarının Korunması Hakkında Anlaşma (Bern Anlaşması) , Dünya Mirası Anlaşması, Biyolojik Çeşitlilik ve Protokoller hakkında Anlaşma'yı kapsar.

¹¹ Bu tüm gerekli MARPOL SOLAS (Deniz Kirliliği ve Denizde Yaşam Güvenliği) sertifikalarına sahip olmayan (bununla sınırlı olmaksızın ISM koduna uyum dâhil) tankerleri, Avrupa Birliği tarafından kara listeye alınan tankerleri veya Liman Durumu Kontrolü hakkında Paris Mutabakat Zaptı (Paris MOU) ve 13G numaralı MARPOL yönetmeliği altında aşamalı olarak sonlandırılma nedeniyle tankerler. 25 yaşın üstünde hiçbir tek tekneli tanker kullanılmamalıdır.

AİKB Performans Koşulu 1: Çevresel ve Sosyal Değerlendirme ve Yönetim

Giriş

1. AİKB, AİKB finansmanı alan tüm şirketlerin faaliyetlerine ilişkin çevresel ve sosyal sorunları ve etkileri yönetmek için sistematik bir yaklaşıma sahip olmasının önemli olduğunu düşünür. İş faaliyetinin doğasına ve büyüklüğüne uygun etkin yönetim sistemleri şirketlerin risklerini daha iyi yönetmelerine, fırsatlardan istifade etmelerine, sosyal ve çevresel performanslarını güçlendirmelerine izin verir ve sıklıkla daha gelişmiş bir mali performans sağlar. Başarılı ve etkin bir çevresel ve sosyal yönetim sistemi, yönetim tarafından başlatılan ve desteklenen dinamik ve sürekli bir süreçtir ve müşteri, çalışanları ve proje veya müşteri şirket tarafından etkilenen topluluklar arasında anlamlı bir iletişimi gerektirir. Performansta sürekli bir iyileşme elde etmek amacıyla sonuçları sistemli bir şekilde planlama, uygulama, inceleme ve onlara yapılandırılmış bir yolla tepki vermeyi kapsayan metodolojik sistemler yaklaşımı gerektirir.

Amaçlar

2. Banka müşterilerinin Banka proje ile ilgilendiği süre boyunca Bankanın Çevresel ve Sosyal Politikasına uymalarını mümkün kılacak çevresel ve sosyal riskleri ve fırsatları yönetmede faaliyetlerinin veya projelerinin doğasına uygun tasarlanmış sistematik bir yaklaşım geliştirmelerini gerekli bulur¹.
3. Bu Performans Koşulu (PK)1 AİKB finansmanı için önerilen projelere ilişkin çevresel ve sosyal sorunları değerlendirme, yönetme ve izleme sürecinde müşterinin sorumluluklarını ana hatlarıyla belirler. Proje paydaşlarıyla iletişim bu sürecin ayrılmaz bir parçasıdır. Bankanın paydaş katılımına ilişkin koşulları detaylı olarak PK10'da belirtilmiştir. PK 1 ve PK 10'un özel amaçları aşağıdaki gibidir:

Çevresel ve Sosyal Değerlendirme ve Yönetim (PK 1)	Bilgi Açıklama ve Paydaş Katılımı (PK 10)
<ul style="list-style-type: none">• Projeye ilişkin hem yararlı hem olumsuz çevresel ve sosyal etkileri ve sorunları saptamak ve değerlendirmek,• Çalışanlar, etkilenen topluluklar ve çevre üzerindeki olumsuz etkileri önleyecek, önlemek mümkün olmadığında en aza indirmek, hafifletecek veya karşılamak/telafi etmek için önlemler benimsemek,• Çevresel ve sosyal performansı artırmak için fırsatları belirlemek ve uygulanabilir olduğunda uyarlamak,• Performans izlemesi ve değerlendirmesinin dinamik süreci aracılığıyla daha iyi çevresel ve sosyal performansı teşvik etmektir.	<ul style="list-style-type: none">• Proje ile etkilenmiş veya etkilenebilecek kişi ve toplulukları olduğu gibi diğer ilgili tarafları da saptamak,• Söz konusu paydaşların bilgi açıklama ve anlamlı bir müzakere süreci vasıtasıyla onları muhtemel olarak etkileyebilecek çevresel ve sosyal sorunlara uygun şekilde katılımını sağlamak,• Proje uygulaması sırasında anlamlı katılım vasıtasıyla paydaşlarla sürekli olarak yapıcı bir ilişkiyi sürdürmektir.

¹ Zorunlu olmamasına karşın Banka müşterilerini ISO 14001 gibi resmen onaylanmış yönetim sistemlerini benimsemeye teşvik eder.

Uygulamanın Kapsamı

4. Bu PK proje geliştirmenin erken aşamalarında değerlendirilmesi gereken muhtemel çevresel ve sosyal riskleri veya etkileri olan ve sürekli olarak yönetilmesi gereken projelere uygulanır.

Koşullar

Çevresel ve Sosyal Değerlendirme

5. Risk değerlendirme, denetim veya çevresel ve sosyal etki değerlendirmesi gibi değerlendirme faaliyetleri aracılığıyla müşteri teklif edilen projeye ilişkin muhtemel çevresel ve sosyal sorunları bütünsel bir tarzda düşünecektir. Kazanılan bilgi müşteri ve projeye ilişkin AİKB'nın kendi durum değerlendirmesini bilgilendirecek ve geçerli PK'na göre riski daha iyi yönetmek ve fırsatlar yaratmak için uygulanabilir PK'larını ve uygun önlemleri saptamaya yardımcı olacaktır. Değerlendirme süreci müşterinin işinin veya projenin kesin bir tanımı ve nitelendirmesi ile uygun seviyede detaylı sosyal ve çevresel bir mevcut durum dâhil güncel bilgiye dayanacaktır. Değerlendirme ayrıca uluslararası kanun² altında ev sahibi ülke yükümlülüklerini uygulayan kanunlar (örneğin, arazi kullanımı planlaması ve korunmuş alan yönetimine ilişkin taahhütler) dâhil çevresel ve sosyal meselelere dair projenin yürütüldüğü geçerli yetki alanı kanunlarını ve yönetmeliklerini saptayacaktır.
6. Çevresel ve sosyal etkiler ve sorunlar projenin nüfuz alanı kapsamında değerlendirilecektir. Bu nüfuz alanı, uygun görüldüğü şekilde aşağıdakilerden birini veya daha fazlasını kapsayabilir:
 - i. Finanse edilecek proje faaliyetlerine ilişkin müşteri tarafından doğrudan sahip olunan veya yönetilen (üretim tesisi, enerji iletim koridorları, boru hatları, kanallar, limanlar, erişim yolları ve inşaat kampları gibi) varlıklar ve tesisler.
 - ii. Projenin tamamlanması veya müşterinin iş faaliyetleri için sözleşme yapılan tarafların sahip olduğu veya kontrol ettiği faaliyetleri destekleyen/mümkün kılan varlıklar ve tesisler (yükleniciler gibi).
 - iii. Projenin bir parçası olarak AİKB tarafından finanse edilmeyen ve ayrı yasal işletmeler olabilen ancak varlıkları veya ayakta kalabilmeleri münhasıran projeye bağlı olan ve malları ve hizmetleri projenin başarılı yürümesi için zorunlu olan ilgili tesisler veya işler.
 - iv. Maddi teminat olarak AİKB'na taahhüt edilen teminat paketinin bir parçası olan, müşteri tarafından sahip olunan veya yönetilen tesisler, faaliyetler ve hizmetler.
 - v. Projenin planlanandan daha ileri geliştirilmesinden veya coğrafi alanda benzer etkilerin başka kaynaklarından, herhangi bir mevcut proje veya koşuldan ve üstlenilen durum değerlendirmesi zamanında gerçekçi olarak beklenebilen projeye ilişkin diğer gelişmelerden doğan kümülatif etkilerden muhtemelen etkilenen alanlar ve topluluklar,
 - vi Projenin neden olduğu daha sonra veya başka bir yerde meydana gelebilecek planlanmamış ama öngörülebilir etkilerden muhtemel olarak etkilenen alanlar ve topluluklar. Nüfuz alanı proje olmaksızın veya projeden bağımsız olarak meydana gelebilecek muhtemel etkileri kapsamaz.

Yukarıdakilere dayanarak, AİKB ve müşteri her bir proje için nüfuz alanı üzerinde mutabık kalacaklardır.

² Örneğin, Århus, Espoo ve Biyo-çeşitlilik Anlaşmaları.

7. Çevresel ve sosyal sorunlar ve etkiler proje döngüsünün ilgili aşamaları içinde analiz edilecektir. Bunlar inşaat öncesini, inşaatı, faaliyetleri, sökümü veya kapatma ve eski haline getirmeyi de kapsayabilir. İlgili olduğunda, değerlendirme ayrıca müşterinin bu riskleri ve etkileri ele alabilme becerisinin üçüncü şahıs eylemleri üzerindeki kontrol ve nüfuzuna bağlı olduğunu kabul ederek projeyi etkiledikleri ölçüde (yerel ve ulusal hükümetler, yükleniciler ve tedarikçiler gibi) üçüncü şahısların görev ve kapasitelerini de kapsayacaktır. Projenin esas işlevlerinin merkezi olan tedarik zincirlerinin beraberinde getirdiği riskler, proje tarafından kullanılan kaynak ekolojik olarak hassas olduğunda veya tedarik edilen³ maddenin rekabet edebilirliğinde düşük işgücü maliyetinin somut bir etken olduğu durumlarda dikkate alınacaktır. Değerlendirme sıvı atık ve emisyonlar, uluslararası su yollarının artan kullanımı veya kirletilmesi, sera gazı emisyonları, iklim değişikliğini hafifletme ve adaptasyon sorunları ve tehlike altındaki bitkiler ve türler üzerindeki etkiler gibi muhtemel sınır aşırı veya küresel sorunları da dikkate alacaktır.
8. Üstlenilen durum değerlendirmesi çalışmalarının yapısı ilgili riskler ve sorunlarla orantılı olacaktır. Sorunların ehliyetli ve deneyimli kişiler tarafından hazırlanmış yeterli, doğru ve tarafsız bir değerlendirmesi ve sunumu olacaktır. Sorunlar ve etkilerin muhtemel önemine bağlı olarak Banka bazı durum değerlendirmesi çalışmalarının bağımsız üçüncü şahıs uzmanları tarafından yapılmasını talep edebilir. Her bir proje için Banka gerekli durum değerlendirmesi çalışmalarının yapısı hakkında müşteriyle mutabık kalacaktır.
9. AİKB tarafından “A” olarak sınıflandırılan projeler özel resmîleştirilmiş ve katılımcı değerlendirme süreçleri gerektirir. Bu tür projelerin gösterge niteliğindeki bir listesi bu Politikanın Ek 1’inde sunulmuştur. Ek 1’de listelenenler gibi potansiyel olarak önemli ve çeşitli olumsuz çevresel ve sosyal etkileri olan bakir arazi geliştirme veya faaliyetlerin önemli derecede genişletilmesi, teklif edilen projeye ilişkin olası gelecek çevresel ve sosyal etkileri saptamak ve değerlendirmek, olası iyileştirme fırsatlarını saptamak ve önlemek veya önlemek mümkün olmadığında olumsuz etkileri en aza indirmek, hafifletmek için gerekli önlemleri tavsiye etmek için kapsamlı çevresel ve/veya sosyal etki değerlendirmesini gerektirecektir. Bu değerlendirme söz konusu etkilerin kaynağına teknik olarak ve mali olarak uygulanabilir alternatiflerinin bir soruşturmasını ve teklif edilen eylemin belirli bir yolunu seçmenin gerekçesinin belgelendirilmesini de kapsayacaktır. Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)/ Sosyal Etki Değerlendirmesi (SED) PK 10 ve ulusal ÇED kanununu ve diğer ilgili kanunların⁴ geçerli koşullarını karşılayacaktır. İstisnai durumlarda bölgesel, sektöre ilişkin veya stratejik bir değerlendirme gerekebilir. Gönülsüz yeniden yerleşim veya yerli halklar veya kültürel miras üzerinde etkiler gerektiren projeler gerekli olabilecek diğer çevresel veya sosyal durum değerlendirmesi çalışmalarına ilaveten sırasıyla 5,7 ve 8 PK’lara göre bir değerlendirme gerektirecektir.
10. “B” olarak sınıflandırılan projeler projenin büyüklüğü, yeri ve yapısına olduğu kadar muhtemel çevresel ve sosyal etkilerin ve risklerin özelliğine bağlı olarak çeşitli durum değerlendirmesi incelemeleri gerektirecektir. Durum değerlendirmesi teklif edilen projeye ilişkin olası gelecek etkileri saptamalı ve değerlendirmeli, muhtemel iyileştirme fırsatlarını belirlemeli ve olumsuz etkileri önlemek veya önlemek mümkün olmadığında en aza indirmek ve hafifletmek için gerekli önlemleri tavsiye etmelidir. Muhtemel çevresel ve sosyal risklere bağlı olarak Banka mevcut tesislerin geçmiş ve mevcut faaliyetlerinin çevresel ve sosyal etkilerini değerlendirmek için bir denetime tabi tutulmasını talep edebilir. Bu tür denetimlerin amacı geçmiş veya mevcut kaygıları, yasalara uygunluğun mevcut durumunu, yönetim sistemlerini ve performansını olduğu gibi projeye ilişkin muhtemel riskleri, sorumlulukları ve fırsatları saptamaktır.

³ Bölüm 20 PK 2 ve bölüm 22 PK6’ya da bakınız.

⁴ AB ÇED Direktifi ile uyumlu bir ÇED/SED rapor formatı AİKB’ndan temin edilebilir. AB Üye ülkelerinde yerleşik Şirketlerin AB ÇED Direktifi ile uyumlu olmaları ve gerektiğinde bir izin almaları gerekmektedir.

Tehlike analizleri veya risk değerlendirmeleri gibi diğer inceleme turleri de gerekli olabilir. Değerlendirme, teftiş veya diğer incelemenin odak noktası projenin niteliğine bağlı olarak çevresel veya sosyal (örn. İşgücü, iş sağlığı ve güvenliği (İSG) topluluk etkileri) veya hepsinin bir bileşimi olabilir. Mevcut tesislerin incelemesi incelenen tesisten bağımsız uzmanlar tarafından yapılmalıdır.

11. AİKBB'ndan kurumsal finansman, işletme sermayesi veya sermaye finansmanı talep eden çok tesisli faaliyetlerde bulunan müşterilerde yukarıda 4 ila 10. paragraflarında çerçevesi çizilen değerlendirmeler uygun olmayabilir. AİKBB tarafından proje bazında teyit edilecek bu tür durumlarda müşteri mevcut çevresel ve sosyal yönetim sistemlerini (ÇSYS) ve AİKBB'nın PK'larına karşı şirketin geğmiş ve mevcut performansının kurumsal denetimini yapmak için ehliyetli ve deneyimli bir dış uzman görevlendirecektir. Denetim:
 - Müşterinin iş ve faaliyetlerinin tüm ilgili sosyal ve çevresel riskleri ve etkileri, özellikle PK'larında (bu PK dâhil) saptanan sorunları ele alma ve yönetim becerisini değerlendirecektir;
 - Müşterinin uluslararası kanun altında ev sahibi ülke yükümlölüklerini uygulayan kanunlar dâhil çevresel ve sosyal meselelere dair projenin yürütölüğü yargı alanlarının geçerli kanun ve yönetmelikleriyle uyumluluk kayıtlarını değerlendirecektir;
 - şirketin ana paydaş gruplarını ve mevcut paydaş katılımı faaliyetlerini saptayacaktır.

Kurumsal denetimin kesin kapsamı üzerinde AİKBB ile olay bazında mutabık kalınacaktır.

12. Çok az veya hiçbir olumsuz etkisi olmayan "C" olarak sınıflandırılan projeler bu şekilde olduklarının belirlenmesinden başka daha ileri bir çevresel veya sosyal değerlendirmeye tabi tutulmayacak ve aşağıdaki 14-16 bölümlere göre bir ÇSEP gerektirmeyecektir.
13. Değerlendirme sürecinin bir parçası olarak müşteri PK10'a göre paydaşlarını saptayacak ve iletişim kuracaktır.

Çevresel ve Sosyal Eylem Planı (ÇSEP)

14. Çevresel ve sosyal değerlendirmenin bulguları ve etkilenen paydaşlarla müzakerenin sonuçları hesaba katılarak müşteri bir Çevresel ve Sosyal Eylem Planı (ÇSEP) şeklinde saptanan sosyal ve çevresel sorunları ve fırsatları ele alan bir hafifletme ve performans geliştirme önlemleri ve eylemlerinin bir programını geliştirecek ve uygulayacaktır. Hafifletme önlemleri ve eylemleri projenin tüm ilgili aşamaları (örn. İnşaat öncesi, inşaat, işletme, kapatma, sökme/eski haline getirme) tüm geçerli kanun ve yönetmeliklere ve bu Politikanın PK'larına uygun olarak işleyecek şekilde saptanacaktır. ÇSEP uzun vadeli ve aşamalı bir yaklaşım benimseyecek ve gelecekte beklenen yasal gereksinimleri hesaba katacaktır. ÇSEP etkilerin önlenmesine ve bu mümkün olmadığında olası etkileri kabul edilebilir seviyede en aza indirecek veya azaltacak hafifletme önlemlerine odaklanacaktır. Artık etkilerin biyoçeşitliliği etkilediği durumlarda, PK6'ya göre hiçbir net kayıp olmamasını teşvik eden çevresel karşılıklar gerekli olacak, gönölüsüz yeniden iskân ve Yerli Halklar üzerindeki etkilerin tazmini 5 ve 7. PK'larına göre yürütülecektir. ÇSEP ilgili olduğu yerlerde toplum kalkınma programları dâhil uygun olduğunda projenin ilave çevresel ve sosyal faydalarını elde etmek için fırsatları da ele alacaktır. Değerlendirme sürecinde yoksun veya savunmasız paydaş grupları tespit edildiğinde, ÇSEP projeden doğan kalkınma çıkarlarının ve fırsatların paylaşımında ters etkilerin orantısız olarak onların üzerine kalmaması ve zarar görmemeleri için farklılaştırılmış önlemler içerecektir.

Projeye bağı olarak, ÇSEP işletme politikalarının, prosedürlerinin, yönetim sistemlerinin, uygulamalarının ve sermaye yatırımlarının bir bileşiminden oluşabilir. Belirlenen etkileri ve riskleri ele alacak önlemler ve eylemler teknik ve mali olarak uygulanabilir olduğunda en aza indirme, hafifletme veya tazminden ziyade etkilerin önlenmesi ve engellenmesi yönünde olacaktır.

15. ÇSEP'nin detayı ve karmaşıklığı ve saptanan önlem ve eylemlerin önceliği projenin risklerini, etkilerini ve fırsatlarını yansıtacaktır. ÇSEP kilit çevresel ve sosyal sorunları, bunları yeterince ele almak için yapılacak eylemleri olduğu kadar çevresel veya sosyal yararları en fazlaya çıkartmak için gerekli eylemleri, uygulama ve denetimden sorumlu kişi/birimi ve ilgili maliyetlerin bir hesabını belgelendirecektir. Müşteri bu maliyetlerin nasıl karşılanacağını AİKB'na bildirecektir. Arzu edilen sonuçlar bir zaman dilimi içinde izlenebilir performans göstergeleri, hedefler veya kabul kriterleri gibi unsurlarla değerlendirme sırasında mümkün olduğunca ölçülebilir olaylar olarak tanımlanan mevcut durum bilgisine karşı tanımlanacaktır. Mevcut faaliyetler yasal şartlar ve mevcut izinlerle belirgin derecede uyumsuz olduğunda, bu uyumsuzluk alanlarında teklif edilen önlemler ve programlar hakkında ilgili yetkili makamlarla mutabık kalınacaktır. Proje geliştirme ve uygulama sürecinin dinamik niteliği kabul edilerek, ÇSEP proje şartlarındaki değişikliklere, beklenmeyen koşullara ve denetim sonuçlarına yanıt verici olacaktır. A Sınıfı projeler için Banka değerlendirme sırasında teklif edilen proje değişikliklerinin veya beklenmedik koşulların yönetileceği ve raporlanacağı yolu yönlendirecek bir değişim süreci yönetimi üzerinde müşteri ile mutabık kalabilecektir.
16. Genel kurumsal finansman, işletme sermayesi veya sermaye finansmanı talep eden çok tesisli faaliyeti olan müşteriler olduğunda, ÇSEP müşterinin kurumsal çevresel ve sosyal yönetim sisteminin bünyesinde birleştirilecektir. Bankanın PK'ları ile makul bir zaman çerçevesinde uygunluğu elde etmek ve sürdürmek için zamana bağlı önlemler belirleyerek kurumsal denetim sırasında belirlenen sorunları ele alacaktır.

Kurumsal Kapasite ve Kararlılık

17. Müşteri ÇSEP'nı ve ilgili yönetim sistemini uygulamak için görevleri, sorumlulukları ve yetkiyi tanımlayan bir örgütsel yapıyı gerektiği gibi tesis etmeye, sürdürmeye ve güçlendirmeye ihtiyaç duyacaktır. Yönetim temsilcileri dâhil açık sorumluluk ve yetki sınırları olan özel personel atanmalıdır. Kilit sosyal ve çevresel sorumluluklar iyi tanımlanmalı ve ilgili personelle ve örgütün kalanına bildirilmelidir. Etkin ve sürekli sosyal ve çevresel performans elde etmek için yeterli yönetim kararlılığı ve insan kaynakları ve mali kaynaklar sürekli olarak sağlanmalıdır.
18. Müşteri Projenin veya şirketin sosyal ve çevresel performansına ilişkin faaliyetleri için doğrudan sorumluluğu olan çalışanlarının işlerini yapmaları için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmalarını sağlayacak şekilde yeterince eğitilmiş ve nitelikli olmalarını sağlayacaktır. Eğitim geçerli PK'ları ve ÇSEP (varsa) eylem maddelerini yetkili ve etkili bir şekilde yapmak için gerekli yöntemler altında talep edilen özel önlem ve eylemleri de ele almalıdır.

Yüklenicilerin Yönetimi

19. ÇSEP'inde belirtilen herhangi bir özel koşul dâhil PK'ları, ister doğrudan müşteriler tarafından isterse yükleniciler veya alt yükleniciler tarafından uygulanmasına bakılmaksızın projeye uygulanacaktır. Proje tesislerinde çalışan yüklenicilerin bu koşullara uymasını sağlamak müşterinin sorumluluğundadır. Etkin yüklenici yönetimi:

- Sözleşmeye ilişkin çevresel ve sosyal riskleri değerlendirmeyi,
- İhale belgelerine ilgili PK/ÇSEP hükümlerini uygun şekilde dâhil etmeyi ve muhtemel yüklenicilerin koşullara uyma yeteneklerini kontrol etmeyi,
- Yüklenicilerden bu standartları uygulamayı akitsel olarak talep etmeyi ve uygun uyumsuzluk çözümlerini dâhil etmeyi,
- Yüklenicilerin proje görevlerini PK'ları ve ÇSEP koşullarına göre gerçekleştirmek için bilgi ve beceriye sahip olduklarından emin olmayı,
- Yukarıdaki koşullara yüklenici uyumunu denetlemeyi,
- Alt sözleşmelerin yapılması halinde, yüklenicilerden alt yüklenicileri ile benzer düzenlemeler yapmalarını talep etmeyi,

kapsar.

Kendi işçisi olmayan çalışanlar için işgücü ve çalışma koşullarına ilişkin şartlar PK2 paragraf 19'da belirtilmiştir.

Performans İzleme ve Gözden Geçirme

20. Müşteri ÇSEP ve PK'larının etkin uygulanması ve değerlendirme sırasında tesis edilen mevcut durum bilgisine karşı elde edilen iyileştirmeler dâhil yasal sözleşmelerinin çevresel ve sosyal hükümleriyle uyumu izlemek ve ölçmek için prosedürler tesis edecektir. İzlemenin boyutu çevre ve etkilenen topluluklar üzerindeki riskler ve ters etkilerle orantılı olacaktır. İzleme normal olarak performansı izlemek için bilgi kaydetme ve uyum ve ilerlemeyi doğrulamak için ilgili operasyon kontrollerini tesis etmeyi olduğu gibi ilgili icra makamları tarafından hazırlanan inceleme raporları ve topluluk üyeleri gibi paydaşlardan geribildirimler göre davranmayı da kapsayacaktır. İlâveten, müşteri kendi izleme bilgisini tamamlamak veya doğrulamak için bağımsız uzmanlar, yerel topluluklar veya STK'lar gibi üçüncü şahısları kullanabilir. A Sınıfı projeler için müşteriden Bankanın projeye katılım süresinin başından sonuna kadar periyodik denetim işlevlerini/teftişlerini yapmak üzere nitelikli ve deneyimli uzmanlar bulundurması talep edilecektir. Müşteri denetim sonuçlarını belgelendirecektir.
21. İzleme sonuçları operasyona ilişkin performansı düzeltmek ve iyileştirmek için kullanılacaktır. Benzer şekilde, izleme faaliyetleri performans deneyimi ve geribildirime göre ayarlanabilir. Proje uygulaması sırasında, müşterinin kendi izleme sonuçları, devlet inceleme raporları, üçüncü şahıs teftişleri/raporları ve ödünç verenler tarafından yapılan denetimlerin sonuçları ÇSEP'inde değişiklik yapılması gerektiğini gösterebilir. İzleme sonuçlarına dayanarak müşteri onay için Bankaya sunulacak olan değiştirilmiş bir ÇSEP ve/veya karşılık programında gerekli düzeltici ve önleyici önlemleri belirleyecek ve yansıtabilecektir. Müşteri mutabık kalınan düzeltici ve önleyici önlemleri uygulayacak ve etkinliklerini sağlamak için bu önlemleri takip edecektir.
22. Müşterinin örgütündeki üst yönetim sistematik veri toplama ve analizine dayanan çevresel ve sosyal yönetim sisteminin ve/veya ÇSEP'nin uygulamasındaki ilerlemenin düzenli performans değerlendirmelerini almalıdır. Bu tür raporlamanın kapsamı ve sıklığı müşterinin yönetim sistemi/programı, ÇSEP ve diğer geçerli proje koşullarına göre saptanan ve üstlenilen faaliyetlerin niteliğine ve kapsamına bağlı olacaktır.

23. Müşteriler Banka adına hareket eden Bankanın çevresel veya sosyal uzmanlarının veya danışmanlarının tesislerine ziyaretlerini kolaylaştıracaklardır. Bu ziyaretlerin sıklığı ve kapsamı projenin çevresel ve sosyal riskleriyle orantılı olacaktır.
24. Bankaya düzenli raporlamanın bir parçası olarak müşteriler AİKB'na ÇSEP'lerini uygulamalarındaki ilerlemeleri güncelleyerek temin edeceklerdir. Proje uygulaması sırasında paydaş katılımı, ÇSEP'ni uygulamadaki ilerlemeler hakkında dış raporlama dâhil PK10'a göre üstlenilecektir.

AİKB Performans Koşulu 2: İşgücü ve Çalışma Koşulları

Giriş

1. AİKB herhangi bir iş için işgücünün önemli bir varlık olduğuna ve iyi bir insan kaynakları yönetiminin ve sendikalaşma özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkı dâhil çalışanların haklarına saygıya dayanan sağlam bir işçi-yönetim ilişkisinin işletmenin sürdürülebilirliği için kilit unsurlar olduğuna inanır. Çalışanlara adil olarak muamele ederek ve onlara sağlıklı ve güvenli çalışma koşulları sağlayarak müşteriler faaliyetlerinin verimliliğini ve üretkenliğini güçlendirmek gibi maddi menfaatler yaratabilirler. Tersine, sağlam bir çalışan/yönetim ilişkisi tesis ve teşvik etmede başarısızlık, çalışan bağlılığı ve kalıcılığını sarsabilir, projeyi tehlikeye atabilir ve müşterinin itibarına zarar verebilir.

Amaçlar

2. AİKB dürüst çalışma gündemini teşvik etmek için ILO ve AB gibi diğer kuruluşların girişimlerini faaliyetleri aracılığıyla desteklemeye çalışacaktır. Asgari olarak, müşterinin insan kaynakları politikaları, prosedürleri ve standartları:
 - Sağlam bir çalışan- yönetim ilişkisini tesis etmek ve sürdürmek için,
 - Adil muameleyi, ayrımcılığa karşı ve çalışanlara eşit fırsatı teşvik etmek için,
 - Müşterinin taraf olduğu toplu sözleşmelere, ulusal işgücü ve istihdam kanunlarına ve bu ilişkinin¹ esası olan ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) sözleşmelerinde düzenlenen temel prensipler ve kilit yasal standartlara uyumu teşvik etmek üzere,
 - Özellikle emniyetli ve sağlıklı çalışma koşullarını teşvik ederek çalışanların sağlığını korumak ve artırmak için tasarlanacaktır.

Uygulama Kapsamı

3. Banka müşterinin genel çevresel ve sosyal eylem planının ve/veya yönetim sisteminin bir parçası olarak bu Performans Koşulu'nun ilgili koşullarının nasıl ele alınacağı konusunda müşteri ile anlaşacaktır. Çevresel ve sosyal inceleme ve yönetim koşulları PK 1 ve PK 10'da belirtilmiştir.
4. Bu PK'nun başından sonuna kadar "çalışanlar" terimi müşterinin çalışanlarından söz etmek için kullanılmıştır. Bu PK'nın İstihdam edilmemiş çalışanlar hususunda geçerliliği 19. paragrafta belirtilmiştir. Tedarik zinciri konuları 20 ve 21. paragraflarda ele alınmıştır.

¹ ILO sözleşmeleri 29 ve 105 (cebrî ve bağılı işgücü), 87 (sendikalaşma özgürlüğü), 98 (toplu pazarlık hakkı), 100 ve 111 (ayrımcılık), 138 (minimum yaş) 182 (çocuk işgücünün en kötü şekilleri).

Koşullar

İşçi İlişkisinin Yönetimi

İnsan Kaynakları Politikaları

5. Müşteri bu PK'nun gerekleri ile tutarlı işgücü yönetimi için kendi yaklaşımını ortaya koyan kendi büyüklüğü ve işgücüne uygun insan kaynakları politikaları benimseyecek ve/veya sürdürecektir. Bu politikalar açık, çalışanlar için anlaşılabilir ve erişilebilir olacaktır.

Çalışma İlişkileri

6. Müşteri ücretlere, çalışma saatlerine, fazla mesai düzenlemelerine ve fazla mesai ücretlerine ve (hastalık izni, analık/babalık veya tatil gibi) diğer personel yardımlarına hak kazanmaları dâhil çalışma koşulları ve istihdam şartlarını belgelendirecek ve tüm işçilere bildirecektir.

Çalışma Koşulları ve İstihdam Şartları

Genel

7. Projelerin asgari olarak:
 - Ulusal işgücü, sosyal güvenlik ve iş sağlığı ve güvenliği kanunları ve
 - ILO sözleşmelerinde² düzenlenen aşağıdakilere ilişkin ilkeler ve standartlarla uyumlu olması gereklidir:
 - a) Çocuk işgücünün yürürlükten kaldırılması;
 - b) Zorla çalıştırmanın tasfiyesi;
 - c) İstihdama ilişkin ayrımcılığın tasfiyesi;
 - d) Sendikalaşma ve toplu pazarlık özgürlüğü.

Çocuk işgücü

8. Müşteri küçük yaştakilerin istihdamına ilişkin tüm ilgili ulusal kanun hükümlerine uyacaktır. Hiçbir durumda müşteri ekonomik olarak sömürücü veya tehlikeli olması muhtemel veya çocuğun eğitimini engelleyen veya çocuğun sağlığı veya fiziksel, akli, ruhsal, ahlaki veya sosyal gelişimi için zararlı olacak bir tarzda çocukları çalıştırmayacaktır. 18 yaşın altındaki genç insanlar tehlikeli işlerde çalıştırılmayacaklar ve 18 yaşın altındaki kişilerin tüm çalışmaları uygun risk değerlendirmesine tabi tutulacaktır.

Zorla Çalıştırma

9. Müşteri güç veya ceza altında bir bireyden zorla yaptırılan, yani gönüllü olarak yapılmayan iş veya hizmeti içeren zorla çalıştırılan işgücü istihdam etmeyecektir. Bu sözleşmeli işgücü, bağlı işgücü veya benzer işgücü sözleşmesi düzenlemeleri ile gönülsüz veya mecburi her tür işgücünü kapsar.

Ayrımcılık yapmama ve Eşit Fırsat

10. Projeler istihdama ilişkin ayrımcılık yapmama hakkında AB koşullarına uygun olacaktır. Özellikle, müşteri:

² ILO sözleşmeleri 29 ve 105 (cebri ve bağlı işgücü), 87 (sendikalaşma özgürlüğü), 98 (toplu pazarlık hakkı), 100 ve 111 (ayrımcılık), 138 (minimum yaş) 182 (çocuk işgücünün en kötü şekilleri).

- Cinsiyet, ırk, milliyet, etnik köken, din veya inanç, sakatlık veya cinsel eğilim gibi iş gerekleriyle ilişkili olmayan kişisel özellikler temelinde istihdam kararları almayacaktır.
- İstihdam ilişkisini eşit fırsat ve adil muamele ilkesine dayandıracak ve işe alım ve kiralama, (ücretler ve personel yardımları dâhil) ödeme, çalışma koşulları ve istihdam şartları, eğitim, teşvik, iş akdinin feshi ve emeklilik ve disiplin dâhil istihdam ilişkisinin tüm yönleri bakımından ayrımcılık yapmayacaktır.

Geçmiş ayrımcılığı düzeltmek veya yerel istihdam fırsatlarını teşvik için koruma veya yardımın özel önlemleri veya ulusal kanuna uygun olmak koşuluyla işin niteliğinin gereksinimlerine dayanarak belirli bir iş için seçim yapmak ayrımcılık olarak düşünülmecektir.

Çalışanların Örgütleri

11. Müşteri çalışmalarını kendi seçtikleri işçi örgütlerini oluşturmaktan veya bunlara katılmaktan veya toplu pazarlıktan işçileri caydırmayacak ve söz konusu örgütlere veya toplu pazarlığa katılan veya katılmak isteyen çalışanlara karşı ayrımcılık yapmayacak veya misillemede bulunmayacaktır. Ulusal kanuna göre müşteri bu tür işçi örgütleriyle ilişki kuracak ve onlara anlamlı görüşmeler için gerekli bilgiyi zamanında sağlayacaktır. Ulusal kanunun işçi örgütlerinin kuruluşunu veya işlemlerini büyük ölçüde kısıtladığı hallerde müşteri işçilerin şikâyetlerini bildirmek ve çalışma koşulları ile istihdam şartlarına ilişkin haklarını korumak için olanak sağlayacaktır. Bu olanaklar müşterinin etkisi veya kontrolü altında olmayacaktır.

Ücretler, Personel Yardımları ve Çalışma Koşulları

12. Teklif edilen ücretler, personel yardımları ve çalışma koşulları genel olarak, söz konusu ülke/bölge ve sektörün ilgili bölgesinde eşdeğer işverenler tarafından sunulanlarla kıyaslanabilir olmalıdır. Müşterinin bir toplu pazarlık sözleşmesine taraf olduğu veya bu tür sözleşmelerle bağlı olduğu durumlarda söz konusu sözleşmeye itibar edilecektir.

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG)

13. Müşteri fiziksel, kimyasal, biyolojik ve radyolojik tehlikeler dâhil müşterinin çalıştığı sektörün niteliğinde var olan riskleri ve müşterinin çalışma alanlarına özel tehlike sınıflarını hesaba katarak çalışanlarına güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı sağlayacaktır. Müşteri işin gidişatında meydana gelen veya işe ilişkin veya işten doğan kazaları, yaralanma ve hastalıkları önlemek için:
 - İşçiler için olası tehlikelerin nedenlerini makul olarak uygulanabilir olduğu ölçüde belirleyerek ve en aza indirerek;
 - Tehlikeli koşulların veya maddelerin tadili, ikamesi veya bertaraf edilmesi dâhil önleyici ve koruyucu önlemleri sağlayarak;
 - Riskleri en aza indirmek için uygun donanımı sağlayarak ve kullanımını talep ve mecbur kılarak,
 - Çalışanları eğiterek ve sağlık ve güvenlik prosedürlerine ve koruyucu donanımına uymak ve kullanmak için uygun teşvikleri karşılayarak,
 - İş kazalarını, hastalıklarını ve olaylarını belgeleyerek ve raporlayarak ve
 - Acil durum önleme, hazırlıklı olma ve cevap verme düzenlemelerini yaparak,

Gerekli adımları atacaktır.

14. Projeler ilgili AB İSG (İş Sağlığı ve Güvenliği) gereksinimlerine uygun olacak ve bu tür gereksinimlerin olmadığı hallerde ilgili IFC İSG kılavuzlarına uyacaktır.

15. Yukarıdaki koşulları yerine getirebilmek için, müşteri işinin niteliği ve büyüklüğüne uygun ve iyi uluslararası uygulamalarla³ paralel İSG yönetim sistemi temin edecektir.
16. Müşterinin çalışanlar için kalacak yer sağladığı durumlarda, kalacak yer konumuna uygun olacak ve temiz, güvenli ve asgari olarak çalışanların temel ihtiyaçlarını karşılayacaktır. Özellikle, kalacak yer; bedel uygulaması; her çalışan için asgari miktarda alan miktarlarının karşılanması; hijyen, çamaşır yıkama ve pişirme tesisleri karşılığı ve içme suyu; işyerine göre ile ilgili olarak kalacak yerin konumu, herhangi bir sağlık, yangın güvenliği riski veya diğer riskler veya rahatsızlıklar ve yerel tesisler; ilk yardım ve tıbbi tesisler; ve ısıtma ve havalandırma ile bağlantılı olarak fakat bunlarla kısıtlı olmamak koşuluyla ulusal mevzuata ve uluslararası iyi uygulamalara uygun olmalıdır. Çalışanların işveren tarafından sağlanacak yere ve bu yerden taşınma özgürlükleri haksız olarak kısıtlanmamalıdır.

Personel Sayısını Azaltma

17. Müşteri 98/59 numaralı AB Direktifinin 1. Maddesinde tanımlandığı gibi toplu işten çıkarmalar bekliyorsa, müşteri personel sayısını azaltmanın olumsuz etkilerini hafifletmek için ulusal kanun ve iyi sanayi uygulamaları ile paralel ve ayrımcılık yapmama ve müzakere ilkelerini temel alan bir plan geliştirecektir. Ulusal kanundaki daha katı kurallara halel getirmeksizin, söz konusu müzakere, ilgili işçiler üzerinde iş kaybının olumsuz etkilerini hafifletilmesi için personel azaltma planının birlikte incelenmesini sağlayacak işçilerin temsilcilerine ve uygun olduğunda ilgili makamlara istihdam değişikliklerinin makul şekilde ihbarı ile ilgili olacaktır. Müzakerelerin sonuçları nihai personel azaltma planında yansıtılacaktır.

Şikâyet Mekanizması

18. Müşteri makul işyeri sorunlarını iletmek üzere işçiler için (ve varsa, örgütlerine) bir şikâyet mekanizması sağlayacaktır. Müşteri işe alım zamanında çalışanları şikâyet mekanizmasından haberdar edecek ve onlar için kolayca erişilebilir hale getirecektir. Mekanizma uygun seviyede bir yönetim gerektirmeli ve sorunları herhangi bir misilleme olmaksızın ilgili taraflara geri bildirim sağlayan anlaşılabilir ve şeffaf bir süreç kullanarak derhal ele almalıdır. Mekanizma kanun altında veya mevcut tahkim prosedürleri altında var olabilecek diğer hukuki veya idari çözümleri engellemeyecek veya toplu sözleşmelerle sağlanan şikâyet mekanizmalarının yerine geçmeyecektir.

İstihdam edilmemiş çalışanlar

19. Müşteri tarafından yükleniciler veya diğer araçlar vasıtasıyla proje tesislerinde çalışmak veya projenin esas işlevleri ile doğrudan ilgili işleri yapmak için tutulan istihdam edilmemiş çalışanların varlığı halinde, müşteri : (i) bu yükleniciler veya araçların itibarlı ve yasal işletmeler olduğundan emin olacak ve (ii) onlardan yukarıdaki 6 ila 16 ve 18 paragraflar da belirtilen koşulları uygulamalarını talep edecektir. Müşteri istihdam edilmemiş çalışanlarla doğrudan sözleşme yaptığında, müşteri yukarıdaki 6 ila 16 ve 18. paragrafın gereklerini uygulayacaktır.

³ ILO İSG 2001 Kılavuzları veya OHSAS 18001 gibi. Yönetim sistemleri iyi İSG uygulamalarını teşvik etmek için uygun teşvik ve ceza planlarını içermelidir.

Tedarik Zinciri

20. Tedarik zincirlerine ilişkin olumsuz etkiler tedarik edilen maddenin rekabet edebilirliğinde düşük işçilik maliyeti somut bir etken olduğunda dikkate alınacaktır. Bu tür durumlarda, müşteri projenin temel işlevlerine esas olan mallar ve malzemelerle ilgili olarak tedarik zincirinde çocuk işgücünün ve zorla çalıştırılan işgücünün kullanımını sorgulamak için makul adımlar atacaktır.
21. Müşteri ILO Standartlarının aksine çocuk işgücünün veya zorla çalıştırılan işgücünün tedarik zincirinde belirgin olduğunu öğrenirse ve mallar veya malzemeler AİKB tarafından finanse edilen faaliyetlerin esas işlevlerine maddi olarak katkıda bulunuyorsa, müşteri bunu ele almak için aşağıdaki şartlara göre makul adımlar atacaktır:
 - (a) Çocuk işgücü ile bağlantılı olarak müşteri, sadece tedarikçinin makul bir süre çerçevesinde söz konusu uygulamaları tasfiye etmek için iyi uluslararası uygulamalarla paralel bir program uygulamaya kararlı olduğunun tatmin edici taahhüdünü veya kanıtını alırsa, söz konusu malları veya malzemeleri tedarik etmeye devam edecektir. Müşteri düzenli olarak söz konusu programın uygulamasındaki ilerlemeler hakkında AİKB'na rapor verecektir.
 - (b) Zorla çalıştırılan işgücü ile bağlantılı olarak, müşteri, sadece zorla çalıştırılan işgücünü oluşturan koşulları ortadan kaldırmak için tedarikçinin uygun adımlar attığının tatmin edici taahhüdünü veya kanıtını alırsa, sadece söz konusu malları veya malzemeleri satın almaya devam edecektir.

⁴ 138, 182, 29, 105. ILO Sözleşmelerinde tanımlandığı gibi.

AİKB Performans Koşulu 3: Kirliliğin Önlenmesi ve Azaltılması

Giriş

1. AİKB sürdürülebilir kalkınmanın sağlam iş yönetiminin temel bir yönü olduğunu ve ekonomik büyüme ve sağlıklı bir çevre arayışının ayrılmaz derecede birbirine bağlı olduğunu kabul eder. Kirliliğin önlenmesi ve azaltılması sürdürülebilir büyüme gündeminin kilit unsurlarıdır ve AİKB tarafından finanse edilen projeler bu anlamda iyi uluslararası uygulamalara uymak zorundadır. Kirletici faaliyetlere ilişkin etkiler ve sorunların tüm ekonomik faaliyetlerde ve akıntılardan veya emisyonlardan kaynaklanan tesis seviyesindeki etkilerden bölgesel ve küresel seviyede etkilere kadar uygun şekilde dikkate alınması gereklidir.
2. Avrupa Çevre İlkelerinin bir imzalayanı olarak AİKB:
 - Finanse ettiği faaliyetler vasıtasıyla ihtiyati tedbir ilkesini, önleme ilkesini, çevresel hasarın bir öncelik olarak kaynağında giderileceği ilkesini ve kirleten öder ilkesini desteklemeye,
 - Proje seviyesinde uygulanabilir olduğunda özellikle endüstriyel üretimle ilgili olarak su ve atık yönetimi, hava ve toprak kirliliği, iş sağlığı ve güvenliği¹ ve doğanın korunması² ile ilgili AB çevre standartlarına uygunluğu talep etmeye kararlıdır. (bundan sonra : “AB Çevresel Koşulları”).³

Amaçlar

3. Bu Performans Koşulunun (PK) amaçları:
 - Doğrudan projelerden doğan kirliliği önleyerek veya en aza indirerek insan sağlığı ve çevre üzerindeki ters etkileri önlemek veya önlemek mümkün olmadığında en aza indirmektir.
 - Enerji ve kaynak verimliliği iyileştirmeleri ve atık azaltma için projeye ilişkin fırsatları belirlemede müşterilere yardımcı olmaktır.
 - Projeye ilişkin sera gazı emisyonlarının azaltılmasını teşvik etmektir.

Uygulama Kapsamı

4. Banka müşterinin genel çevresel ve sosyal eylem planının (ÇSEP) ve/veya yönetim sisteminin bir parçası olarak bu PK'nun gereklerinin nasıl ele alınacağı ve yönetileceği hakkında müşteri ile anlaşacaktır. Çevresel ve sosyal değerlendirme ve yönetim koşulları PK 1 ve PK 10'da ana hatlarıyla verilmiştir.

¹ İş Sağlığı ve Güvenliği PK2'de kapsamıştır.

² Biyolojik Çeşitliliğin korunması PK6'da kapsamıştır.

³ Bu Politikanın ve PK'larının amacı için AB düzenleyici belgelerinin kendisi tesis seviyesinde uygulanabilir açık nicel ve nitel koşullar içerdiğinde AB çevresel standartları proje seviyesinde uygulanabilir. (örn. Ortam seviyesinin tersine)

Koşullar

Genel

5. Aşağıdaki 6. paragrafa tabi olarak projeler geçerli ulusal kanuna olduğu kadar AB çevresel gerekliliklerine de uygun olacak şekilde tasarlanacak ve bu kanun ve yönetmeliklere göre işletilecektir.
6. Kirliliğin önlenmesi ve azaltılması önlemleri için AB çevresel koşullarının herhangi bir teknik veya özel teknolojinin kullanımını salık vermeden fakat bir bütün olarak çevrenin üst düzeyde korunmasını sağlayacak şekilde ilgili kuruluşun teknik özelliklerini, coğrafi konumunu ve yerel çevresel koşullarını dikkate alarak en iyi mevcut tekniklere dayandığı bilinmektedir. Bu koşullara uygunluğu sağlayacak ÇSEP hükümleri AB mevzuatı ile (örn. AB aday ülkelerinde) uyum sağlamak için ulusal olarak kabul edilmiş zaman çerçevesini hesaba katmalıdırlar. AB üyesi olanlar dışındaki, aday veya potansiyel aday ülkelerdeki projelerde AB çevresel koşullarına uyum sağlamak için ÇSEP’nda belirlenen zaman çerçevesi AB ile ilgili ülke arasında mutabık kalınan karşılıklı eylem planları veya anlaşmalarla tutarlı olmalıdır fakat uygulamanın maliyetini ve hüküm süren yerel koşulları hesaba katabilir.
7. AB çevresel koşullarının mevcut olmadığı hallerde, müşteri Dünya Bankası Grubunun Çevresel Sağlık ve Güvenlik Kılavuzları gibi diğer iyi uluslararası uygulamaları uygulayacaktır. Bu tür durumlarda Banka proje bazında geçerli koşullar üzerinde müşteri ile anlaşacaktır.
8. Ev sahibi ülkenin yönetmeliklerinin AB çevresel koşulları veya 7. paragrafa göre anlaşma sağlanan koşullarda sunulan seviyelerden ve önlemlerden farklı olması halinde, projenin hangisi daha katı ise ona uygun olması beklenecektir.
9. Her bir proje için, Banka ilgili uygulanabilir çevresel koşulları ve kılavuzları belirleyecek ve müşteri ile anlaşacaktır.

Kirliliğin Önlenmesi, Kaynakların Korunması ve Enerji Etkinliği

10. Projenin tasarımı, yapımı, işletmesi ve işletmeden çıkartılması sırasında (proje süreci) müşteri ilgili kurulumun teknik özelliklerini, coğrafi konumunu ve yerel/ortam çevresel koşullarını dikkate alacak ve teknik ve finansal olarak makul ve maliyet etkin olarak kalırken insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkileri önlemek ve önlemek mümkün olmadığında en aza indirmek için en uygun kirliliği önleme ve kontrol teknolojilerini ve uygulamalarını (tekniklerini) uygulayacaktır.
11. Müşteri kirleticilerin serbest bırakılmasını önleyecek ve önlemek elverişli olmadığında bunların serbest bırakılmasını en aza indirecek ve kontrol edecektir. Bu yerel, bölgesel veya sınır ötesi etkileri muhtemel olağan, olağandışı veya kaza eseri koşullar nedeniyle kirleticilerin serbest bırakılmasına da uygulanır. İlaveten müşteri daha temiz üretim ilkesi ile tutarlı olarak enerji etkinliği önlemlerini ve suyu ve diğer kaynakları koruma önlemlerini de incelemeli ve faaliyetlerinin bünyesine katmalıdır.

Atıklar⁴

12. Müşteri tehlikeli ve tehlikeli olmayan atık maddelerin üretimini önleyecek veya en aza indirecek ve uygulanabilir olduğu ölçüde zararlı oluşunu en aza indirecektir. Atık üretimin azaltılmadığı fakat en aza indirildiği hallerde, müşteri atığı yeniden kullanacak, geri dönüştürecek veya geri kazanacak veya enerji kaynağı olarak kullanacak, atığın geri dönüştürülemediği veya yeniden kullanılmadığı durumlarda, müşteri atığı çevresel olarak sağlıklı bir şekilde işleyecek, imha edecek veya bertaraf edecektir. Eğer üretilen atığın tehlikeli olduğu düşünülüyorsa, müşteri sınır ötesi hareketi için geçerli sınırlamaları dikkate alarak çevresel olarak sağlıklı şekilde bertaraf edilmesi için ticari olarak makul alternatiflerini bulacaktır. Atığın elde çıkarılması üçüncü şahıslar tarafından yapıldığında müşteri ilgili yasal makamlar tarafından ruhsatlandırılmış itibarlı ve yasal işletmeler olan yükleniciler kullanacaktır.

Tehlikeli Maddelerin ve Malzemelerin Güvenli Kullanımı ve Yönetimi

13. Müşteri tehlikeli maddelerin ve malzemelerin kullanımını önlemeye, azaltmaya veya tasfiye etmeye çalışacaktır ve onların muhtemel tehlikelerinden insan sağlığını ve çevreyi korumak için bu tür maddeler ve malzemeler yerine daha az tehlikeli maddelerin ve malzemelerin kullanımını değerlendirecektir. Önlemenin mümkün olmadığı durumlarda, müşteri bunların kullanımının güvenliğini değerlendirecek ve söz konusu maddelerin/malzemelerin proje faaliyetlerine ilişkin üretimlerinden, naklinden, taşınmasından, kullanımı veya atılmasından doğan havaya, suya ve/veya toprağa serbest bırakılmalarını en aza indirmek veya kontrol etmek için uygun risk yönetimi önlemlerini uygulayacaktır. Müşteri canlı organizmalar için yüksek düzeyde zehirli oluşları, çevresel devamlılık, biyolojik birikme potansiyeli veya ozon tabakasını tüketme potansiyelleri nedeniyle uluslararası yasaklara veya aşamalı olarak yürürlükten kaldırmaya tabi maddelerin ve malzemelerin üretimini, ticaretini ve kullanımını önleyecektir.

Acil Durum Hazırlık ve Müdahale

14. Müşteri faaliyet risklerine uygun bir şekilde süreç bozulmalarına, kaza eseri ve acil durum koşullarına müdahale etmeye ve bunların olası olumsuz sonuçlarını önleme ihtiyacına hazırlıklı olacaktır. Müşteri önemli kaza risklerini saptamak, önemli kazaları önlemek ve insanlar ve çevre için sonuçlarını sınırlandırmak için tutarlı ve etkin bir şekilde yüksek seviyede korunma sağlamak anlayışıyla PK4'ün 18 ila 22 paragraflarındaki koşulları uygulayacaktır.

Endüstriyel Üretim

15. Müşteri tüm emisyonların ve akıntıların ve atıkların sürekli olarak dökümünün yapılması ve denetlenmesini sağlamak için yerinde süreçler koyacaktır. Müşterilerin projeye ilişkin kirletici salımlarını Avrupa Kirletici Salımı ve Aktarılması Siciline (E-PRTR)⁵ raporlamaları gerekmektedir, bu veri ayrıca AİKB'na da raporlanacaktır.

⁴ Bu Performans Koşulunun amaçları için, atık, çevreye güvenli şekilde atılmadan önce uygun fiziksel, kimyasal ve/veya biyolojik süreçler kullanılarak işlenmesi gereken atık gazların, sıvı ve/veya katı maddelerin/malzemelerin heterojen bir karışımı olarak tanımlanmıştır.

⁵ Belirlenen eşik değerlerin üzerinde kirleticileri havaya, su ve/veya toprağa bırakan AB ve AB adayı Ülkelerinde yerleşik şirketlerin bu salım miktarlarını denetlemeleri ve E-PRTR'ye raporlamaları gerekmektedir. E-PRTR 166/2006 AB yönetmeliği ile benimsenmiştir ve mevcut Avrupa Kirletici Emisyonu Sicilini izleyecektir. (<http://eper.ec.europa.eu/eper>)

Ortam Değerlendirmeleri

16. Projenin mevcut ortam koşulları üzerindeki olumsuz etkilerini ele almak için müşteri: (i) çevrenin sınırlı özümseme kapasitesini, mevcut ve gelecek toprak kullanımını, mevcut ortam koşullarını, projenin ekolojik olarak hassas veya koruma altındaki alanlara yakınlığını ve belirsiz ve tersine çevrilebilir sonuçları olan kümülatif etkiler olasılığı dâhil bir sayıda etkeni dikkate alacak ve (ii) zaten bozunmuş bir alanda projenin önemli emisyon kaynaklarını oluşturma potansiyeli olduğunda ortam koşullarının iyileştirilmesine katkıda bunacak stratejiler dâhil kirleticilerin serbest bırakılmasını önleyecek veya önlemek elverişli olmadığında en aza indirecek veya azaltacak stratejileri teşvik edecektir. Bu stratejiler bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla proje yeri alternatiflerinin ve emisyon karşılıklarının değerlendirilmesini de kapsar.

Sera Gazı Emisyonları

17. Müşteri projeye ilişkin sera gazı emisyonlarının (SG) proje faaliyetlerinin ve etkilerinin niteliğine ve büyüklüğüne uygun bir şekilde azaltılmasını teşvik edecektir.

18. Önemli miktarda sera gazı emisyonu⁶ üretmesi beklenen veya halen üreten projelerin geliştirilmesi sırasında müşteri hem SG emisyonlarının (yatırım öncesi) mevcut durum bilgisini değerlendirmeyi hem de uygulama sonrası SG emisyonlarının hesaplanmasını mümkün kılacak gerekli veriyi tedarik edecek ve raporlayacaktır. Veri gereksinimleri hakkında rehberlik Bankadan istenmelidir. SG Değerlendirmeleri proje tarafından kullanılan enerjinin tesis dışında üretimine ilişkin dolaylı emisyonlar dâhil projenin bağımlı olduğu herhangi bir dış faaliyetten doğanlar ile birlikte fiziki proje sınırları içinde sahip olunan veya kontrol edilen tesislerden doğrudan emisyonları da kapsayacaktır. Proje sınırları hakkında rehberlikte bankadan⁷ istenmelidir. SG emisyonlarının miktarının tayini ve değerlendirilmesi için gerekli parametrelerin izlemesi de proje ömrü boyunca yıllık olarak yapılacaktır.

19. İlaveten, müşteri projenin tasarımı ve işletmesi sırasında karbon yoğunluğunu azaltmak için teknik ve mali olarak elverişli ve maliyet etkin seçenekleri değerlendirecek ve uygun seçenekleri izleyecektir.

Tarım İlacı Kullanımı ve Yönetimi

20. Müşteri zararlı yönetimi faaliyetleri için entegre zararlı yönetimi(EZY) ve/veya entegre taşıyıcı yönetimi (ETY) formüle edecek ve uygulayacaktır. Müşterinin EZY ve ETY programı kültürel uygulamalar, biyolojik, genetik ve son çare olarak kabul edilemez zararlı hasarına karşı kimyasal olanaklar dâhil elverişli zararlı kontrol yöntemleriyle birlikte zararlı ve çevresel bilginin koordineli bir kullanımını gerektirir. Zararlı yönetimi faaliyetleri tarım ilaçlarının kullanımını içerdiğinde müşteri tarım ilaçlarının insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkilerini azaltmak için ve daha genel olarak gerekli ürün koruma ile tutarlı

⁶ Bir projenin SG emisyonlarına katkısının önemi sanayi sektörleri arasında değişiklik gösterir. Farklı sektörlerdeki projelerin beraberinde olması muhtemel SG emisyon miktarları hakkında rehberlik *Sera Gazı Emisyonlarının Değerlendirilmesi için AİKB metodolojisi- AİKB tarafından finanse edilen projeler üzerinde çalışan Danışmanlar için Rehberlik* belgelerinde sunulmuştur. Bu Performans Koşulu için önem eşiği kendi tüketimi için satın alınan elektriğin beraberindeki doğrudan kaynaklar ve dolaylı kaynakların birikimli emisyonlarının yıllık olarak genellikle 100.000 ton CO₂'ye eşdeğerdir. Ancak bir proje üretim verimliliğinde büyük iyileştirmeler yapmayı umuyorsa, daha düşük bir emisyon eşiği uygun olabilir. Müşteriler bu tüt durumlarda SG değerlendirmesi için bir veri temininin gerekip gerekmeyeceği hakkında Bankayla görüşmeye teşvik edilmektedir.

⁷ Veri gereksinimleri ve proje sınırı tanımı hakkında rehberlik sırasıyla Bankanın *Çevresel Denetim ve Değerlendirme Protokolleri** ve *Sera Gazı Emisyonlarının Değerlendirilmesi için AİKB metodolojisi- AİKB tarafından finanse edilen projeler üzerinde çalışan Danışmanlar için Rehberlik* belgelerinde sunulmuştur.

⁸ Örneğin, benzin veya elektrik kullanım miktarları

tarım ilaçlarının risklerinde ve kullanımında belirgin bir genel azaltmayı olduğu gibi tarım ilaçlarının daha sürdürülebilir bir kullanımını elde etmek için çaba gösterecektir. Tarım ilaçlarını sürdürülebilir kullanımı aşağıdakileri içermelidir:

- Tarım ilaçlarının kullanımını en az indirme veya mümkün olduğunda bertaraf etme,
 - Tarım ilaçlarının kullanımından sağlık ve çevre üzerindeki tehlike ve riskleri en aza indirmeyi,
 - Zararlı etken maddelerin seviyesini (kimyasal olmayanlar dâhil) en tehlikelileri daha güvenli alternatifleri ile değiştirerek düşürmeyi,
 - Hedef türlere karşı etkili olduğu bilinen ve hedeflenmeyen türler ve çevre üzerinde en az etkisi olan, insan için zehirliliği düşük olan tarım ilaçlarının seçilmesini,
 - Düşük girdi kullanımı veya tarım ilaçsız ürün yetiştirmeyi,
 - Doğal düşmanlara verilen zararı en aza indirmeyi ve zararlılarda direnç gelişimini önlemeyi içermelidir.
21. Müşteri tarım ilaçlarını Tarım İlaçlarının Kullanımı ve Dağıtımını Hakkında Gıda ve Tarım Örgütünün Uluslararası Davranış Kuralları gibi iyi uluslararası sanayi uygulamalarına göre ele alacak, depolayacak ve imha edecektir.
22. Projenin ev sahibi ülkesinde kimyasalların kullanımı ve dağıtımını kısıtlamaları eksikse veya bu ürünlerin uygun eğitim, donanım ve uygun şekilde taşımak, depolamak, uygulamak ve tasfiye etmek için tesisler olmaksızın personelin erişilebilmesi muhtemel ise Müşteri Dünya Sağlık Örgütünün Tarım İlaçlarının Tavsiye edilen Sınıflandırması ile 1a sınıfına (çok zararlı) ve 1b sınıfına (oldukça zararlı) veya II sınıfına (kısmen zararlı) giren ürünleri kullanmayacaktır.

AIKB Performans Koşulu 4: Toplum Sağlığı, Güvenliği ve Emniyeti

Giriş

1. AIKB proje faaliyetlerinin, donanımının ve altyapısının genellikle topluluklara istihdam, hizmetler ve ekonomik kalkınma için fırsatlar dâhil faydalar getireceğini kabul eder. Ancak projeler aynı zamanda nüfustaki kalıcı veya geçici değişiklikler, ham ve bitmiş malzemelerin nakliyesinden, inşaat, faaliyetler ve işletmeden çıkarma, kazalar, yapısal bozukluklar veya tehlikeli maddelerin serbest bırakılmasından doğan riskler ve etkilere toplumun maruz kalma olasılığını da artırabilir.
2. Toplumlar doğal kaynaklarındaki etkilerden, hastalıklara maruz kalmaktan ve güvenlik personeli kullanılmasından da etkilenebilirler. AIKB, halkın sağlık, güvenlik ve emniyetini desteklemede kamu makamlarının görevini kabul ederken, bu Performans Koşulu ("PK") proje faaliyetlerinden doğabilecek toplum sağlığı, güvenliği ve emniyeti risklerini ve ters etkilerini belirlemek ve önlemek veya en aza indirmek için müşterinin sorumluluğuna işaret eder.
3. Bu PK'nda tanımlanan riskler ve etkilerin seviyesi anlaşmazlık olan alanlarda ve anlaşmazlık sonrası alanlarda veya belirgin doğal veya yapay olaylara (örn. Sismik etkilere, sele tabi alanlar) tabi alanlarda bulunan projelerde daha büyük olabilir.

Amaçlar

4. Bu PK'nun amaçları :
 - Hem olağan hem de olağandışı şartlar altında proje sürecinde yerel topluluğun sağlığı ve güvenliği üzerindeki riskleri ve etkileri önlemek veya en aza indirmek;
 - Projeye ilişkin personel ve mülkiyetin korunmasının toplumun güvenlik ve emniyetin risklerini önleyen veya en aza indiren akla uygun bir şekilde yürütülmesini sağlamaktır.

Uygulamanın Kapsamı

5. Bu PK'nun uygulanabilirliği Banka tarafından çevresel ve sosyal değerlendirme süreci sırasında belirlenir. Uygulanabilirse, Banka bu PK'nun gereksinimlerinin müşterinin genel çevresel ve sosyal eylem planının (ÇSEP) ve/veya yönetim sisteminin bir parçası olarak nasıl ele alınacağı ve yönetileceği hakkında müşteri ile mutabık kalır. Çevresel ve sosyal değerlendirme ve yönetim koşulları PK1 ve PK10'da verilmiştir.
6. Bu PK yapım, başlama, işletme ve işletmeden çıkarma dâhil proje faaliyetlerinden kaynaklanan topluluk üzerindeki muhtemel riskleri ve etkileri ele alır. Muhtemel etkilerin projenin bir aşamasından diğerine değişiklik gösterebileceği kaydedilmiştir. İş sağlığı ve güvenliği standartları PK 2'de bulunur, kirlilik nedeniyle insan sağlığı ve çevre üzerindeki etkilerin önlenmesi hakkında detaylı gereklilikler PK3'te bulunur.

Koşullar

Toplum Sağlığı ve Güvenliği Koşulları

Genel Koşullar

7. Müşteri projenin tasarımı, yapımı, işletmesi ve işletmeden çıkartılması sırasında etkilenen bölge halkının sağlık ve güvenliği risklerini ve olası etkilerini saptayacak ve değerlendirecek ve saptanan riskleri ve etkileri ele almak için bunlarla orantılı koruyucu önlemler ve planlar tesis edecektir. Bu önlemler en aza indirme veya azaltmadan ziyade risklerin ve etkilerin engellenmesi ve önlenmesi yönünde olacaktır.
8. Proje veya proje aşamasının etkilenen bölge halkının sağlığı ve güvenliği üzerinde maddi riskler veya olası olumsuz etkiler arz etmesi halinde, müşteri etkilenen bölge halkının ve devlet makamlarının bu riskleri ve etkileri anlamasını mümkün kılmak için projeye ilişkin bilgiyi olduğu gibi müşterinin teklif ettiği engelleme, azaltma ve acil durum müdahale önlemlerini de uygun şekilde açıklayacaktır. Müşteri teklif edilen önlemler nihai halini almadan önce bunlar hakkında etkilenen bölge halkıyla ve ilgili devlet makamlarıyla görüşecek ve onların kaygılarını ve yorumlarını dikkate alacaktır. Müşteri düzenli olarak önlemleri gözden geçirecek ve plan ve taahhütlerin, sonuçların uygulama durumu hakkında onları bilgilendirecek ve değişiklikler öncesinde planlarda gerekli herhangi bir maddi değişikliği onlarla tartışarak devamlı olarak etkilenen bölge halkının ve makamların katılımını sağlayacaktır. Açıklanan bilgi gizli bilgiyi korumak için (paydaşların riskleri, olası etkileri ve alınacak önlemleri tam olarak anlamalarını sağlayacak yeterli seviyede detay vererek) özetlenebilir ve/veya düzenlenebilir.
9. Müşteri Projenin riskleri, olası yararları ve etkileri ve herhangi bir eylem planının uygulaması hakkında düzenli olarak (örn. Yıllık) AİKB'na ve PK 10'a göre paydaşlara raporlamasının bir parçası olarak etkilenen bölge halkına(halklarına) rapor verecektir.

Altyapı ve Donanım Güvenliği

10. Müşteri projenin yapısal unsurlarını veya bileşenlerini iyi uluslararası sanayi uygulamasına göre tasarlayacak, inşa edecek, işletecek ve devreden çıkartacak ve özellikle yapısal unsurlar etkilenen bölge halkının üyeleri için erişilebilir olduğunda veya arızalanmaları bölge halkının doğrudan veya dolaylı olarak yaralanmalarına neden olabileceği durumlarda doğal afetlere olası maruz kalmaya özel önem verecektir. Yapısal unsurlar nitelikli ve deneyimli profesyoneller tarafından tasarlanacak ve inşa edilecek ve yetkili makamlar veya profesyoneller tarafından belgelendirilecek veya onaylanacaktır.
11. Bentler, atık bentleri veya kül havuzları gibi yapısal unsurlar veya bileşenler yüksek riskli yerlerde konumlandırıldığında ve arızalanmaları veya bozulmaları bölge halkının güvenliğine tehdit oluşturduğunda müşteri proje geliştirmede ve proje tasarımı, yapımı ve işletmeye alınması aşamalarının başından sonuna kadar mümkün olduğunca erken bir inceleme yapmak için tasarım ve yapımdan sorumlu olanlar haricinde benzer projelerde yer almış ve kabul görmüş deneyimli bir veya daha fazla nitelikli uzman görevlendirecektir. Halka açık yollarda hareket eden donanım çalıştıran projeler için müşteri söz konusu donanımın çalıştırılmasına ilişkin olay ve kazaların meydana gelmesini engellemeye çaba gösterecektir.

Tehlikeli Malzemelerin Güvenliği

12. Müşteri proje tarafından serbest bırakılabilecek tehlikeli malzemelere bölge halkının maruz kalma olasılığını engelleyecek veya en aza indirecektir. Bölge halkı (çalışanlar ve aileleri dâhil) için tehlikelere, özellikle yaşamı tehdit edebilecek olanlara maruz kalma olasılığı varsa, müşteri tehlikeye neden olan durum veya maddeyi tadil ederek, değiştirerek veya tasfiye ederek maruz kalmayı önlemeye veya en aza indirmeye özel önem verecektir.
13. Tehlikeli malzemelerin mevcut proje altyapısının veya bileşenlerinin bir parçası olması halinde, müşteri bölge halkının maruz kalmasını engellemek için başlatma ve devreden çıkarma faaliyetlerini yürütürken özel özen gösterecektir. Müşteri kanser veya akciğer hastalığı gibi bulaşıcı olmayan hastalıklara neden olduğu bilinen bu malzemelerin maruz kalma seviyeleri hakkında mevcut bilgiyi temin etmek için yetkili makamlarla birlikte çalışacaktır.
14. İlâveten müşteri ham maddelerin naklinin ve atıkların nakliyesi ve tasfiyesinin güvenliğini kontrol etmek için ticari olarak makul çaba gösterecek ve bölge halkının maruz kalmasını önleyecek veya kontrol edecek önlemleri uygulayacaktır. Risk, nüfusun maruz kalışı, azaltma önlemleri ve izleme hakkında ilgili makamlara bilgi verilecektir ve halka iletilecektir.

Çevresel ve Doğal Kaynak Sorunları

15. Müşteri proje faaliyetleri nedeniyle arazi kullanımını değişikliklerinden doğan toprak kaymaları veya seller gibi doğal afetlerin neden olduğu etkilerin şiddetlenmesini engelleyecek ve önleyecek veya en aza indirecektir.
16. Müşteri etkilenen bölge halkı tarafından kullanılan hava, toprak, su, bitki örtüsü ve hayvan topluluğu ve diğer doğal kaynaklar üzerinde proje faaliyetlerinden kaynaklanan olumsuz etkileri de engelleyecek veya en aza indirecektir.

Toplumun Hastalığa Maruz Kalması

17. Müşteri proje bileşenleri veya (yükleniciler dâhil) çalışanları tarafından bulaştırılabilecek bulaşıcı hastalıkları saptayacaktır. Proje faaliyetlerinin neden olabileceği vektörle bulaşan ve diğer bulaşıcı hastalıklara çalışanların veya toplumun maruz kalması olasılığını engellemek veya en aza indirmek için uygun olduğunda eylem planları geliştirilecektir. Projenin etki alanındaki halklarda belirli hastalıkların salgın olması halinde, müşteri hem işgücü arasında hem de bölgesel olarak olayın azaltılmasına yardımcı olabilecek çevresel koşulları proje sürecinde iyileştirme fırsatlarını bulmaya teşvik edilecektir.

Acil Durumlara Hazırlıklı Olma ve Müdahale

18. Müşteri süreç bozukluklarına, kaza ve acil durum hallerine operasyonel risklere ve olası olumsuz sonuçlarını engellemek ihtiyacına uygun şekilde müdahale etmeye hazırlıklı olacaktır.
19. Müşterinin kamu sağlığı, güvenliği ve emniyeti ve projeye ilişkin faaliyetlerden olası etkileri değerlendirmesinin (yukarıdaki 7. paragrafa bakınız) bir parçası olarak, müşteri belli başlı kaza tehlikelerini belirleyecek ve belli başlı kazaları önlemek ve tutarlı ve etkin bir şekilde insanların ve çevrenin üst düzeyde korunmasını sağlamak anlayışıyla insanlar ve çevre için sonuçlarını sınırlandırmak için gerekli tüm önlemleri alacaktır. Söz konusu önlemler önemli kaza önleme/acil duruma hazırlıklı olma politikasında ve örgütsel yapılar, sorumluluklar, prosedürler, iletişim, eğitim, kaynaklar ve bu tür bir politikayı uygulamak ve acil durumlara uygun şekilde cevap vermek için gerekli diğer yönler dâhil uygun bir yönetim sisteminde belirlenecektir.

Yönetim sistemi bir dâhili ve bir harici acil durum planı içerecektir. Harici acil durum planları aşağıdaki amaçlarla tesis edilecektir:

- İnsanlara, çevreye ve mala olan etkileri en aza indirecek ve hasarı sınırlayacak şekilde olayları kapsamak ve kontrol etmek,
 - Belli başlı kazaların etkilerinden insanları ve çevreyi koruyacak gerekli önlemleri uygulamak,
 - Bölge halkıyla ve acil servislerle veya ilgili kamu makamlarıyla gerekli bilgiyi paylaşmak ve
 - Önemli bir kazayı takiben çevrenin eski haline getirilmesini ve temizlenmesini sağlamak.
20. Müşteri acil durumlara etkin şekilde müdahale etme hazırlıklarında, özellikle katkıları ve işbirlikleri söz konusu acil durumlara karşılık verebilmek için gerekli olduğunda, bölge halkı ve yerel hükümet makamlarıyla yardımlaşacak ve işbirliği yapacaktır. Yerel hükümet makamlarının etkin olarak cevap vermek için az veya hiç yeterlikleri yoksa müşteri projeye ilişkin acil durumlara hazırlanma ve cevap vermede aktif bir rol oynayacaktır ve makul olarak öngörülebilir olaylara doğrudan veya dolaylı olarak (örn. Acil durum müdahale ekipleri, sözleşme yapılmış üçüncü şahıs müdahale ekipleri, sigorta yardımıyla) cevap vermede yeterlik gösterecektir. Müşteri acil duruma hazırlıklı oluşunu ve karşılık verme etkinliklerini, kaynaklarını ve sorumluluklarını belgeleyecek ve PK 10'a göre etkilenen bölge halkına ve ilgili hükümet makamlarına ÇSEP veya başka bir ilgili belge içinde uygun bilgiyi açıklayacaktır. Acil durum önleme ve karşılık verme planlamasının bir parçası olarak müşteri önemli tehlikelerden potansiyel olarak etkilenen bölge halkını bilgilendirecek ve karşılık verme planlarını kültürel olarak uygun şekilde özetleyecektir.
21. Müşteri sektöre ve projeye ilişkin riske uygun bir programla fakat en azından yıllık olarak önleme ve karşılık verme planlarını tatbik edecektir. Müşteri planlar değiştikçe veya test edilmesi gerektiğinde düzenli olarak yerel makamları ve bölge halkının bilgilerini güncelleyecektir.
22. Gerçek acil durum hallerinde müdahalenin bir parçası olarak, müşteri durum ve yapılan müdahale ve gelecekteki olayları engellemek için ne yapılacağı hakkında onları bilgilendirmek için uygun acil durum müdahale kurumları, makamları, medya ve yerel halkla yakın iletişim kuracaktır.

Güvenlik Personeli Gereksinimleri

23. Müşteri personel ve mülkünü korumak üzere güvenlik sağlamak için doğrudan çalışan veya yükleniciler bulduğunda, güvenlik düzenlemeleri ile ortaya çıkan proje sahası veya tesisleri içindeki ve dışındaki riskleri değerlendirecektir. Bu tür düzenlemeler yaparken müşteri söz konusu personelin¹ işe alımı, davranış kuralları, eğitimi, donanımı ve denetimi bakımından orantısallık ilkeleri ve iyi uluslararası uygulamalar ve geçerli kanun tarafından yönlendirilecektir. Müşteri güvenliği sağlayanların geçmişte görevi kötüye kullanıma karışmadıklarına kendisini ikna edecek makul soruşturmalar yapacak, güç (geçerli olduğunda ateşli silahlar) kullanımı konusunda yeterli şekilde eğitilmiş olmalarını ve çalışanlara ve yerel halka uygun şekilde davranmalarını sağlayacak ve onların geçerli kanun çerçevesinde hareket etmelerini talep edecektir. Müşteri tehdidin boyutu ve niteliğine orantılı engelleyici veya savunma amaçlı kullanılması hariç, herhangi bir güç kullanımına izin vermeyecektir. PK 10 ve PK2'ye göre tesis edilen ve sürdürülen müşterinin şikâyet mekanizmaları etkilenen bölge halkı ve çalışanların güvenlik düzenlemeleri ve güvenlik personelinin davranışları hakkındaki kaygılarını ifade edebilecekleri şekilde tasarlanacak ve

¹ Güvenlik ve İnsan Hakları konusunda Gönüllü İlkeler gibi, <http://www.voluntaryprinciples.org/principles/>

müşteriler mekanizmaların bu amaçla elverişli olduğunu ve kullanıldığını bölge halkına ve çalışanlara bildirecektir.

24. Devletin güvenlik personelinin müşteri için güvenlik hizmetleri vermek üzere konuşlandırılması halinde müşteri söz konusu kullanımdan doğan riskleri değerlendirecek, ilgili kamu yetkilileriyle güvenlik personelinin yukarıdaki 24. paragrafta uygun şekilde davranmaları amacını bildirecek ve ilgili kamu yetkililerini müşterinin tesisleri için yapılan güvenlik düzenlemelerini, güvenlik kaygılarının baskın çıkmasına tabi olarak halka açıklamaya teşvik edecektir.
25. Müşteri güvenlik personelinin kanunsuz veya kötüye kullanma iddialarını araştırarak, tekrarını önlemek için harekete geçecek (veya uygun tarafların harekete geçmelerini isteyecek) ve uygun olduğunda kanunsuz ve kötüye kullanma davranışlarını kamu makamlarına raporlayacaktır.

AİKB Performans Koşulu 5:

Arazi Edinilmesi, Gönülsüz Yeniden Yerleşim ve Ekonomik Yer Değişikliği

Giriş

1. Gönülsüz (yeniden yerleşim) projeye ilişkin arazi edinme¹ veya doğal kaynaklara² erişimin kısıtlanması sonucunda hem fiziksel yer değiştirmeden (barınağın yeniden iskânı veya kaybından) hem de ekonomik yer değişiminden (varlıkların kaybından veya gelir kaynaklarının veya geçim araçlarının kaybına yol açan varlıklara erişimden) söz eder.
2. Etkilenen bireylerin veya bölge halkının yeniden iskânına yol açan arazi edinimini reddetme hakları olmadığında yeniden yerleştirme gönülsüz olarak değerlendirilir. Bu (i) kamulaştırmaya³ dayanan arazi üzerinde yasal istimlâk veya arazi kullanımında kısıtlamalar ve (ii) satıcı ile görüşmeler başarısız olursa alıcının istimlaka başvurabildiği veya arazi kullanımına yasal kısıtlamalar getirebildiği müzakere edilmiş çözümler durumunda meydana gelir.
3. Bu PK'nun uygulaması insan hakları ve özgürlüğüne, özellikle yeterli barınma ve yaşam koşullarının⁴ sürekli iyileştirilmesi hakkının gözetilmesi, saygı duyulması hakkı için evrensel saygıyı destekler ve bununla tutarlıdır. AİKB'nin katılımından önce bir ihtilaf sonucunda yeniden iskân yapılmış olması halinde, bu PK Dâhili Yeniden İskan hakkında Rehber İlkelerin⁵ uygulanmasını destekler.
4. Uygun şekilde yönetilmediği takdirde gönülsüz yeniden yerleştirme etkilenen kişiler ve bölge halkının uzun vadeli yokluk ve yoksulluğu kadar çevresel hasar ve iskân edildikleri alanlarda ters sosyo-ekonomik etkilerle de sonuçlanabilir. Bazı koşullar altında, kötü bir şekilde uygulanan gönülsüz yeniden yerleştirme müşteriye başka yetki alanlarında hukuk davalarına maruz kalma durumunda bırakılabilir. Bu özellikle proje yeniden iskân edilen kişilerin uluslararası insan hakları sözleşmeleri ile tutarlı tam yasal çarelere veya yargısal korumalara erişemedikleri bir yetki alanında konumlandırıldığında meydana gelir. Bu nedenlerle, gönülsüz yeniden yerleştirme önlenmeli veya en azından azaltılmalıdır. Ancak, önlenmez olduğunda, yeniden iskân edilen kişiler ve yerleşik topluluklar⁶ üzerindeki olumsuz etkileri azaltmak için uygun önlemler dikkatle planlanmalı ve uygulanmalıdır. Müşterinin yeniden iskân ile doğrudan ilgilenmesinin ve proje tasarımının mümkün olan en erken aşamasında bir değerlendirmenin bu faaliyetlerin maliyet etkin, verimli ve zamanında uygulanması ile sonuçlanabileceği gibi yeniden iskânla etkilenenlerin geçimlerinin ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi için yenilikçi yaklaşımları da teşvik ettiğini tecrübe göstermektedir.
5. Görüşülmüş çözümler kamulaştırmayı önlemeye ve insanları zorla çıkarmak için devlet yetkisini kullanma ihtiyacını ortadan kaldırmaya yardımcı olur. Görüşülmüş çözümler genellikle etkilenen kişi ve bölge halkına adil ve uygun tazminat ve diğer teşvikler veya menfaatler sağlayarak ve bilgi asimetrisi ve pazarlık etme gücü risklerini azaltarak elde edilebilir. Bu nedenle müşteriler satıcının rızası olmadan araziye erişim için yasal araçlara sahip olsalar bile mümkün olduğunca arazi haklarını pazarlık edilmiş çözümler yoluyla edinmeye teşvik edilmektedir.

¹ Arazi edinme mülkün bütünüyle satın alınması ve yol hakkı gibi erişim haklarının satın alınmasını da içerir.

² Örnekler zanaatkâr madencilerin devletçe sahip olunan yer altı maden haklarına erişiminin kaybını, proje faaliyetleri nedeniyle deniz balıkçılığı alanlarına erişimin kaybını, müşteri tarafından edinilmeyen devletçe belirlenen yasak bölgeler içinde bulunan kaynaklara erişimin yasaklanmasını içerir ve tarımsal, hayvancılık, orman, avcılık ve balıkçılık verimlerinde projeye ilişkin karışıklık ve/veya kirlilik nedeniyle düşüşler göstermesini içerir.

³ Söz konusu yasak yasal olarak belirlenen doğa koruma alanlarına erişim yasaklarını içerebilir.

⁴ İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi (1948) ve Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (1966)

⁵ İnsan Hakları Yüksek Komiserliği: Dâhili Yeniden İskân hakkında Rehber İlkeler

⁶ Bir ev sahibi topluluk yeniden iskân edilen kişileri alan herhangi bir topluluktur.

Amaçlar

6. Bu PK'nun amaçları:

- Uygulanabilir olduğunda alternatif proje tasarımları bularak gönülsüz yeniden yerleştirmeyi önlemek veya en azından en aza⁷ indirmektir;
- Etkilenen kişilerin arazinin kullanımının veya erişiminin yasaklanmasından veya arazi edinmeden doğan olumsuz sosyal ve ekonomik etkileri (i) varlıkların kaybını ikame⁸ maliyetinden tazminini sağlayarak ve (ii) yeniden yerleştirme faaliyetlerinin uygun bilgi açıklaması, iletişim ve etkilenenlerin bilgilendirilmiş katılımıyla yapılmasını sağlayarak azaltmaktır.
- Yeniden yerleştirilen kişilerin geçim yollarını ve yaşam standartlarını⁹ arazi temelli, ücret temelli ve/veya işletme temelli önlemler aracılığıyla sosyo-ekonomik durumlarında sürdürülebilir iyileşmeleri kolaylaştıracak şekilde iyileştirmek veya asgari olarak projeden önceki konumlarına getirmektir.
- Yeniden iskân edilen kişiler arasında yeniden iskân alanlarında kullanım¹¹ teminatı ile yeterli barınma¹⁰ karşılanarak yaşam koşullarının iyileştirilmesidir.

Uygulama Kapsamı

7. Bu PK aşağıdaki türdeki işlemlerden kaynaklanan tam, kısmi, kalıcı veya geçici olabilecek fiziksel veya ekonomik yeniden yerleştirmelere uygulanır.

- Kamulaştırma veya diğer zorunlu prosedürler vasıtasıyla bir proje için elde edilen arazi hakları,
- Görüşmelerin başarısız olması halinde kamulaştırma veya diğer zorunlu süreçlere neden olabilecektir¹², ülkenin kanunları altında tanınan veya tanınabilir alışlagelmiş ve geleneksel haklar dâhil mal sahipleri veya araziye ilişkin yasal hak sahipleriyle görüşülmüş yeniden yerleştirmeler aracılığıyla bir proje için elde edilen arazi hakları.

⁷ Bankanın görüşü olmadıkça, bu etkilenen kişilerin sağlık ve güvenliğini de riske atacaktır.

⁸ Bu genellikle varlıkların piyasa değeri artı söz konusu varlıkları eski durumuna getirmeye ilişkin işlem maliyetleri olarak hesaplanır. Yeniden iskân maliyetlerinin hesaplanması arazinin muhtemel çeşitliliği, arazi kullanımı hakkının sahipleri ve üye ülkeler arasında arazi piyasası geliştirmenin farklı seviyeleri nedeniyle karmaşıktır. Bu nedenle müşteriler arazi edinmeyle göç edecek tüm kişiler ve topluluklar ile olduğu gibi yeniden iskân edilecek kişileri alacak ev sahibi bölge halkını da saptamalı ve onlarla arazi tapuları, hak talepleri ve kullanımı hakkında yeterli bilgi alacak şekilde görüşmelidir. Bu değerlendirme yöntemini uygulamada yapıların ve varlıkların yıpranma maliyetleri hesaba katılmamalıdır. Arazi piyasalarının hala oluşum aşamasında olduğu yerlerde müşteriler harici bağımsız profesyonel değerlendirme uzmanları (veya profesyonel derleme uzmanları yoksa ilgili deneyime sahip profesyoneller AİKB ve müşteri için kabul edilebilirdir.) bulmalıdır. Ayrıca 17. dipnota da bakınız.

⁹ Bunlar arazide yasal olarak kabul edilebilir haklara veya taleplere sahip olanları, arazi için alışılmış hak talepleri olanları, arazide yasal olarak tanınabilir olmayan hak ve talepleri olanları, çobanlar/balıkçı aileleri gibi mevsimsel kaynak kullanıcılarını, proje alanı içinde yerleşik bölge halkıyla bağımsız ekonomik ilişkileri olabilecek toplayıcılar ve avcıları içerebilir.

¹⁰ Yeterli ev veya barınak kalite, güvenlik, satın alınabilirlik, yaşanabilirlik, kültürel uygunluk, erişilebilirlik ve konumsal özelliklerle ölçülebilir. Yeterli barınma istihdam seçeneklerine, pazarlara ve su, elektrik, sıhhi tesisat, sağlık bakımı ve eğitim gibi temel altyapılara ve hizmetlere erişime izin vermelidir. Bu PK yeniden yerleşim alanlarında yeniden yerleştirilen kişilerin uygun barınmasını ve kullanım güvenliğini sağlar. Müşterilerin yeniden yerleşim yerinde özellikle işgal etikleri arazide yasal olarak kabul edilebilir hakkı veya hak talebi olmayanlar için iyileştirilmiş yaşam koşulları önermek için bu paragrafta yeterli barınmanın bir veya daha fazla yönünü dâhil etmesi gerekir.

¹¹ Bir yeniden yerleşim yeri zorunlu tahliye ile yeniden yerleştirilen kişiler koruyorsa, mümkün olduğunca geniş ölçüde mülkiyet teminatı sağlar.

- Kısıtlama haklarının görüşme, kamulaştırma, zorunlu satın alma veya hükümet yönetmelikleri aracılığıyla elde edilmesinden bağımsız olarak kişilerin fiziksel varlıklara veya doğal kaynaklara erişim kaybını yaşamaması ile sonuçlanan yasakların konması.
8. İşgal ettikleri arazide tanınabilir yasal hakkı veya hak talebi olmayan yeniden yerleştirilen kişilere karşı gereklilikler ve sorumluluklar aşağıda 31, 39 ve 39 paragraflarda belirtilmiştir.
 9. Bu PK gönüllü arazi işlemlerinden doğan (yani satıcının satmaya yükümlü olmadığı ve pazarlıklar başarısızlıkla sonuçlanırsa alıcının kamulaştırma veya diğer zorunlu prosedürlere başvuramadığı piyasa işlemleri) yeniden yerleştirmeye uygulanmaz.
 10. Bu PK'nun uygulanabilirliği çevresel ve sosyal değerlendirme süreci sırasında yukarıda 7 ila 9. paragraflarda belirtilen kısıtlara göre AİKB tarafından belirlenecektir. Bu PK'nu karşılamak için gerekli önlemlerin uygulaması müşterinin Çevresel ve Sosyal Eylem Planı (ÇSEP) ve/veya Yönetim Sistemi vasıtasıyla yönetilecektir. Bankanın katılımından önce gönülsüz yeniden yerleştirmenin yapılmış olması halinde a) boşlukları ve (b) bu PK ile uygunluğu sağlamak için gerekli düzeltici önlemleri belirlemek için bir durum değerlendirmesi yapılacaktır. Bir eylem planı üzerinde mutabık kalınacaktır. Yeniden yerleştirme sürecinin değerlendirilmesi ve yönetimi bu PK'nda ana hatlarıyla belirtilmiştir. Çevresel ve sosyal değerlendirme ve yönetim koşulları PK1 ve PK10'da belirtilmiştir.

Genel Koşullar

Proje Tasarımı

11. Müşteri çevresel, sosyal ve finansal maliyet ve yararları dengelerken fiziksel ve/veya ekonomik yeniden yerleştirmeyi önlemek veya en azından en aza indirmek için uygulanabilir alternatif proje tasarımlarını değerlendirecektir.

Müzakere

12. Tüm ilgili bilginin açıklanmasını takiben müşteri ev sahibi bölge halkı dâhil etkilenen kişiler ve bölge halkıyla görüşecek ve PK 10'a göre yeniden yerleştirmeye ilişkin karar verme süreçlerine erken ve bilgilendirici katılımlarını kolaylaştıracaktır.
 - Etkilenen kişilere¹³ tazmin paketlerinin, hak ediş koşullarını, yeniden iskân yardımı, teklif edilen yeniden yerleşim yerlerinin ve teklif edilen zamanlamanın uygunluğu görüşmelerine katılma fırsatı verilecektir. .
 - Yerli Halkları (PK7'ye bakınız) olduğu kadar korunmasız gruplara¹⁴ ait bireyleri de kapsayacak müzakerelere özel hükümler uygulanmalıdır.

¹² Bu görüşmeler arazi alan özel sektör şirketi veya şirketin bir temsilcisi tarafından yapılmalıdır. Arazi haklarının hükümet tarafından edinildiği özel sektör projelerinde, görüşmeler hükümet veya hükümetin acentesi olarak özel sektör şirketi tarafından yapılabilir.

¹³ Örneğin önceki veya mevcut bir ihtilaf sonucunda yer değiştirme nedeniyle fiziki olarak bulunmayanlar dâhil.

¹⁴ Korunmasız veya "risk altındaki" gruplar cinsiyet, etnik köken, yaş, fiziksel veya ruhsal bozukluk, ekonomik zararı veya sosyal konumu nedeniyle yer değiştirmeden başkalarından daha olumsuz etkilenebilecek ve yeniden yerleşim yardımından ve ilgili menfaatlardan yararlanmak veya hak talep etmek becerisi sınırlı olabilecek kişileri kapsar. Yeniden yerleştirme bağlamındaki korunmasız gruplar aynı zamanda yoksulluk sınırı altında yaşayan, topraksız, yaşlı, kadın ve çocuk tarafından bakılan haneleri, etnik azınlıkları, doğal kaynağa bağımlı olanları

- Müzakere bu PK'nun amaçları ile tutarlı sonuçlar elde edecek şekilde uygulama, denetim ve telafi ödemesinin ve yeniden iskânın değerlendirmesi sırasında da devam edecektir.

Şikâyet Mekanizması

13. Müşteri tarafından PK 10'a göre tesis edilecek şikâyet mekanizması, ihtilafları tarafsız bir şekilde çözecek bir başvuru mekanizması dâhil yeniden yerleştirilen kişiler ve ev sahibi bölge halkının üyeleri tarafından yöneltilen tazminat ve yeniden yerleşim hakkındaki belirli sorunları süreç içinde bu PK ile tutarlı bir şekilde vakitlice elde edip çözmek üzere mümkün olduğunca erken kurulacaktır. Şikâyetlerin ve onları çözmek için alınan önlemlerin bir özeti PK 10'a göre düzenli olarak halka açıklanacaktır.

Yeniden Yerleştirme Planlaması ve Uygulaması

14. Gönülsüz yeniden yerleşimin önlenemez olduğu durumlarda, müşteri tanımlanan etkilenen alanda bir nüfus sayımı ve sosyo-ekonomik mevcut durum değerlendirmesi yapmak ve Yeniden Yerleştirme Eylem Planı veya Geçim Araçları Onarımı Çerçeve Planı hazırlanmasında yardımcı olacak uygun şekilde nitelikli bir uzman görevlendirecektir.

- Nüfus Sayımı ve sosyo-ekonomik mevcut durum değerlendirmesi proje tarafından (kısmen veya tamamen) yeniden yerleştirilecek kişileri belirleyecek, kimlerin tazminat ve yardıma hakkı olduğunu saptayacak ve bir kapanış tarihi belirleyerek bu menfaatleri hak etmeyen kişilerin girişinin¹⁵ önüne geçecektir.
- Ulusal hükümet prosedürlerinin yokluğunda nüfus sayımı ve varlıklar envanterinin tamamlanma tarihi hak ediş için kapanış tarihini temsil eder. Kapanış tarihine ilişkin bilgi iyi belgelenmeli ve proje alanının tamamına dağıtılmalıdır.
- Mevsimsel kaynak kullanıcıları nüfus sayımı sırasında proje alanında bulunmayabilirler ve bu nedenle bu toplulukların hak taleplerine özel önem verilmelidir.

Yeniden Yerleştirme Eylem Planı

15. Halkın fiziksel yer değişikliği ile ilgili paragraf 7'de tanımlandığı gibi işlemlerin varlığında, müşteri asgari olarak, etkilenen kişilerin sayısından bağımsız olarak bu PK'nun uygulanabilir şartlarını içeren çevresel ve sosyal etki değerlendirmesine dayanan bir Yeniden Yerleştirme Eylem Planı (YYEP) geliştirecektir.

16. YYEP:

- Yeniden yerleştirmenin olumsuz etkilerini hafifletmek, muhtemel kalkınma faydalarını belirlemek ve yoksul ve korunmasızların ihtiyaçlarına özel önem vererek (ev sahibi bölge halkı dâhil) etkilenen kişilerin tüm sınıflarının haklarını tesis etmek için tasarlanacaktır;
- Arazi haklarının edinilmesi için tüm işlemleri olduğu gibi tazminat ölçülerini ve yeniden yerleştirme etkinliklerini belgelendirecektir;
- Yeniden yerleştirme planlarının uygulamasını denetlemek ve değerlendirmek ve gerektiği gibi düzeltici önlemler almak için prosedürler tesis edecektir.

Toplumları veya ulusal arazi tazmini veya arazi tapulandırma mevzuatları ile korunmayan diğer yeniden iskân edilmiş kişileri de içerir. Bu gruplar çevresel ve sosyal değerlendirme süreci aracılığıyla saptanmalıdır. (Bakınız PK 1) Söz konusu grupların yeniden yerleştirme planlamasına anlamlı bir şekilde katılımlarını sağlamak ve kalkınma fırsatlarından yararlanmalarını sağlamak için iletişim ve kalkınma yardımı bakımından özel önlemlere ihtiyaç duyulabilir. Korunmasız olarak tespit edilen kişilere yeniden yerleştirme ve tazminat seçeneklerini tam olarak anlamaları için yardımcı olunmalı ve en az risk taşıyan seçeneği seçmeleri için cesaretlendirilmelidir.

¹⁵ kapanış tarihinden önce araziye işgal eden gecekondular ve henüz gelen ekonomik göçebeler gibi.

17. YYEP'nın kapsamı ve detay seviyesi yeniden yerleştirmenin büyüklüğü ve olumsuz etkileri hafifletmek için gerekli önlemlerin karmaşıklığına bağlı olarak değişecektir. Her durumda, bu PK'nun amaçlarını elde edecek şekilde tanımlanacaktır. Asgari olarak YYEP:

- Yeniden yerleştirme amaçlarını belirtmeli;
- Proje etkilerini açıklamalı, tüm yer değiştirecek kişileri saptamalı ve etkilenen varlıkların dökümünü yapmalı;
- Yeniden yerleştirmenin önlenemez olduğunu ve en aza indirildiğini göstermeli;
- Arazi edinme ve tazmin için yasal çerçeveyi açıklamalı;
- Kabul edilebilir yeniden yerleştirme alternatiflerine ilişkin etkilenen kişilerle müzakere sürecini ve onların karar verme sürecine katılım seviyelerini açıklamalı;
- Tüm katagorilerdeki yeri değiştirilen kişilerin hak edişlerini açıklamalı;
- Kaybedilen varlıklar için tazminat oranlarını sıralamalı ve bu oranların uygun olduğunu yani en azından kaybedilen varlıkların ikame maliyetine eşit olduğunu göstermeli;
- Barınak değiştirmeye ilişkin seçim, tahsis, hazırlık ve arazi tapuları süreçlerini tanımlamalı;
- Sağlanacak yeniden yerleşim yardımını tanımlamalı;
- Yerinden çıkartılan kişilerin geçim yollarını ve yaşam standartlarını iyileştirmek veya asgari olarak eski haline getirmek için düzenlemelerin detaylarını vermeli;
- Şikâyet çözümü prosedürleri ve YYEP'nın uygulaması için kurumsal/örgütsel sorumluluğun ana hatlarını çizmeli;
- YYEP'nın uygulanması için bir zaman çizelgesi ve bütçe vermeli;
- İzleme, değerlendirme ve raporlama düzenlemelerinin detaylarını vermeli ve
- Arazi edinmelerin geçim yollarının veya gelir kaybına neden olmadığı hallerde, elde edilen arazi ve söz konusu arazide kaybedilen varlıklar için ikame maliyetinden adil tazminat sağlamalıdır.

18. YYEP özellikle zarar görebilecek veya korunmasız olabilecek bireyleri veya grupları dikkate alacaktır. Özellikle, YYEP korunmasız ve "risk altındaki" grupların ve kadınların yeniden yerleşim sürecinde zarar görmemelerini, tam olarak bilgilendirilmelerini ve haklarının farkında olmalarını, mülkiyet tapuları ve kira anlaşmaları ve tazminat(tazminat ödemesi için tesis edilen banka hesapları dâhil) gibi mal sahipliği veya tasarrufa ilişkin belgelerin, her durumda gerektiği şekilde, eş veya ev idaresini tek başına sağlayanların adına düzenlenmesini ve beceri eğitimi, kredi ve iş fırsatlarına erişim gibi diğer yeniden yerleşim yardımlarının kadınlar için eşit olarak bulunmasını ve onların ihtiyaçlarına uyarlanması sağlayarak yeniden yerleştirme fırsatlarından ve menfaatlerinden eşit olarak yararlanabilmelerini sağlayacak önlemler içermelidir. Ulusal kanun ve teminat sistemlerinin kadınların mülkiyet sahibi olmalarını veya mülkiyet sözleşmeleri yapmasını tanımadığı koşullarda, mümkün olduğu ölçüde kadınların teminat güvencesine erkeklerle eşit erişimini sağlamak için hüküm konulmalıdır.

19. YYEP, mümkün olduğunda, yeri değiştirilen kişilerin arazi edinilmesinden önce idari koşulları tamamlamalarını mümkün kılmak ve gerekirse mahkemelerde çözüm aramak için hukuki yardım sağlanması için önlemler içermelidir.

¹⁶ Dipnot 14'te tanımlandığı gibi.

20. Müşteri etkilenen kişilerin tazmin prosedürlerini anlamalarını ve projenin çeşitli aşamalarında ne beklmeleri gerektiğini (örn. Onlara bir teklif yapıldığında ne kadar sürece cevap vermeleri gerektiğini, şikâyet prosedürlerini, görüşmeler başarısız olursa takip edilecek yasal prosedürleri) bilmelerini sağlamayı amaçlayan kamu açıklaması için YYEP’nda kapsanan bilgiyi özetlemelidir.
21. YYEP’nın denetimi PK1’e göre yürütülecektir ve etkilenen bölge halkı gibi kilit paydaşların katılımını gerektirebilir.
22. Yeniden yerleşimin olumsuz etkileri YYEP’de belirtilenler olduğu kadar bu PK’da belirtilen amaçlar ile tutarlı bir şekilde ele alındığında yeniden yerleştirmenin tamamlandığı düşünülecektir.
23. Projenin yeniden yerleştirme ölçeğine bağlı olarak, hangi hükümlerin karşılandığını belirlemek için YYEP’nın bir harici tamamlanma teftişi görevlendirmesi müşteri için uygun olabilir. Tamamlanma teftişi – herhangi bir geliştirme girişimi dâhil- YYEP’ye tüm girdiler tamamlandıktan sonra fakat Müşterinin AİKB’ye finansal taahhütlerini yerine getirmesinden oldukça önce yapılmalıdır. Teftişin zamanlaması proje tamamlanmadan önce denetimciler tarafından tavsiye edildiği gibi, varsa, düzeltici önlemleri tamamlamasını mümkün kılacaktır. Tamamlanma teftişinin sonucuna dayanarak, AİKB ve müşteri bu PK’nun gereklerinin karşılanıp karşılanmadığını birlikte belirleyeceklerdir. Çoğu durumda, tamamlanma teftişi tarafından saptanan düzeltici önlemlerin tamamlanması yeniden yerleştirme, tazmin, geçim yolunun eski haline getirilmesi ve geliştirme menfaatleri ile ilgili olarak müşterinin sorumluluklarını sona erdirecektir.

Geçim Araçlarının Onarılması Çerçevesi (GAOÇ)

24. Kişilerin (fiziksel değil) ekonomik yer değişimini gerektiren 7. paragrafta açıklanan işlemler durumunda, müşteri etkilenen kişiler ve bölge halkına bu PK’nın amaçlarına uygun tazminat ve diğer yardımları sunmak için prosedürler geliştirecektir. Bu Geçim Araçlarının Onarılması (Eski Haline Getirmenin)Çerçevesi (GAOÇ) şeklini alacaktır.
25. GAOÇ etkilenen kişilerin ve bölge halkının haklarını tesis edecek ve bunların şeffaf, tutarlı ve adaletli bir şekilde verilmesini sağlayacaktır. Müşteri:
 - GAOÇ’nin amaçlarını belirten;
 - Proje etkilerini tanımlayan, ekonomik olarak yer değiştiren tüm kişileri saptayan ve etkilenen varlıkların veya kaynakların bir dökümünü veren,
 - Yer değiştirmenin önlenemez olduğunu ve en aza indirildiğini gösteren,
 - Tazminat için yasal çerçeveyi açıklayan;
 - Alternatifleri ve etkilenen kişilerle iletişim sürecini tanımlayan ve onların karar verme süreçlerine katılım seviyelerini tanımlayan;
 - Yer değiştiren kişilerin tüm sınıfları için hakları tanımlayan,
 - Etkilenen varlık veya kaynaklara tam ikame maliyetiyle değer biçmek için uygulanan yöntemleri açıklayan ve ödenecek tazminatların oranlarını sıralayan veya bunlarla erişim yolunu anlatan;
 - Yer değiştiren kişilerin geçim yollarını ve yaşam standartlarını iyileştirmek veya asgari olarak eski durumuna getirmek için diğer önlemleri açıklayan;
 - Arazi alımı (veya yasakların uygulanması) ve tazminat ödemelerinin bir programını belirten;

- Etkilenen kişilerin uygun olmadığını düşündükleri değerlemelere karşı itiraz edebilecekleri süreci tanımlayan;
 - GAOÇ ve şikâyetlerin çözümü prosedürlerinin uygulaması için kurumsal/örgütsel sorumluluğu tanımlayan;
 - İzleme, değerlendirme ve raporlama düzenlemelerinin detaylarını veren ve
 - GAOÇ uygulaması için bir zaman çizelgesi ve bütçe belirten;
- bir GAOÇ içinde tazminatı belirlemek ve vermek için prosedürleri belgelendirecektir

26. Müşteri etkilenen kişilerin tazmin prosedürlerini anlamalarını ve projenin çeşitli aşamalarında ne beklentileri gerektiğini (örn. Onlara bir teklif yapıldığında ne kadar sürece cevap vermeleri gerektiğini, şikâyet prosedürlerini, görüşmeler başarısız olursa takip edilecek yasal prosedürleri) bilmelerini sağlamak amacıyla halkı bilgilendirmek için GAOÇ’da kapsanan bilgiyi özetlemelidir.

27. Müşteri tesis edilen prosedürlere dayanarak etkilenen bölge halkına görüşmelere katılma fırsatı sağlayacaktır.

28. Etkilenen kişilerin bu PK’nın gereksinimlerine uygun tazminat tekliflerini reddettikleri ve sonuç olarak kamulaştırma veya diğer hukuki süreçlerin başlatıldığı durumlarda, müşteri sorumlu hükümet dairesi ile işbirliği fırsatlarını bulacak ve daire tarafından izin verilirse yeniden yerleştirme planlamasında, uygulamasında ve izlemesinde aktif görev alacaktır.

29. GAOÇ’nin uygulaması yer değişiminin olumsuz etkileri GOÇ’ta belirtilen amaçlarla olduğu kadar bu PK’nın şartlarıyla da tutarlı bir şekilde ele alındığında tamamlanmış sayılacaktır.

Yer Değiştiren Kişilerin Tazmini ve Diğer Menfaatler

30. Yer değiştirme önlenemediğinde, müşteri yeri değiştirilen kişilere ve bölge halkına varlıkların kaybı için tam ikame bedelinden¹⁷ tazminat ve bu PK’nda belirtildiği gibi yaşam standartlarını ve geçim yollarını iyileştirmeye veya en azından eski haline getirmeye yardım etmek için diğer yardımları sunacaktır. Tazminat için standartlar proje içinde şeffaf ve tutarlı olacaktır. Yeri değişen kişilerin geçimi araziye bağlı olduğunda veya arazinin toplu şekilde sahip olunması halinde, müşteri uygun olduğunda arazi temelli tazminat önerecektir. Müşteri yeri değişen kişilere ve bölge halkına projeden uygun kalkınma menfaatleri elde etmeleri için fırsatlar sağlamak üzere her çabayı sarf edecektir.

¹⁷ Kayıp varlıklar için tazminat oranı tam ikame maliyetinden yani varlıkların piyasa değeri artı işlem maliyetleri olarak hesaplanacaktır. Bu değer biçme yöntemini uygularken, yapıların ve varlıkların yıpranma maliyeti hesaba katılmayacaktır. Parasal olarak kolaylıkla değer biçilemeyen veya telafi edilemeyen kayıplar için aynı cinsten tazmin uygun olabilir. Ancak bu tazminat eşdeğer veya daha yüksek değerli ve kültürel olarak uygun mallarla yapılmalıdır. Arazi ve yapılar bakımından, ikame maliyetleri aşağıdaki gibi tanımlanır:

Tarimsal Arazi— eşit verimlilikte kullanımı olan veya etkilenen arazinin civarında bulunan olası arazinin piyasa değeri artı etkilenen arazinininkine benzer veya daha üst seviyelerde hazırlamanın maliyeti ve tescil ve devir vergileri gibi işlem maliyetleri

Kentsel alanlardaki arazi: eşdeğer alan ve kullanıma sahip, benzer veya daha iyi altyapı ve hizmetler, tercihen etkilenen arazinin civarında bulunan arazinin piyasa değeri artı tescil ve devir vergileri gibi işlem maliyetleri.

Evlere ve diğer yapılar- etkilenen yapının alanına benzer kalitede ve aynı alana sahip yeni bir yapı satın alınması veya yaptırmanın maliyeti veya kısmen etkilenen yapının yüklenici ve işçilik ücretleri dâhil onarım bedeli ve tescil ve devir maliyetleri gibi işlem maliyetleri.

Yer Değiştirme

31. Yer değiştiren kişiler (i) arazi üzerinde resmi yasal hakkı olanlar (ulusal kanunlar altında tanınan geleneksel ve göreneksel haklar dâhil), (ii) nüfus sayımı sırasında arazi üzerinde resmi yasal hakkı olmayıp ulusal kanunlar altında kabul edilmiş veya kabul edilebilir hak talepleri olanlar¹⁸ veya (iii) işgal ettikleri¹⁹ arazi üzerinde resmi yasal hakkı veya hak talebi olmayan kişiler olarak sınıflandırılabilir. Nüfus sayımı yer değiştiren kişilerin konumlarını belirleyecektir. Proje alanına, fırsatçı gecekondular ve henüz gelmiş ekonomik göçebeler gibi kapanış tarihinden (14. paragrafta bakınız) sonra taşınan kişiler tazminat veya diğer yardımlara hak kazanmazlar.
32. 31 (i) ve (ii) altında kapsanan kişilere kaybettikleri arazi için tazminat ve 34 ve 35. paragraflara göre diğer yardımlar sağlanır. 31(iii) paragrafı altında yer alan kişiler arazi için tazminata hak kazanmazlar fakat sahip oldukları ve işgal ettikleri yapılar ve araziye yaptıkları diğer iyileştirmeler için tam ikame değerinden tazmin edileceklerdir. İlaveten, uygun bir alternatif yerde yaşam standartlarını geri kazanmalarına yetecek miktarda yeniden yerleşme yardımı sağlanmalıdır. Yeniden yerleşim yardımı seçenekleri yer değiştiren kişilerle müzakere aracılığıyla belirlenmeli ve onların önceliklerini ve tercihlerini yansıtmalıdır. Bu hükümler kapanış tarihinden önce proje alanını tamamen veya kısmen meşgul eden kişilere uygulanır.
33. Proje için arazi edinme kişilerin fiziksel yer değişimine olduğu gibi ekonomik yer değişimine de neden olabilir. Sonuç olarak hem fiziksel hem de ekonomik yer değiştirme için koşullar uygulanabilir.

Fiziksel Yer değiştirme

34. Proje alanında yaşayan kişiler başka bir yere göç etmek zorunda iseler müşteri (i) yer değiştiren kişilere uygun yeniden yerleşim barınağı veya uygun olduğu durumlarda nakit tazminat dâhil uygulanabilir yeniden yerleşim seçenekleri arasında tercihler ve (ii) yoksul ve korunmasızların ihtiyaçlarına özel önem vererek yer değiştiren kişilerin her bir grubunun ihtiyaçlarına uygun yeniden yerleşim yardımı sağlayacaktır. Alternatif barınma ve /veya nakit tazminat yeniden yerleşimden önce hazır hale getirilecektir. Yeniden yerleştirilen kişiler için yapılan yeni yerleşim tesisleri iyileştirilmiş yaşam koşulları sunacaktır
35. 31 (i) ve (ii) altında yer alan fiziksel olarak yer değiştiren kişiler olması durumunda müşteri eşit veya daha yüksek değerde, eşit veya daha iyi özelliklere ve yer avantajlarına sahip ikame mülkiyet veya uygun olduęunda²⁰ tam ikame değerinden nakit tazminat teklif edecektir.
36. 31 (iii) altında yer alan fiziksel olarak yer değiştiren kişiler olması halinde müşteri onlara mülkiyet hakkı teminatıyla uygun barınak için seçenekler arasında tercih teklif edecek böylece onlarda zorunlu göç riski ile karşılaşmadan yasal olarak yeniden yerleşebileceklerdir.

¹⁸ Söz konusu hak talepleri fiili işgal veya geleneksel veya göreneksel kanunlardan kaynaklanabilir.

¹⁹ Yerli gruplar, geleneksel kullanıcılar, göçebe çobanlar, dâhili olarak tasfiye edilmiş kişiler veya gecekondular gibi araziye resmi yasal hakkı olmaksızın kullanan veya hak talebinde bulunanlar veya ulusal kanunlar altında tanınmayan veya tanınabilir etkilenen arazide veya diğer kaynaklarda kullanım hakkına veya geleneksel hak taleplerine sahip olanlar gibi.

²⁰ Kayıp varlıklar için nakit tazminatın ödemesi (a) geçim yolu arazi temelli olmadığında (b) geçim yolunun arazi temelli olmasına karşın proje için alınan arazinin etkilenen varlığın küçük bir kısmını oluşturması ve kalan arazinin ekonomik olarak canlı olması halinde veya (c) arazi, barınak ve işgücü için aktif pazarların var olması ve etkilenen kişilerin bu pazarları kullanıyor olması ve arazi evin yeterli tedarikinin olması halinde uygun olabilir. Nakit tazminat seviyeleri kayıp araziye ve diğer varlıkları yerel piyasalarda tam ikame bedelinden yerine koymak için yeterli olmalıdır.

- Yer değiştiren kişilerin yapıları sahip olduğunda veya işgal ettiği durumlarda, müşteri bu kişilerin hak ediş için kapanış tarihinden önce proje alanını işgal etmiş olmaları kaydıyla bu kişileri arazi bedeli dışında konutlar ve arazide yapılan diğer iyileştirmeler gibi diğer varlıkların kaybı içinde tam ikame bedelinden tazmin edecektir.
 - Aynı cinsten tazminat 20. dipnotta belirtilen koşulların AİKB için kabul edilebilir bir seviyede var olduğu gösterilmediği takdirde nakit tazminatın yerine önerilebilir. Bu, ülkenin kanunları altında kabul edilen göreneksel ve geleneksel haklara sahip olanlara, kapanış tarihinden önce arazide resmi yasal haklara sahip olmayan fakat söz konusu arazi veya varlıklar üzerinde, örneğin fiili iřgal²¹ yoluyla hak talep edenlere ve 31. paragrafta belirtilen niteliklere tabi olarak işgal ettikleri arazide hiçbir kabul edilebilir yasal hak veya hak talebi olmayanlara uygulanır.
 - Söz konusu yeri değiştirilen kişilerle müzakereye dayanarak müşteri elverişli bir alternatif bölgede yaşam standartlarını eski durumuna getirmeye yetecek kadar yeniden yerleşim yardımı sağlayacaktır.
37. Müşterinin kapanış tarihinden sonra proje alanını gasp edenleri tazmin etmesi veya yardımcı olması gerekmemektedir.
38. Yerli Halkların toplumlarının fiziksel olarak ortaklaşa ellerinde bulundurdukları, geleneksel veya göreneksel olarak kullandıkları arazilerinden çıkartılmaları halinde, müşteri bu PK olduğu kadar PK 7'nin geçerli koşullarını da karşılayacaktır.

Ekonomik yer değişimi

39. 7. paragrafta tanımlanan türden bir işlem gelir veya geçim yolu kaybına, örneğin bir kişinin içine veya üretken varlıklarına erişiminin ortadan kalkmasına veya kesintiye uğramasına neden olursa, etkilenen kişilerin fiziksel olarak yer değiştirip değiştirmelerine bakılmaksızın, müşteri:
- Ekonomik olarak yer değiştiren kişileri varlıkların kaybı veya varlıklara erişimin kaybı için tam ikame bedelinden derhal tazmin edecektir. Tazminatın sorumlu bir devlet dairesi tarafından ödenecek olması halinde müşteri ödemeleri hızlandırmaya yardım etmek için devlet dairesi ile işbirliği yapacaktır. Devlet politikası veya uygulaması nedeniyle tazminat ödemelerinin hemen yapılamadığı hallerde müşteri geçici gelir kaybı olan yer değiştiren kişilere yardım etmek için yeniden yerleşim yardımı seçenekleri bulmalıdır.
 - Arazi edinmenin ticari yapıları etkilemesi halinde, etkilenen iş sahibini (i) ticari faaliyetlerini herhangi bir yerde yeniden kurmanın bedeli (ii) geğiş sürecindeki net gelir kaybı ve (iii) tesis, makine ve diğer donanımın aktarılması ve yeniden kurulmasının maliyetlerini uygulanabildiği şekilde tazmin edecektir.
 - Arazi üzerinde ulusal kanunlar (31(i) ve (ii) paragraflara bakınız) altında tanınmiş veya tanınabilir yasal hakları veya hak talepleri olan kişilere eşit veya daha yüksek değerde (örn. Tarımsal veya ticari tesis) ikame mülk veya tam ikame bedelinden nakit tazminat verecektir.
 - Bir bölge halkının ortaklaşa elinde bulundurduğu kaynakların²³ tüm kaybını karşılayacak yardım sağlayacaktır. Bu bölge halkının erişimi olan kalan kaynakların verimliliğini artıracak girişimler, kayıp kaynağın alternatif kaynaklarına erişimin karşılığı veya erişim kaybının aynı cinsten veya nakit tazmini şekillerinde olabilir.

²¹ Belirli koşullar altında bir yasal süre için tasarrufunda bulundurarak emlakın tapusunun edinilmesi yöntemi

²² Kentsel alanlarda resmi olmayan yerleşiklerin yeniden yerleşiminin ödünleri vardır. Örneğin yeniden yerleştirilen aileler mülkiyet teminatını kazanabilir fakat bölgenin avantajlarını kaybedebilirler.

²³ Bunların örnekleri meraları ve otlakları, kereste harici orman kaynaklarını (örn. Tıbbi bitkiler, inşaat ve zanaat malzemeleri) kerestelik ve yakacak odun koruları ve balıkçılık alanlarını içerir.

- Arazide yasal olarak hak talep edemeyen (paragraf 31(iii) e bakınız) ekonomik olarak yer değiştiren kişileri arazi harici (mahsulleri, Sulama altyapısı ve arazide yapılan diğer iyileştirmeler gibi) varlıklarının kaybı için tam ikame bedelinden tazmin edecektir. Müşterinin proje alanını kapanış tarihinden sonra gasp edip yerleşen fırsatçıları tazmin etmesi veya yardım etmesi gerekmemektedir.
 - Geçim yolları veya gelir düzeyleri olumsuz etkilenen ekonomik olarak yer değiştiren kişilerin gelir kazanma yeteneklerini, üretim seviyelerini ve yaşam standartlarını iyileştirmek veya en azından eski haline getirmek için hedeflenmiş yardımlar (örneğin kredi olanakları, eğitim veya iş fırsatları) ve fırsatlar sağlayacaktır. İşlerin projeye ilişkin yer değiştirme sonucunda aksaması veya kapanmak zorunda kalması halinde, hem işyeri sahibi hem de ücretlerini veya işlerini kaybeden çalışanlar söz konusu yardıma hak kazanırlar.
 - Ekonomik olarak yer değiştiren kişilere gerektiği gibi gelir kazanma yeteneklerini, üretim düzeylerini ve yaşam standartlarını eski durumuna getirmek için gerekli zamanın makul bir hesaplamasına dayanan geçiş desteği sağlayacaktır.
40. Projeye ilişkin arazi edinme sonucunda Yerli Halk topluluklarının ekonomik olarak yer değiştirmesi (fakat yeniden yerleştirilmemesi) halinde müşteri bu PK'nun olduğu gibi PK 7'nin uygulanabilir ilkelerini yerine getirecektir.

Kamusal Rahatlıkların Kaybı²⁴

41. Bir proje kamusal rahatlıkların kaybını gerektirdiğinde müşteri mümkün olduğunda uygun bir alternatif saptamak ve üzerinde anlaşmak için yerel olarak etkilenmiş bölge halkıyla PK 10'a göre anlamlı bir müzakereyi gerçekleştirecektir.

Devletçe yönetilen Yeniden Yerleştirmede Özel Sektörün Sorumlulukları

42. Arazi edinme ve yeniden yerleştirimin ev sahibi hükümetin sorumluluğunda olduğu durumlar olabilir. Bu tür durumlarda, müşteri daire tarafından izin verildiği ölçüde bu PK'nun amaçları ile tutarlı sonuçlar elde etmek için sorumlu devlet dairesi ile işbirliği yapacaktır. İlaveten hükümet kapasitesinin sınırlı olduğu durumlarda müşteri yeniden yerleştirme planlaması, uygulaması ve izlenmesi sırasında aktif görev alacaktır. Müşteri sorumlu devlet dairesi tarafından hazırlanan belgelerle birlikte bu PK'nun koşullarını karşılayacak bir plan (veya çerçeve çalışması) hazırlayacaktır. Müşteri bu plana (i) geçerli kanun ve yönetmelikler altında yer değiştiren kişilerin yetkilerinin bir tanımını, (ii) söz konusu yetkilerle bu PK'nun gereksinimleri arasındaki boşluklara köprü olabilecek önlemleri ve (iii) devlet dairesi ve/veya müşterinin finansal ve uygulama sorumluluklarını dâhil etmeye gerek duyabilir.

²⁴ Kültürel mirasın kaybı PK 8'de kapsamıştır.

AİKB Performans Koşulu 6:

Biyçeşitliliğin Korunması ve Yaşayan Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi

Giriş:

1. AİKB yatırım yaptığı projeleri kapsamında biyolojik çeşitliliğin korunması ve muhafazasının gerekliliğine inanır. “Biyçeşitlilik” (veya biyolojik çeşitlilik) terimi Biyolojik Çeşitlilik Anlaşmasında “*diğerlerinin yanında kara, deniz ve diğer suyla ilgili ekosistemlerde ve onların bir parçası olduğu ekolojik kompleksler dâhil tüm kaynaklarda yaşayan organizmalar arasındaki değişkenlik; bu türler içinde, türler ve ekosistemler arasındaki çeşitliliği kapsar*” olarak tanımlanmıştır. Banka Rio Bildirisi ve Biyolojik Çeşitlilik hakkında Anlaşma(ÇBD) ile paralel olarak biyçeşitliliğin muhafazası ve sürdürülebilir kullanımına ve onun üzerindeki etkilerin yönetimine tedbirli bir yaklaşımı destekler.
2. Bu amaçları izlerken Banka geçerli uluslararası kanun ve sözleşmeleri ve ilgili AB Direktiflerini (örnekleri aşağıda dipnotta verilmiştir)¹ destekler ve Bankaya bunlar rehberlik eder.

Amaçlar:

3. Bu Performans Koşulunun (“PK”) amaçları:
 - Biyçeşitliliği korumak ve muhafaza etmek;
 - Biyçeşitlilik üzerindeki etkileri önlemek, an aza indirmek ve hafifletmek ve biyçeşitlilikte hiç net kayıp olmaması veya net bir kazanç elde etmek amacıyla uygun olduğunda artık etkilerini dengelemek;
 - Doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimini ve kullanımını teşvik etmek;
 - Yerli halklar ve bölge halkının karar vermeye uygun şekilde katılımını sağlamak;
 - Proje kalkınmasından ve genetik kaynakların kullanımından doğan çıkarların adil ve eşit paylaşımını sağlamak;
 - Şirketlerin bir iş riski ve fırsatı olarak biyçeşitliliğin yönetiminin en iyi uygulamaları vasıtasıyla çalışma ehliyetlerini, itibarlarını ve rekabetçi faydalarını güçlendirmek ve
 - Doğal ortamın sürdürülemez istismarı yerine alternatif geçim yolları sunan biyçeşitlilik lehine iş gelişimini güçlendirmektir.

1 İlgili anlaşma ve direktiflerin örnekleri:

- Biyolojik Çeşitlilik Anlaşması ve onun protokolleri
- Özellikle Su kuşlarının yaşam alanı olarak Uluslararası önem taşıyan sulak alanlar hakkında anlaşma
- Sınır aşırı bağlamda Çevresel Etki Değerlendirmesi Anlaşması (Espoo Anlaşması)
- Vahşi Hayvanların Göçebe Türlerinin Korunması hakkında Anlaşma
- Kirlenmeye karşı Karadeniz’in Korunması hakkında Anlaşma
- Doğal Yaşam alanlarının ve Vahşi Bitki Örtüsünün ve Hayvan topluluğunun Korunması hakkında 1992 Mayıs, 92/43/EEC Konsey Direktifi
- Kuşların Korunması hakkında Nisan 1979 79/409/EEC Konsey Direktifi
- Çevresel Sorumluluk hakkında 2004 Nisan 2004/35/EC Konsey Direktifi
- 3 Mart 1997 Çevresel Etki hakkında 97/11/EC direktifi ile değiştirilen 27 Haziran 1985 85/337/EEC Konsey Direktifi
- Stratejik Çevresel Değerlendirme hakkında 2001 Haziran 2001/42/EC Konsey Direktifi

Uygulama Kapsamı

4. Bu PK daha önce bozulmuş veya bozunmuş olmasından veya korunmamış veya yönetim planlarına tabi tutulmuş olmalarından bağımsız olarak her tür doğal ortamlardaki projelere uygulanır.
5. Bu PK'nun uygulanabilirliği, Banka tarafından çevresel ve sosyal değerlendirme süreci sırasında belirlenir. Banka bu PK ile uyum için karşılanması gereken genel gereksinimleri ana hatlarıyla belirtirken, müşteri genel çevresel ve sosyal eylem planının (ÇSEP) ve/veya yönetim sisteminin bir parçası olarak uyumu sağlamak için alınacak bir takım özel önlemler teklif etmekle sorumlu olacaktır. Çevresel ve sosyal değerlendirme ve yönetim koşulları PK1 ve PK10'da verilmiştir. Banka durum değerlendirmesinde yardımcı olması için bağımsız biyoçeşitlilik uzmanları tutabilir.

Koşullar

Sorunlar ve Etkilerin Değerlendirilmesi

6. Çevresel ve sosyal değerlendirme süreci vasıtasıyla müşteri projenin neden olması muhtemel biyoçeşitlilik üzerindeki olası etkilerini belirleyecek ve nitelendirecektir. Durum değerlendirmesinin kapsamı tedbirli bir yaklaşım ile tutarlı ve ilgili paydaşların kaygılarını yansıtan bir şekilde risk ve etkileri tam olarak nitelendirmeye yeterli olacaktır. Bu süreçte uygun şekilde deneyimli ve nitelikli uzmanların görevlendirilmesi gerekebilir. Biyoçeşitlilik sorunlarının kilit odak noktası olduğu etki değerlendirmelerinin planlanması ve uygulanmasında müşteriler etki değerlendirmeleri² içinde biyoçeşitliliği birleştirmek hakkında en iyi uygulama kılavuzlarına başvurmalıdır. Değerlendirmenin aynı zamanda iklim değişikliği ve adaptasyon sorunlarını hesaba katması gereklidir. 13, 14 ve 15. paragrafların koşulları geçerli olduğunda, müşteri değerlendirmeyi yapmaya yardımcı olmaları için nitelikli ve deneyimli dış uzmanlar tutacaktır.
7. Durum değerlendirmesi, olası etkilerin niteliğini, boyutunu, süresini ve şiddetinin değerlendirmesini, etkinin meydana gelme olasılığının değerlendirmesini ve bu etkilerin büyüklüğünün belirlenmesini kapsamalıdır.
8. Müşterinin olası ters etkileri önlemek, en aza indirmek veya hafifletmek için önlemleri ve uygun olduğunda ve son bir çözüm olarak, biyoçeşitlilik karşılıkları gibi hiç net kayıp vermemek veya etkilenen biyoçeşitliliğin net bir kazancını elde etmek için telafi edici önlemler saptaması gerekecektir.

Bioçeşitlilik Azaltma Hiyerarşisi	
Eylem	Karşılık
1. Önleme	Müşteri biyoçeşitlilik üzerindeki ters etkileri önlemeye çalışacaktır.
2. En aza indirmek	Biyoçeşitlilik üzerindeki önemli etkiler önlenemediğinde, müşteri projenin biyoçeşitlilik üzerindeki etkilerini en aza indirecek şekilde tadil etmenin yollarını saptamalıdır
3. Hafifletmek	Biyoçeşitlilik üzerindeki önemli etkiler ne azaltılabiliyor ne de önlenabiliyorsa, o zaman müşteri bu etkileri azaltmak için önlemler alacaktır.

² Biyoçeşitliliği etki değerlendirmesi içinde birleştirmek hakkında en iyi uygulama kılavuzları:

- 'Biyoçeşitlilik içeren Çevresel Etki Değerlendirmesi hakkında Gönüllü Kılavuzlar (CBD içinde 2006 COP 8'den VIII/28 numaralı kararda bulunur)
- Etki Değerlendirmesinde Biyoçeşitlilik (IAIA Özel Yayınlar Serisi No3)
- Enerji ve Biyoçeşitlilik Girişimi'nin çeşitli Ürünleri

Yaşam Alanlarını Koruma ve Muhafaza

Genel

9. Tüm doğal yaşam ortamları (ister tadil edilmiş, ister doğa veya kritik koruma değeri olanlar) tür çeşitliliği, bolluk ve ekosistem ve ekonomik değer bakımından canlı organizmaların karmaşıklığını destekler. Bu nedenle, müşteri tarafından üstlenilen durum değerlendirmesi sadece doğal bozulmamış yaşam ortamlarını değil proje ile etkilenebilecek kritik muhafaza değeri olanları ve aynı zamanda insan etkinliği ile bozulmuş veya bozunmuş yaşam ortamlarını ve barajlar ve çayırlar gibi yeni insan eliyle yapılmış yaşam ortamlarının da değerlendirmesini kapsamalıdır. Söz konusu durum değerlendirmesi teklif edilen geliştirmeye uygulanabilecek hafifletme önlemlerinin bir değerlendirmesini de kapsamalıdır.
10. Hafifletme önlemleri hassas alanların veya hassas zamanlarda rahatsızlık verici çalışmanın önlenmesi (örn. Doğurma mevsimleri) , geçici veya kalıcı mevkilere türlerin yerlerinin kaydırılması, proje sonrası alanın eski durumuna getirilmesi ve yeniden kolonileştirme/ stoklama ve artık etkileri karşılamak için benzer yaşam alanlarının yaratılmasını içerebilir. Biyoçeşitlilik kaybıyla doğrudan etkilenen bireyler ve bölge halkının yeterli ve sosyo- kültürel olarak uygun bir şekilde tazmin edilmeleri gereklidir.

Değiştirilmiş Yaşam Alanları

11. Değiştirilmiş yaşam alanları tarımsal alanlar gibi sıklıkla bitki ve hayvanların yabancı türlerinin getirilmesi ile yaşam alanının belirgin olarak değişime uğradığı alanlardır. Değiştirilmiş veya yeni yaratılmış yaşam alanlarının etkilenebileceği hallerde, müşteri yaşam alanının daha fazla bozulmasını veya dönüşümünü en aza indirmeyi amaçlamalıdır. Projenin niteliğine ve ölçeğine bağlı olarak ve korumayı hak eden dayanak olduğunda, müşteri doğal ortamları güçlendirmek, biyoçeşitliliği korumak ve muhafaza etmek için fırsatları belirlemeli veya söz konusu alanın sürdürülebilir ekimini/ yönetimini teşvik etmelidir. Bu yem arama, arı bakımı, kuş gözetimini v.b. kapsamalıdır.

Doğal Yaşam Alanları

12. Doğal yaşam alanları biyolojik toplulukların büyük ölçüde yerel bitki ve hayvan türlerinden oluştuğu ve insan faaliyetinin alanın birincil ekolojik işlevlerini temelde değiştirmedeği toprak ve su alanlarıdır. Doğal Yaşam alanlarında
 - Teknik veya ekonomik olarak uygulanabilir hiçbir alternatif yoksa ve
 - Projenin yararları çevresel ve biyoçeşitlilik dâhil maliyetlerden daha önemli ise ve,
 - İlgili yaşam alanında hiçbir net kayıp olmaması, tercihen net bir biyoçeşitlilik değeri veya uygun olduğunda daha büyük koruma değeri olan bir yaşam alanı kazanılması için uygun hafifletme önlemleri uygulamaya konmuşsa,

- (i) Aşağıdaki koşullar dışında, yaşam alanının ekolojik bütünlük ve ekosistemin işleyişinin riske atıldığı veya (ii) yaşam alanının yerli türlerin yaşayabilir nüfuslarını artık desteklemeyeceği ölçüde tüketildiği boyutta hiçbir önemli bozunması veya dönüşümünün olmaması zorunludur.

Hassas Yaşam Alanları

13. Doğal veya değiştirilmiş olmasından bağımsız olarak, bazı yaşam alanları (i) yüksek biyoçeşitlilik değeri, (ii) soyları tehdit altındaki veya ciddi derecede tehlike altındaki türler için önemi (iii) belirli bir yere özgü veya coğrafi olarak sınırlanmış türler ve alt türler için önemi (iv) göçmen veya sürü türleri için önemi (v) kilit evrimsel süreçlere ilişkin türlerin toplanmasını destekleyen rolü (vi) yerel topluluklar için belirgin sosyal, ekonomik veya kültürel önemde biyoçeşitliliği desteklemedeki rolü veya (vii) bir bütün olarak ekosistem için hayati olan türler için önemi nedeniyle hassas olarak değerlendirilir. (temel türler).
14. Hassas yaşam alanları dönüştürülmemeli veya bozunmamalıdır. Sonuç olarak, hassas yaşam alanlarında müşteri aşağıdaki koşullar karşılanmadıkça hiçbir proje uygulamayacaktır:
- Hassas bir yaşam alanında veya ona bitişik proje faaliyetlerine onay verecek bir ülke için bir önkoşul olan uluslararası yükümlülükler veya yerel kanun altında gerekli beklenen bir sürece uyum sağlanmıştır³.
 - Hassas yaşam alanının üzerinde 13. paragrafta belirtilen yollar içinde işleyişini bozacak hiçbir ölçülebilir olumsuz etki ve bunların olabilirliği bulunmamaktadır.
 - Tedbirli bir bakış açısıyla, projenin ilgili yaşam ortamı alanında yaşayabilir ve temsili yerleşik ekosistemin devamlılığını riske atacak şekilde herhangi bir tehlike altında veya ciddi derecede tehlike altındaki türlerin nüfusunda bir azalma veya kayba yol açması öngörülmemektedir.
 - Yukarıdakilerle birlikte, tüm diğer etkiler hafifletme hiyerarşisine göre hafifletilmiştir.

Koruma altındaki ve belirlenmiş alanlar

15. Uluslararası sözleşmeler altındaki ülke yükümlülüklerini yerine getirmek dâhil çeşitli amaçlarla alanlar devlet daireleri tarafından koruma altındaki alanlar olarak tayin edilebilir. Tanımlanan kıstaslar içinde, mevzuat koruma altındaki veya bitişik alanlarda iktisadi faaliyetlere izin verebilir. Yukarıdaki 14. paragrafın uygulanabilir koşullarına ilaveten, müşteri:
- PK10'a göre önerilen proje hakkında koruma altındaki alanın sponsorları ve yöneticileri, yerel topluluklar ve diğer kilit paydaşlarla görüşecektir.
 - Söz konusu alanlarda gelişime yasal olarak izin verildiğini ve söz konusu izne yol açan gerekli sürece ev sahibi ülke tarafından uyum sağlandığını ve iktisadi faaliyetin hafifletme önlemlerini (önleme, en aza indirme, hafifletme, karşılığını sağlama) uygun şekilde takip ettiğini gösterecektir.
 - Koruma altındaki alanın amaçlarının muhafazasını teşvik etmek ve güçlendirmek için uygun şekilde ilave programlar uygulayacaktır.

Saldırgan Yabancı Türler

16. Yabancı türlerin kazaen veya kasten yerel yaşam alanlarına bırakılması veya getirilmesinin biyoçeşitlilik üzerinde önemli olumsuz etkileri olabilir.

³ Örneğin, ülkelerin mevcut akla yatkın başka alternatifleri olmadığını veya projenin ulusal çıkar olduğunu göstermeleri gerekebilir.

- Müşteriler söz konusu giriş düzenleyici yasal bir çerçeveye göre yapılmadığı takdirde yabancı veya yerel olmayan türleri normal olarak bulunmadıkları alanlara kasten getirmeyeceklerdir. Hiçbir koşul altında saldırgan olduğu bilinen türler yeni ortamlara getirilmeyecektir.
- Durum değerlendirmesi sırasında müşteriler yabancı türlerin kazaen taşınması veya bırakılması olasılığını (örn. Risk analizi ile) değerlendirecekler ve varsa serbest bırakma olasılığını en aza indirmek için önlemler belirleyeceklerdir.
- Malların ve hizmetlerin uluslararası nakliyesi bakımından Bankaya *Geminin safra suyunun ve tortularının Kontrolü ve Yönetimi hakkında Uluslararası Sözleşme* rehberlik etmektedir. Müşterilerin bunun çerçevesinde geliştirilen uygun yükümlülüklerle uyması beklenir.

Genetik olarak Değiştirilen Organizmalar (GDO'lar)

17. GDO'ların çevreye kasten bırakılmasını (2001/18/EC AB Direktifi) GDO içeren veya bunlardan oluşan gıda ve yem ürünlerinin piyasaya sürülmesini (1829/2003 AB Direktifi), GDO'ların ihracatını veya GDO'ların kasıtlı olmayan sınır ötesi hareketlerini, GDO'ların kapalı ortamda kullanımını, (örn. araştırmada (98/81/EC AB Direktifi)) ve etiketlenmesi ve izlenebilirliğini (örn. 1829/2003, 1830/2003 Yönetmelikler) düzenleyen çok sayıda AB Direktifi vardır. AB Üye Devletleri ve aday ülkeler içinde müşterilerin geçerli ulusal ve yerel koşullara ve politikaya uymaları beklenir. Böylece, ilgili yetkili makamların onayı olmaksızın veya ilgili yerel makam kendisini GDO'lardan arınmış ilan ettiğinde çevrede hiçbir GDO kullanılmamalı veya serbest bırakılmamalıdır. AİKB'nın diğer faaliyet ülkelerinde, müşterilerin AB koşulları ve bu PK ile paralel tedbirli bir yaklaşım benimsemeleri ve risk değerlendirmesi yapmaları gereklidir. Banka kendi durum değerlendirmesi sırasında bu unsurları dikkate alacaktır.

Canlı Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi ve Kullanımı

18. Müşteriler canlı kaynakları sürdürülebilir bir şekilde yönetecektir. Canlı kaynakların kullanımına ilişkin projeler için finansman arayan müşteriler aşağıdaki ilkeleri dikkate alarak kaynak kullanımının sürdürülebilirliğini değerlendirmek için durum değerlendirmesi yapacaktır:
 - Herhangi bir kaynağın kullanımının ekosistem içindeki işlevlerinin ışığında düşünülmesi gereklidir. Örneğin, ormanların bütünüyle kesiminin toprak erozyonu, havza hidrolojisi ve balık yatakları üzerinde ters etkileri olabilir. Benzer şekilde türlerden birinin aşırı avlanması ekolojik dengeyi ve ekosistemlerin uzun vadeli bütünlüğünü etkileyebilir.
 - Tedbirli bir yaklaşım benimsenmeli ve birikimli ve toplam etkiler dikkate alınmalıdır.
 - Canlı kaynakların kullanımı atık ve olumsuz çevresel etkileri en aza indirmeyi ve kullanımların yararlarını en verimli hale getirmeyi gözetmelidir.
 - Bölgede doğal olmayan ve yerel türler üzerinde saldırganlığı veya baskınlığı denenmemiş türlerin veya nüfusların dikilmesi veya yetiştirilmesi yasaklanmalı veya kullanmadan önce yeterli çalışmalara ve onaya tabi tutulmalıdır.
 - Gelişim alanının içinde veya çevresinde yaşayan veya gelişim ile biyolojik çeşitlilik kullanımları etkilenebilecek yerli ve yerel bölge halkının ihtiyaçları olduğu kadar muhafaza ve sürdürülebilir ekosistem kullanımındaki muhtemel olumlu rolleri dikkate alınmalıdır.
19. Projenin sürdürülebilir kaynak kullanımını değerlendirirken, Bankaya biyoçeşitlilik kaynaklarının⁴ sürdürülebilir kullanımını sağlamayı gözetken *Biyolojik çeşitliliğin Sürdürülebilir kullanımı Hakkında Kılavuzlar ve Adis Ababa ilkeleri* yol gösterecektir.

Banka ekosistem yönetiminin bedellerinin uygun şekilde içselleştirilmesi için projeleri, ilgili hükümetleri ve diğer sorumlu idareleri teşvik edecektir. Ormançılık ve balıkçılık sektöründeki müşteriler de aşağıdaki ilgili hükümleri uygulayacaklardır.

Doğal ve Ekilmiş Orman

20. Bozulmuş arazinin veya doğal yaşam ortamlarının ormana dönüştürülmesi aşağıda belirtildiği şekilde durum değerlendirmesine tabi tutulmalıdır. Hassas yaşam ortamları dönüştürülmemeli ve bozunmamalıdır. Ormançılık sektöründeki müşteriler üzerinde yönetimlerinin kontrolü bulunan tüm doğal yaşam alanlarının ve ekim alanlarının Orman İdaresi Konseyinin ilkeleri gibi Uluslararası kabul görmüş ilkelerle bağımsız olarak onaylanmasını sağlayacaklardır. Durum değerlendirmesinin orman yönetiminin söz konusu standartlara uygun olmadığını açığa çıkardığı hallerde, müşteriler Banka tarafından makul bulunan bir zaman çerçevesinde sağlanacak uygunluk için bir yönetim planı geliştireceklerdir. Orman ürünlerinin toplanması sürdürülebilir bir şekilde yürütülmek zorundadır.

Balık Yatakları

21. Balık veya diğer su türlerinin toplanması ile ilgilenen müşteriler Bankaya faaliyetlerinin tümünün (toplamadan işlemeye) sürdürülebilir bir şekilde yürütüldüğünü gösterebilme yeteneğine sahip olmalıdırlar. Bu (varsa) bağımsız belgelendirme⁵ temini veya durum değerlendirmesinin bir parçası olarak üstlenilen çalışmalar vasıtasıyla elde edilebilir. Balıkçılık faaliyetlerinin sadece ürün toplamayla sınırlandırılması gerekli değildir. Yeniden üretme veya farklı tür ve nüfusların getirilmesi (özellikle göller gibi kapalı ortamlarda) yeni stokun mevcut yerel balık türlerini tahrip etmemesi veya onların yerine geçmemesini sağlaması zorunludur.

Tedarik Zinciri

22. Projenin müşterinin üzerinde yönetim kontrolüne sahip olmadığı canlı kaynakların (bundan sonra “kaynaklar”) dış tedarikçilerini kullandığı ve bu kaynakların projenin temel işlevleri için esas olduğu durumlarda, müşteri:
- Sadece yasal ve sürdürülebilir kökenli kaynakların satın alınmasını,
 - Kaynakların kökenin denetlenmesini,
 - Kaynakların koruma altındaki veya yüksek ekolojik değeri olan alanlardan olmamasını ve etkilenen ekosistemin işlevlerinin uluslararası ve ulusal olarak onaylanan ilkelere göre sürmesini sağlayacak sürdürülebilir bir kaynak tedarik politikası, prosedürleri ve eylem planı benimseyecek ve uygulayacaktır.
- Müşteriler, varsa, sürdürülebilir yönetim için uluslararası kabul görmüş ilkelerle onaylanmış kaynakları satın almayı tercih edecektir.

⁴ Sürdürülebilir kullanım veya yönetim hava, su ve toprak ekosistemlerinin olduğu gibi hassas yaşam ortamlarının uzun vadeli bütünlüğünü ve yaşamı destekleyen yeteneklerini koruyacak ve gelecek nesiller için makul olarak öngörülebilir ihtiyaçları için potansiyeli sürdürürlerken kişiler veya bölge halkının mevcut sosyal, kültürel ve ekonomik refahlarını sağlayacak bir şekilde veya belirli bir oranda kaynakları kullanmalarını mümkün kılmak olarak tanımlanır.

⁵ Deniz İdaresi Konseyinin *Sürdürülebilir Balıkçılık için İlkeleri ve Kıstasları* gibi.

Biyçeşitlilik ve Turizm

23. Yeni veya önemli derecede genişleyen turizm faaliyetleri ve altyapısının çevresel ve sosyal etki değerlendirmeleri *Biyçeşitlilik ve Turizm Geliştirme hakkında Kılavuzlar* ile tutarlı olacaktır. Bunlar gerekli mevcut durum bilgisinin niteliğini, dikkate alınması gerekli sorunlar dizisini olduğu kadar proje için müteakip eylem planına dâhil edilecek etki hafifletme ve uygun denetim ve raporlamanın yapısını da belirtir.

⁶CBD'nin COP 7 kararlarında bulunur ve AİKB'nin web sitesinde mevcuttur.

AİKB Performans Koşulu 7: Yerli Halklar

Giriş

1. Özel sektör projeleri Yerli Halklara ekonomik ve sosyal kalkınma isteklerini yerine getirmede onlara yardımcı olabilecek projeye ilişkin faaliyetlere katılma ve bunlardan yararlanma fırsatları yaratabilir. Bu Performans Koşulu ("PK") Yerli Halkların özel sektör ve hükümet temsilcilerinin yanında kalkınmada ortak olarak faaliyetleri ve girişimleri teşvik ederek ve yöneterek açık pazar ekonomilerine geçiş sürecinde bir rol oynayabileceklerini kabul eder.
2. *Bir Ortaklık.* Bu PK Yerli Halkları değerleri büyük oranda sadece kendilerine değil aynı zamanda ulusal sosyo-ekonomik kalkınmaya da katkıda bulunabilecek halk veya halklar olarak görerek ortaklar olarak kabul eder. Bu PK ulusal toplumlar içinde baskın gruplardan farklı kimlikleri olan sosyal gruplar olarak Yerli Halkların yine de sıklıkla nüfusun en çok önemi küçümsenen ve korunmasız kısımları arasında olduğunu kabul eder. Ekonomik, sosyal ve kültürel konumları, arazi ve doğal ve kültürel kaynaklardaki menfaatlerini ve haklarını savunma yeteneklerini sıklıkla sınırlandırır ve kalkınmaya katılma ve ondan yararlanma becerilerini kısıtlayabilir. Arazileri ve kaynakları dönüştürülmüş, kendi toplumunun üyesi olmayanlar tarafından gasp edilmişse veya önemli derecede bozulmuşsa özellikle korunmasızdırlar.
3. *Özel Önlemler İhtiyacı.* Bu PK Yerli Halkların kimliklerinin, kültürlerinin, topraklarının ve kaynaklarının benzersiz şekilde iç içe geçmiş olduğunu ve dillerini, kültürlerini, dinlerini, manevi inançlarını ve kurumlarını tehdit edilebilecek şekilde bazı yatırım türlerinin neden olduğu değişikliklere karşı özellikle savunmasız olduklarını kabul eder. Bu nitelikler Yerli Halkları kimlik, kültür ve doğal kaynağa dayanan geçimlerinin kaybına olduğu kadar yoksullaşma ve hastalık dâhil farklı türlerde risklere ve şiddetli etkilere maruz bırakır. Yerli kültürlerde kadın ve erkeğin rollerinin sıklıkla baskın gruplarda olduğundan farklı olduğu ve kadınların ve çocukların hem kendi toplulukları içinde ve dış gelişmeler sonucunda sıklıkla küçümsendikleri de ilaveten kabul edilmektedir. Bu gerçeklikler nedeniyle, Yerli Halklara ilişkin sorunlar sıklıkla karmaşıktır. Bu nedenle, yerli erkek ve kadınların Banka tarafından desteklenen dâhil edildikleri projelerden zarar görmemelerini ve bu projelerden uygun şekilde yararlanmalarını sağlamak için özel önlemler gereklidir.
4. *Serbest, önceden ve bilgilendirilmiş rıza gereği.* Bu PK Yerli Halkların söz konusu projelerin ters etkilerine karşı özel savunmasızlığı belirli iken aşağıda 31-37 paragraflarda saptanan projeye ilişkin faaliyetler için Yerli Halkların hakları hakkında BM Bildirisinde¹ tanımlanan etkilenen Yerli Halkların önceden bilgilendirilmiş rızasının gerektiği ilkesini benimser.
5. *AİKB Faaliyet Ülkeleri:* Bu PK AİKB'nın faaliyet ülkelerinde Yerli Halkların koşullarının özel tarihleri nedeniyle benzersiz olduğunu kabul eder. Yerli Halklar artık ne yalnızca geçimlerinin geleneksel devamı ile ilgileniyorlar ne de kimlikleri sadece söz konusu geçim yollarının ve yaşam tarzlarının arayışı ile birleştirilebilir. Dahası Yerli Halkların göçebelik ve yaylacılık devam ederken sıklıkla karışık etnik yerleşimlerde yaşadıkları ve gönülsüz bir yeniden yerleştirme geçmişinin belirli bölgelere devam eden bağlar beklentisinin her zaman uygun olmadığı anlamına geldiği kabul edilmektedir.

1 Yerli Halkların hakları hakkında genel kurul bildirisi 12 Eylül 2007'de benimsenmiştir.

Amaçlar

6. Özel amaçlar aşağıdaki gibidir:

- Geçiş sürecinin Yerli Halkların itibarı, hakları, istekleri, kültürleri ve doğal kaynağa dayanan geçim yollarına tam saygıyı güçlendirmesini sağlamak;
- Yerli Halkların hayatları ve geçim yolları üzerinde projelerin ters etkilerini önlemek veya önlemek mümkün olmadığında, bu tür etkileri en aza indirmek, hafifletmek veya tazmin etmek;
- Yerli Halkların projelerden kültürel olarak uygun şekilde yararlanmalarını mümkün kılmak;
- Müşterinin proje sürecinin başından sonuna kadar bir proje ile etkilenen Yerli Halklarla sürekli bir ilişki tesis etmesini ve sürdürmesini desteklemek;
- Proje Yerli Halklar tarafından kullanılan geleneksel veya göreneksel arazilerde konumlandırılacağına, göreneksel ve geleneksel olmayan geçim yolları Proje ile etkileneceğinde veya Yerli Halkların kültürel kaynaklarının ticari kullanımı halinde müşterinin Yerli Halklarla iyi niyetli müzakerelerini ve Yerli Halkların bilgilendirilmiş katılımını teşvik etmek;
- Yerli Halkların göreneksel kanunlarını ve adetlerini tanımak ve saygı göstermek ve bunları tam olarak dikkate almak;
- Yerli Halkların kültür, bilgi ve uygulamalarına onların isteklerine göre saygı duymak ve sürdürmektir.

Uygulama Kapsamı

7. Bu PK bir projenin Yerli Halkları etkileme olasılığı bulunduğu uygulanacaktır.
8. Bu PK'nun uygulanabilirliği Banka tarafından çevresel ve sosyal değerlendirme süreci sırasında aşağıda 9-12 paragraflarda ana hatları belirtilen kıstaslara göre belirlenecektir. Bu koşullara uygunluk için gerekli eylemlerin uygulanması bu PK ve uygun şekilde 1.5.8 ve 10. PK'larına göre yönetilecektir.
9. "Yerli Halkların" evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımı yoktur. Yerli Halklar farklı ülkelerde farklı terimlerle de anılabilir.
10. Politika ve bu PK'unda "Yerli Halklar" terimi ulusal topluluklar içinde egemen gruplardan farklı, değişen derecelerde aşağıdaki niteliklere sahip sosyal ve kültürel bir azınlık grubuna atfen teknik anlamda kullanılmıştır:
 - Farklı bir yere özgü etnik veya kültürel grubun üyeleri olarak kendilerini tanımlayan ve bu kimliğin başkaları tarafından da kabulü,
 - Proje alanı içinde coğrafi olarak farklı yaşam ortamlarına, geleneksel topraklara veya atadan gelme bölgelere ve bu yaşam ortamları ve bölgelerindeki² doğal kaynaklara toplu bağlılık;

² Proje ile etkilenmesi bekleniyorsa " proje alanındaki coğrafi olarak farklı yaşam ortamlarını veya atadan kalma bölgelere toplu bağlılığını" zorunlu çıkarma nedeniyle kaybeden bir grup bu PK altındaki kapsama elverişli olarak kalır.

- Geleneksel³ olarak ücret dışı (ve sıklıkla göçebelik/ yaylacılıkla) geçinme stratejileri izleyen ve konumları kendi örf ve adetleriyle veya özel kanun ve yönetmeliklerle belirlenen nüfusların soyu,
 - Egemen toplum veya kültürünkilerden farklı Göreneksel kültürel, ekonomik, sosyal veya siyasal kuruluşlar;
 - Ülke veya bölgenin resmi dil veya lehçesinden sıklıkla farklı bir dil veya lehçe.
11. Karışık veya kentsel topluluklar içinde yaşayan ve/veya geleneksel topraklarını sadece mevsimsel olarak ziyaret eden, zorla göçe tabi tutulmuş göçebe veya yaylacılık yaşam şeklini izleyen bir grup veya grup üyelerinin bu PK'nun uygulamasına *ilk bakışta* hiçbir engeli olmadığı gerçektir.
12. Bu PK'nun amacı için belirli bir grubun Yerli Halk olarak değerlendirip değerlendirilmeyeceğinin doğrulanması için Banka uzman görüşüne başvurabilir.

Koşullar

13. Yerli Halkların etkilenmesi⁴ olası projelerde, müşterinin Yerli Halklar üzerindeki etkilerin bir değerlendirmesini (aşağıya bakınız) yapması gereklidir. Bunun sonucuna bağlı olarak müşterinin ilk olarak ters etkileri önlemesi ve bunun uygulanabilir olmaması halinde, muhtemel ters etkileri en aza indirecek ve/veya hafifletecek ve yararları belirleyecek şekilde bir Yerli Halkların Kalkınma Planını (aşağıdaki 21. paragrafta göre) hazırlaması beklenir. Müşterinin ayrıca etkilenen yerel bölge halkının bilgilendirilmiş müzakeresini ve katılımını sağlamakla ilgilenmesi, özel bir şikâyet mekanizması uygulaması ve tazminat ve çıkar paylaşımı için uygun yöntemler saptaması ve belirlemesi beklenir.
14. Müşterinin Yerli Hakları etkilemiş olabilecek ve/veya etkileyebilecek proje faaliyetlerini başlatmış olması halinde, Bankanın katılmasından önce a) boşlukları ve b) bu PK ile uygunluğu sağlamak için gerekli önlemleri belirlemek için durum değerlendirmesi yapılacaktır. Ondan sonra bir eylem planı üzerinde anlaşma sağlanacaktır. .
15. Müşterinin örgütü içinde yeterli kaynak bulunmadığında, Projenin geliştirilmesi ve uygulamasının başından sonuna kadar deneyimli ve bağımsız sosyal uzmanlardan tavsiye alınmalıdır.

Değerlendirme

16. Özel türde bir sosyal değerlendirme için ulusal yasal koşulun bulunması halinde, müşteri Banka tarafından istenen herhangi bir ilave sosyal değerlendirmeye ilaveten bunu uygulayacak ve değerlendirmeyi AİKB ile paylaşacaktır.

“Zorunlu Çıkarma” coğrafi olarak farklı yaşam ortamlarına veya atadan kalma bölgelere toplu bağın ilgili grup üyelerinin yaşam süreleri sırasında ihtilaf, devletin yeniden iskân programları, topraklarından çıkarma, doğal afetler veya söz konusu alanların bir kentsel alana eklenmesi nedeniyle oluşan kayıbdan söz eder. Bu PK'nun amacı için, “kentsel alan” normal olarak bir şehir veya büyük bir ilçeyi işaret eder ve hiçbirini tek başına tanımlatıcı olmayan aşağıdaki özelliklerin hepsini dikkate alır: (a) yerel kanun altında alanın yasal adlandırılması (b) yüksek nüfus yoğunluğu ve (c) tarımsal faaliyetlere göre tarımsal olmayan ekonomik faaliyetlerinin yüksek oranı.

³ Bu bir önceki dip notta belirtildiği gibi artık takip edilemese de geçerlidir.

⁴ Projeye etkilenen Yerli Halklar sosyo- ekonomik durumu ve/veya geleneksel kültürü ve yaşam şekli bir projeye etkilenenlerdir.

17. Projenin henüz başlatılmadığı durumlarda, müşteri projenin etki alanı içinde proje ile hem olumlu hem de olumsuz olarak etkilenebilecek Yerli Halkların tüm topluluklarını olduğu gibi onlar üzerinde beklenen sosyal kültürel (kültürel miras dâhil) ve çevresel etkilerin niteliğini ve derecesini ve (i) ters etkileri önlemek veya hafifletmek için ve (ii) projeye ilişkin çıkarları paylaşmak için planlanan önlemleri bir sosyal değerlendirme aracılığıyla belirleyecektir.
18. Teklif edilen proje bakımından yapımın, projeye ilişkin faaliyetlerin veya işlemlerin başlatılmış olduğu durumlarda, müşteri (şirketin geçmiş performansına ilişkin olanlar dâhil) belgeleri ve bilgiyi ve mümkün olduğu kadar bu PK'da çerçevesi çizilen süreci izleyerek projeden etkilenen Yerli Halkların görüşlerini gözettiğini ve bu görüşler üzerine hareket ettiğini gösteren, daha önce yetkililere sunulmuş olan belgelerin bir kaydını Bankaya verecektir.
19. 18. paragrafın koşulları yerine getirilmişse, Banka müşteriden Projenin Yerli Halkların nüfusu üzerindeki etkilerini ve projeye ilişkin onların görüşlerinin tarafsız ve objektif bir çalışmasını yaptırmasını talep edecektir. Kültürel olarak uygun bir şekilde yapılacak olan bu çalışma, Yerli Halkların yaşamları ve geçim yolları üzerindeki o güne kadar olan etkileri, müşterinin hem ters etkileri hafifletmek hem de projenin yararlarını belirlemek ve paylaşmak için çabalarını ve proje planlamasına ve uygulamasına Yerli Halkların katılım seviyesini gözden geçirecektir.

Ters Etkilerin Önlenmesi

20. Tüm çabalar ilk olarak projenin Yerli Halklar üzerindeki ters etkilerini önlemeye yöneltilmelidir. Ters etkilerin önlenmesi uygulanabilir olmadığında, müşteri bu etkileri uygun ve orantılı bir şekilde en aza indirecek, hafifletecek veya tazmin edecektir.

Yerli Halkların Kalkınma Planının Hazırlanması

21. Müşterinin ters etkileri en aza indirmek, hafifletmek ve tazmin etmek ve faydaların belirlenmesi ve paylaşımı için teklif ettiği önlemler etkilenen Yerli Halkların bilgilendirilmiş katılımı ile geliştirilecektir ve Yerli Halkların Kalkınma Planı gibi zamana bağlı bir planda veya Yerli Halklar için ayrı bileşenleri olan daha geniş bir toplum kalkınma planının içinde bulunacaktır. Müşteri Planı hazırlamak için ilgili ve uygun teknik deneyimi olan nitelikli sosyal bilimciler tutacaktır.

Yerli Halklar Kalkınma Planının (YHKP) kapsamı ve detaylarının düzeyi özel projeye ve proje etkinliklerinin niteliği ve kapsamına göre değişiklik gösterecektir. Genel olarak bir YHKP aşağıdaki bileşenleri kapsayacaktır:

Bölüm I – Sosyal Değerlendirmenin Özeti

- Mevcut durum bilgisi
- Kilit bulgular: etkiler, riskler ve fırsatların analizi

Bölüm II – Müzakere ve Katılım

- Müzakerelerin sonucu ve gelecek katılımı için plan

Uygulama Planı

- Olumsuz etkileri önlemek, en aza indirmek ve hafifletmek için önlemler ve olumlu etkilerin güçlendirilmesi.
- Toplum temelli doğal kaynak yönetiminin devamını sağlayacak önlemler

- Proje yararlarını ve/veya gelişim fırsatlarını elde etmek için önlemler
- Şikâyet Mekanizması
- Maliyetler, bütçe, zaman çizelgesi ve örgütsel sorumluluklar
- Denetim, değerlendirme ve raporlama.

Bilgi Açıklama, Anlamlı Müzakere ve Bilgilendirilmiş Katılım

22. Müşteri proje planlama sürecinde mümkün olduğu kadar erken başlayan ve proje sürecinin başından sonuna kadar sürecek Yerli Halkların etkilenen toplulukları ile devamlı bir ilişki tesis edecektir. Katılım süreci, onları doğrudan etkileyen meseleler, önerilen hafifletme önlemleri, gelişim faydalarının ve fırsatlarının paylaşımı ve uygulama sorunları hakkında bilgilendirilmiş katılımlarını kolaylaştırmak için onların anlamlı müzakeresini temin edecektir.
23. Müşteri projeden etkilenen Yerli Halkların AİKB PK'ları hakkında ve onları etkileyen proje planları hakkında kültürel olarak uygun bir şekilde yeterinde bilgilendirilmelerini sağlayacaktır.
24. Toplumsal katılım süreci kültürel olarak uygun, Yerli Halkların toplu karar alma sürecine saygılı ve Yerli Halklar üzerindeki riskler ve muhtemel etkilerle orantılı olacaktır. AİKB'na bu sürecin uygun şekilde yürütüldüğünü göstermek müşterinin sorumluluğundadır.
25. Özel olarak katılım süreci aşağıdakileri içerecektir:
 - Yerli Halkların temsilci organlarının (örneğin, diğerlerinin yanı sıra yaşlılar heyeti, köy meclisleri), Yerli Halkların örgütleri ve aynı zamanda bireysel olarak etkilenen yerli kişilerin katılımı;
 - Göreneksel kanunları anlamak ve saygı göstermek;
 - Yerli Halkların karar verme sürecine yeterli zaman ayırmak;
 - Yerli Halkların görüşlerini, kaygılarını ve kendi seçtikleri dilde önerilerini ve dış yönlendirme, karışma veya gözdağı olmaksızın ve kültürel olarak uygun bir şekilde ifade etmelerinin kolaylaştırılması;
 - Yerli Halklara tüm ilgili planların ve yerli toplulukları etkileyen muhtemel sosyal ve ekolojik etkileri kültürel olarak uygun bir şekilde ve dilde ve mesleki dil kullanmaksızın açıklanması;
 - Aşağıdakileri dikkate alarak toplumun heterojenliğinin kabulü:
 - Yerli Halklar Yerli olmayan halklarla birlikte karma toplumlarda yaşar;
 - Yerli topluluklar çok seslidir; müzakereler ve katılım cinsiyet, nesiller ve dışlanan grupları da kapsmalıdır;
 - Uygun bilginin AİKB'na dağıtımı ve uygulanabilir olduğunda Bankanın müzakere sürecine katılımı;
 - Müzakere sürecinin tam olarak belgelendirilmesi⁵.

Şikâyet Mekanizması ve Etnik Temelli Ayrımcılığın Önlenmesi

26. Müşteri proje için şikâyet mekanizmasının PK 10'da tanımlandığı gibi kurulmuş olmasını, kültürel olarak uygun ve Yerli Halklar için erişilebilir olmasını sağlayacaktır; bu yazılı prosedürlere daha az bel bağlamayı ve sözlü raporlama kanallarının daha çok kullanılmasına yol açabilir.

27. Banka müşterilerin Yerli Halkları etnik köken temelinde dışladığı projeleri finanse etmeyecektir. Banka tarafından finanse edilen projelerde Yerli Halkları ve bireyleri etnik nedenlerle istihdam fırsatları gibi menfaatlerden dışlayan örtülü etkenlerin olduğu durumlarda, proje etkinlikleri: (i) Yerli Halkların örgütlerini ve bireylerini işgücü, sosyal, finansal ve iş mevzuatı altındaki hakları ve mevcut başvuru mekanizmaları hakkında bilgilendirmek, (ii) kredi, istihdam, iş hizmetleri, sağlık hizmetleri ve eğitim hizmetleri gibi menfaatler ve kaynaklara ve projeler tarafından üretilen veya kolaylaştırılan diğer faydalara erişim engellerini ortadan kaldırmak için uygun ve etkin bilgi yayma, eğitim ve önlemler ve (iii) Yerli çalışanlara, girişimcilere ve hak sahiplerine mal ve işgücü piyasalarında cinsiyet sorunlarını ve etnik sınıflandırmayı olduğu kadar dile ilişkin etkenleri de hesaba katarak benzer sektörlerde ve kategorilerde diğer bireylere ulusal mevzuat altında sunulan aynı korumayı sağlamak gibi düzeltici önlemler içerecektir.

Tazminat ve Menfaat Paylaşımı

28. Katılımcı yaklaşımlar hafifletme, menfaat paylaşımı ve göreneksel hayat tarzını destekleyen önlemleri belirlemenin temeli olacaktır. Banka müşteriden projeye ilişkin faaliyetler nedeniyle maruz kalınan (bu PK'na göre hesaplanacak) geçim yolu kaybının doğrudan etkilenen Yerli Halklara tazmin etmesini ve kullanılan herhangi bir araziye önceki durumuna geri getirmesini isteyecektir. Tazminata hak kazanma hem bireysel olarak hem de topluca veya her ikisinin bileşimi temelinde olabilir. Tazminat göreneksel geçim yolları üzerindeki ters etkiler ve aylık ve kara bağlı ekonomik girişimlerin her ikisi içinde geçerli olacaktır. "Göreneksel geçim yollarının" niteliği (etnik turizm ve gıda işleme gibi çağdaş uyarlamaları da kapsayacak şekilde) esnek olacaktır. Tazminat hesaplanırken, müşteriler Yerli Halkların geleneksel yaşam tarzları ve aile hayatları üzerinde projenin ters sosyal etkilerini yeterince değerlendirecektir. Bu Yerli Halkların temsilcileri ve uzmanları ile işbirliği içinde yapılmalıdır. Bu paragrafın hükümleri müşteri yerel veya bölgesel devlet makamlarına tazminat ödemek zorunda olduğunda da uygulanacaktır.
29. Tazminat ve YHKP'nin uygulanmasının kabul edilebilir ve yasal olarak elverişli yolları Yerli Halklarla müzakereler sırasında tartışılmalıdır. Bu müzakerelere dayanarak tazminatın ve/veya kaynakların aktarılması için bir mekanizma geliştirilebilir ve üzerinde anlaşma sağlanabilir. Gerekirse müşteri tarafından uygun yönetim ve idare sistemlerinin tesisini mümkün kılmak için yardım/destek olanağı sağlanmalıdır.
30. Müşteri Yerli Halkların⁶ etkilenen toplulukları ile anlamlı müzakere ve onların bilgilendirilmiş katılımı süreci aracılığıyla kültürel olarak uygun kalkınma fırsatları sağlayacaktır. Söz konusu fırsatlar onların yaşam standartlarını ve geçim yollarını uygun şekilde iyileştirmek ve bağlı olabilecekleri doğal kaynakların uzun vadeli sürdürülebilirliğini beslemek amacıyla proje etkilerinin derecesi ile orantılı olacaktır. Müşteri bu PK gerekleri ile tutarlı olarak belirlenen kalkınma faydalarını belgeleyecek ve onları vakitlice temin edecektir. Geleneksel ekonomik etkinlikler ve onların el sanatları ve etnik turizm gibi modern türevleri dâhil göreneksel geçim faaliyetlerine güçlü destek verilmelidir.

⁶ Yukarıda 22 ila 25 bölümlerde belirtildiği gibi.

Özel Koşullar

31. Aşağıda açıklanan proje şartlarında Yerli Halklar özellikle korunmasız olabileceğinden, yukarıdaki Genel Koşullara ilaveten aşağıdaki Özel Koşullarda uygulanacaktır. Bu koşullarda ortak olan Müşterinin:

- Yerli Halklarla iyi niyetli görüşmeler yapması,
- Yerli Halkların bilgilendirilmiş katılımını sağlaması ve
- Paragraf 32-37'de açıklanan bir faaliyete başlamadan önce Yerli Halkların özgür, önceden ve bilgilendirilmiş rızasını⁷ elde etme ihtiyacıdır.

Aşağıdaki koşullardan herhangi biri durumunda, müşteri 32-37. paragraflarda tanımlanan faaliyetleri yürütmeye ve belgelemeye yardımcı olmaları için nitelikli bağımsız sosyal bilimciler tutacaktır.

Kullanımdaki Geleneksel veya Göreneksel Araziler üzerindeki Etkiler

32. Yerli Halklar sıklıkla göreneksel topraklarına ve ormanlarına, suyuna, vahşi hayatına ve diğer doğal kaynaklarına yakından bağlıdır ve bu nedenle, proje söz konusu bağları etkiliyorsa özel önem verilecektir. Bu topraklar ulusal kanuna göre yasal mülkiyet altında olmayabilirken, kimliklerini ve toplumlarını tanımlayan Yerli Halkların toplulukları tarafından geçim yolları veya kültürel, törensel veya ruhsal amaçlarla mevsimsel ve devresel kullanımı dâhil bu toprakların kullanımı sıklıkla desteklenebilir ve belgelendirilebilir.

33. Müşteri kullanılan topraklar üzerinde projeyi konumlandırmayı veya kullanılmakta olan göreneksel topraklardaki doğal kaynakları ticari olarak geliştirmeyi teklif ederse ve Yerli Halkların kimlik ve toplumlarını tanımlayan geçim yolları veya kültürel, törensel veya ruhsal kullanımları üzerinde ters etkiler⁸ beklenebilirse, müşteri onların kullanımına aşağıdaki şekilde saygı gösterecektir:

- Müşteri Yerli Halkların etkilenen toplulukları ile iyi niyetli görüşmelere başlayacak ve görüşmenin sonucu olarak bilgilendirilmiş katılımlarını ve rızalarını belgeleyecektir.
- Müşteri proje için teklif edilen Yerli Halklar tarafından kullanılan, işgal edilen ve/veya sahip olunan arazinin büyüklüğünü önlemek veya en azından en aza indirmek için gösterdiği çabaları belgeleyecektir.
- Yerli Halkların arazi kullanımı başka Yerli Halkların arazide hak iddiasına halel getirmeksizin Yerli Halkların etkilenen topluluklarının işbirliği ile uzmanlar tarafından belgelenecektir.
- Yerli Halkların etkilenen toplulukları göreneksel hakları veya kullanımı tanıyan kanunlar dâhil ulusal kanunlar altında bu topraklar bakımından hakları konusunda bilgilendirileceklerdir.
- Müşteri ulusal kanunlar altında onların topraklarının ticari olarak geliştirilmesi halinde arazinin tam yasal mülkiyet hakkı için mevcut minimum tazminat ve hukuki süreci kültürel olarak uygun gelişim fırsatları ile birlikte teklif edecek; uygun olduğunda nakit tazminat yerine arazi temelli tazminat veya aynı cinsten tazminat teklif edilecektir.
- Müşteri etkilenen yerli bölge halkına müşterinin doğrudan veya dolaylı isteğini dayatması olmaksızın kendi aralarında bir anlaşmaya varmaları için yeterli zaman verecektir.

7 Rıza yerli halkların etkilenen toplumunun teklif edilen projeye ilgilenip ilgilenmemek hakkında kendi kültürel adet, gelenek ve uygulamalarına göre bir karara vardıkları sürece ilişkindir.

8 Ters etkiler proje faaliyetlerinin sonucunda varlıklar ve kaynakların kaybı, arazi kullanımı üzerindeki kısıtlamalar veya geleneksel yaşam tarzı faaliyetlerini yürütememe sonucunda meydana gelenleri bunlarla sınırlı olmamak üzer içerir.

- Müşteri projeye/ müşteri tarafından teklif edilen arazi kullanımına ve hafifletme paketine toplum rızasını kolaylaştırmak için bir kamu hakemi ve/veya ilgili ulusal sistem içinde diğer bu tür kamu kurumu gibi işlevleri kullanabilir.
34. Proje uygulaması sırasında müşteri Yerli Halklarla müşteri arasındaki proje şikâyet mekanizmasından geçmiş olmasına karşın çözülmemiş kalan herhangi bir ihtilafı derhal AİKB'nın dikkatine sunacaktır. Banka durumu değerlendirecek ve sorunu çözmek için uygun bir çözüme karar verecektir

Yerli Halkların Geleneksel veya Göreneksel Topraklarından Başka Yerde İskânı

35. Müşteri toplu olarak ellerinde tuttıkları kullanımları altındaki geleneksel veya göreneksel topraklardan Yerli Halkların başka yerlere iskânını önlemek için uygulanabilir alternatif proje tasarımları bulacaktır. Yeniden iskân önlenemez olduğunda Müşteri iyi niyetli görüşmelerin sonucu olarak etkilenen Yerli Halklardan özgür, önceden ve bilgilendirilmiş rıza almadan söz konusu yeniden iskânı uygulamayacaktır. Bu görüşmeler Yerli Halkların kanunlarını, geleneklerini, adetlerini ve arazi kullanım haklarını dikkate alacak ve tam katılımlarını gerektirecektir. Yerli Halkların herhangi bir yeniden iskânı PK5'in Yeniden Yerleştirme Planlaması ve Uygulama Koşulları ile tutarlı olacaktır. Yerli Halkların geleneksel olarak sahip oldukları veya başka şekilde işgal ettikleri veya kullandıkları ve onların özgür, önceden ve bilgilendirilmiş rızası olmaksızın proje nedeniyle müsadere edilen, alınan, işgal edilen, kullanılan veya zarar verilen arazileri, bölgeleri ve kaynakları için adil ve eşit tazminat almalıdır.
36. Elverişli olduğunda yeniden iskân edilen Yerli Halkların yeniden iskânlarının sebebi ortadan kalkmış olması halinde geleneksel veya göreneksel arazilerine geri dönebilmeleri mümkün olmalı ve arazi tamamen eski haline getirilmelidir.

Kültürel Kaynaklar

37. Bir proje Yerli Halkların kültürel kaynaklarının, bilgisinin, yeniliklerinin veya uygulamalarının ticari amaçlarla kullanımını öneriyorsa, müşteri Yerli Halkları (i) ulusal kanun altındaki hakları, (ii) önerilen ticari gelişmenin kapsamı ve yapısı ve (iii) söz konusu gelişmenin muhtemel sonuçları hakkında bilgilendirecektir. Müşteri söz konusu ticarileştirmeye (i) Yerli Halkın etkilenen topluluklarıyla iyi niyetli görüşmelere başlayamadığı takdirde, (ii) söz konusu faaliyete bilgilendirilmiş katılımlarını ve özgür, önceden ve bilgilendirilmiş rızalarını belgelendirmediği ve (iii) söz konusu bilgi, yenilik veya uygulamanın onların gelenek ve adetleriyle tutarlı olarak ticarileştirilmesinin faydalarını adil ve eşit paylaşımını sağlamadığı takdirde söz konusu ticarileştirmeye devam etmeyecektir. .

AİKB Performans Koşulu 8: Kültürel Miras

Giriş

1. AİKB mevcut ve gelecek nesiller için kültürel mirasın önemini kabul eder. Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına ilişkin Sözleşmeye ve Manevi Mirasın Muhafazası hakkında Sözleşmeye uygun olarak bu Performans Koşulu yeri doldurulamaz kültürel mirası korumayı ve müşterilere iş faaliyetlerinin gidişatında kültürel miras üzerindeki olumsuz etkileri önlemek veya hafifletmek için rehberlik etmeyi amaçlar. İlâveten bir projenin kültürel miras kullanımına ilişkin bu Performans Koşulunun gereksinimleri kısmen Biyolojik Çeşitlilik hakkındaki Sözleşme ile belirlenen standartlara dayanır. Banka Rio Beyannamesi ile paralel olarak kültürel mirasın yönetimine ve sürdürülebilir kullanımına tedbirli bir yaklaşımı destekler.
2. Kültürel Miras ekonomik ve sosyal kalkınma için bir varlık olarak ve bir halkın kültürel kimliği, uygulamaları ve devamlılığının ayrılmaz bir parçası olarak değerli tarihsel ve bilimsel bilginin kaynağı olarak önemlidir.
3. Bu koruma ve muhafaza amaçlarını takip ederken Bankaya geçerli Uluslararası sözleşmeler ve diğer enstrümanlar¹ rehberlik eder ve Banka bunların uygulamasını destekler. AİKB aynı zamanda bir projenin nüfus alanındaki kültürel mirasa ilişkin kanunlara ve yönetmeliklere ve uluslararası anlaşmalar ve sözleşmeler altında faaliyet ülkesinin yükümlülüklerine de tüm tarafların saygı duyması gereğini kabul eder. Bu kanunlar kültürel miras veya eski eserler kanunları, planlama ve yapım rızası kanunları, muhafaza alanı veya koruma altındaki alan yönetmelikleri ve yapıyı tarihsel ortamı yöneten diğer kanunlar veya yönetmelikler veya Yerli halkların korunmasına ilişkin kanunlar olabilir.

Amaçlar

4. Bu Performans Koşulunun (“PK”) amaçları:
 1. AİKB tarafından finanse edilen projeler kapsamında kültürel mirasın muhafazasını desteklemek;
 2. Proje faaliyetlerinin olumsuz etkilerinden kültürel mirası korumak;
 3. İş faaliyetlerinde kültürel mirasın kullanılmasının faydalarının eşit paylaşımını teşvik etmek;
 4. Mümkün olan her yerde kültürel miras bilincini ve takdirini teşvik etmektir.
5. Bu PK AİKB tarafından finanse edilen projelerin olası olumsuz etkilerini uygun ve orantılı bir şekilde önlemek vasıtasıyla kültürel mirası korumak ve önlemek uygulanabilir olmadığında azaltmak ve hafifletmek için müşterilere bir çerçeve çizer.

¹ Aşağıdakiler gibi:

- Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına ilişkin Anlaşma, 1972 (UNESCO Dünya Mirası Sözleşmesi)
- Manevi Kültürel Mirasın Korunması Anlaşması, 2003 (UNESCO Manevi Miras Anlaşması)
- Sualtı Mirasının Korunması hakkında Anlaşma, 2001 (UNESCO Sualtı Mirası Anlaşması)
- Toplum için Kültürel Mirasın Değeri hakkında Avrupa Konseyi Çerçeve Anlaşması, 2005
- Kültürel Önem taşıyan Yerlerin Korunması Avustralya ICOMOS Sözleşmesi (Bura Sözleşmesi) (Avustralya ICOMOS)

Uygulama Kapsamı

6. Bu Politika bir projenin yeri doldurulamaz kültürel mirası etkilemesi olasılığı bulunduğu uygulanır. Bu PK'nun hükümleri kültürel mirasın yasal olarak korunmuş veya daha önceden örselenmiş olup olmasına bakılmaksızın uygulanır.
7. Bu PK'nun amaçları için, kültürel miras deyimini kişilerin mülkiyetten bağımsız olarak sürekli olarak gelişen değerlerinin, inançlarının, bilgi ve geleneklerinin bir yansıması ve ifadesi olarak belirledikleri geçmişten miras kalan bir grup kaynaklar olarak tanımlanır. Sınırları miras uzmanları arasında dikkate değer çatışmaya konu olan maddi (fiziki) ve maddi olmayan mirası kapsar. Kültürel miras yerel, bölgesel veya ulusal düzeyde veya uluslararası toplum² içinde değer biçilebilir.
 - Fiziksel kültürel miras arkeolojik, paleontolojik, tarihsel, mimari, dini, estetik veya diğer kültürel öneme sahip taşınabilir ve taşınmaz cisimlere, yerlere, yapılar grubuna ve doğal özellikler ve manzaraya ilişkindir.
 - Maddi olmayan kültürel miras toplumların, grupların veya bazı durumlarda bireylerin kendilerinin kültürel mirasının bir parçası olarak kabul ettikleri ve nesilden nesile³ aktarılan uygulamalar, beyanlar, ifadeler, bilgi beceriler olduğu kadar aletler, cisimler, sanat eserleri ve onlara eşlik eden kültürel alanlar anlamına gelir.
8. AİKB kültürel miras değerini veya önemini temsil eden alanların veya cisimlerin onaylanmış bir projenin fiili uygulaması sırasında beklenmedik yerlerde ortaya çıkabileceğini kabul eder. Bu nedenle, Bir proje, eğer:
 - Fiziksel oramda belirgin kazılar, yıkımlar, toprağın taşınmasını, su basmasını veya diğer değişiklikleri gerektiriyorsa,
 - Faaliyet ülkesi tarafından kabul edilen bir kültürel miras alanında veya civarında yer alıyorsa veya
 - Yerli Halkların kültürü, bilgisi ve uygulamaları üzerinde olumsuz etkiler yapabilecekse bu PK'nun hükümlerine tabi olacaktır.
9. Diğer durumlarda bu PK'nun uygulanabilirliği çevresel ve sosyal değerlendirme sürecinde Banka tarafından belirlenecektir. (aşağıdaki 10. paragrafa bakınız.) Kültürel mirasın muhafazası veya yönetimini desteklemek için özel olarak tasarlanan projeler Banka tarafından ayrı ayrı incelenir. Uygulanabilirse, Banka bu PK'nun gerekliliklerinin müşterinin genel çevresel ve sosyal eylem planının (ÇSEP) ve/veya yönetim sisteminin bir parçası olarak nasıl ele alınacağı ve yönetileceği konusunda müşteri ile anlaşacaktır. Çevresel ve sosyal değerlendirme ve yönetim koşulları PK1 ve PK10'da ana hatlarıyla verilmiştir.

² bu tanım Toplum için Kültürel Mirasın Değeri hakkında Avrupa Konseyi Çerçeve Anlaşması ile tutarlıdır. Kültürel Miras aynı zamanda kültürel kalıt, kültürel varlıklar, kültürel kaynaklar veya kültürel mülkiyet olarak bilinir.

³ Manevi Miras hakkında Sözleşmede belirtildiği gibi.

Koşullar

Değerlendirme

Kültürel Miras üzerindeki Risklerin ve Etkilerin İncelenmesi

10. Çevresel ve sosyal değerlendirmenin erken bir aşamasında (PK1'e bakınız) müşteri herhangi bir kültürel mirasın projeden dolayı olumsuz etkilenme olasılığının olup olmadığını saptayacak ve herhangi bir tesadüfi buluntu olabilirliğini değerlendirecektir. (paragraf 16'ya bakınız) Bunu yaparken, müşteri ilgili bakanlıklarla, uzmanlar ve yerel bölge halkıyla uygun görüldüğü şekilde görüşecektir⁴. Kültürel kaynaklar çalışmasının yoğunluğu tedbirli bir yaklaşımla tutarlı ve ilgili paydaşların kaygılarını yansıtan, riskleri ve etkileri tam olarak nitelendirmeye yeterli olmalıdır.

Manevi Miras üzerindeki Etkiler

11. Manevi Kültürel Miras üzerindeki muhtemel etkiler maddi kültürel miras üzerindeki etkilerden daha az belirgin olmasına rağmen eşit önemde olabilirler. Ortam geleneksel becerilerin, bilgi ve inançların sürdürülmesi için elzemse, herhangi bir yeniden iskân veya ayırma geleneksel bilginin, inançların kaybını ve/veya azınlık lehçe ve dillerinin kaybını tetikleyebilir ve nihayet bir toplumun parçalanmasına yol açabilir.

Etkilerin Önlenmesi

12. Müşteri bir projeyi kültürel mirasa önemli zararı önleyecek şekilde yerleştirmek ve tasarlamaktan sorumludur. Proje gelişiminin erken aşamalarında muhtemel etkiler saptanmışsa, tasarım ve yer seçim aşamaları sırasında olumsuz etkileri önlemeye öncelik verilmelidir.

Önlenemeyen Etkilerin Değerlendirilmesi

13. Etkilerin önlenemediği durumlarda müşteri hazırlık incelemesinin sonuçlarına dayanarak muhtemel etkileri değerlendirmek ve gerekirse tasarımda gerekli değişiklikler için gereken çalışmaları üstlenecektir. Bu çalışmaların kapsamı üzerinde olay bazında AİKB ile mutabık kalınacaktır. Çalışmalar nitelikli ve deneyimli kültürel miras uzmanları tarafından ister PK 1'e göre genel çevresel ve sosyal değerlendirmenin bir parçası olarak veya ayrı olarak yürütülecektir. AİKB harici uzmanların katılımını talep edebilir.
14. Kültürel miras üzerindeki etkilerin değerlendirilmesi ve hafifletilmesi ulusal ve/veya yerel kanunların ilgili hükümlerine, yönetmeliklere ve koruma altındaki alan yönetim planlarına, uluslararası kanun altında ulusal yükümlülüklerle ve uluslararası kabul görmüş iyi uygulamalara göre yapılacaktır. AİKB'nin faaliyet ülkelerinin çoğunluğunda kanunlar fiziksel kültürel miras alanlarının yıkımını ve cisimlerin kaldırılmasını yasaklar. Uluslararası kabul görmüş iyi uygulamalar bunlarla sınırlı olmamak üzere arkeolojik ve paleontolojik alan etüdüne, bulunan cisimlerin laboratuvar incelemelerini, yeni bulguları belirten sergilemeyi ve belgelendirmeyi kapsar.

Kültürel Miras üzerindeki Etkilerin Yönetimi

15. Alan etütlerinin sonuçlarına, kültürel mirasın öneminin uzman değerlendirmesine, ulusal mevzuatın ve ilgili uluslararası anlaşmaların gereksinimlerine olduğu gibi etkilenen toplumlarla müzakerelerin sonuçlarına dayanarak (17. paragrafta bakınız)

⁴ PK 1 ve PK10'a bakınız. A sınıfı projeler halinde bu kapsamın belirlenmesi toplantısında tartışılmalıdır. PK10'un 10. bölümüne bakınız.

Müşterinin kültürel miras üzerindeki olumsuz etkileri azaltmak ve hafifletmek için önlemlerle birlikte söz konusu önlemler için uygulama programı ve gerekli bütçeyi geliştirmesi gerekecektir. Bu tür hafifletme önlemleri proje için Çevresel ve Sosyal Eylem Planına veya özel bir Kültürel Miras Yönetim Planına dâhil edilebilir. Müşteri ayrıca hafifletme önlemlerinin uygulamasını denetlemek için eğitimli ve nitelikli personelin hazır bulunmasını ve projede çalışan herhangi bir yüklenicinin gerekli becerilere ve deneyime sahip olmasını ve PK 1'in 19. paragrafına göre yönetilmesini ve denetlenmesini sağlayacaktır.

Tesadüfi Bulgular Prosedürleri

16. Müşteri proje uygulaması sırasında beklenmedik şekilde karşılaşılan fiziksel kültürel miras olarak tanımlanan tesadüfi bulguları yönetmek için hazırlıkların yerinde olmasını sağlayacaktır. Bu tür hazırlıklar bulunan cisimler veya alanların ilgili yetkili makamlara bildirilmesini, keşfedilmekte olan tesadüfi bulgular olasılığı için proje personelinin uyarılması ve daha fazla bozulma veya imhayı önlemek için bulgu alanlarının çitle çevrilmesini içermelidir. Müşteri belirlenmiş ve nitelikli bir uzman tarafından bir değerlendirme yapılarak ve ulusal mevzuat ve bu PK'na uygun önlemler belirlenene kadar hiçbir tesadüfi bulguyu bozmayacaktır.

Etkilenen Topuluklarla Müzakere

17. Bir projenin kültürel mirası etkileyebileceği durumlarda, müşteri önemli kültürel mirası belirlemek ve söz konusu kültürel miras hakkında etkilenen bölge halkının görüşlerini müşterinin karar verme sürecine eklemek için çoktandır var olan kültürel amaçlarla hatırlanan kültürel mirası kullanan veya geçmişte kullanmış ev sahibi ülke içindeki etkilenen topluluklarla görüşecektir. Müşteri kapsam, yer, projenin süresi ve kültürel miras üzerinde etkisi olabilecek faaliyetler hakkında etkilenen bölge halkına şeffaf ve uygun bir dille bilgi verecektir. Söz konusu müzakereyi PK 10'un gereksinimleri izlemelidir ve PK 10'a göre projeler çevresel ve sosyal etkileri hakkında daha geniş bir müzakere sürecinin bir parçası olabilir. Müzakere aynı zamanda kültürel mirasın korunmasının emanet edildiği ilgili ulusal veya yerel yasal makamları da ilgilendirecektir. Kültürel miras üzerindeki etkiler etkilenen bölge halkının bilgilendirilmiş katılımıyla uygun şekilde hafifletilecektir.
18. Bir projenin kültürel mirasa önemli derecede zarar verebileceği ve zarar görmesi ve kaybı faaliyet ülkesi içindeki kültürel mirası uzun vadeli kültürel amaçlarla kullanan bölge halkının kültürel veya ekonomik olarak ayakta kalmasını tehlikeye atabileceği durumlarda müşteri 17. paragrafın gereklerini yerine getirecek ve (i) etkilenen bölge halkıyla iyi niyetli görüşmelere girmediği ve (ii) onların bilgilendirilmiş katılımını ve görüşmenin başarılı sonucunu belgelemediği takdirde projeye devam etmeyecektir.

Projenin Kültürel Miras Kullanımı

Bir proje kültürel kaynakların, bilginin, yeniliklerin veya geleneksel yaşam tarzlarını barındıran yerel bölge halkının uygulamalarının ticari amaçlarla kullanılmasını önerdiğinde, müşteri bu toplulukları (i) ulusal kanun altındaki hakları, (ii) önerilen ticari gelişmenin kapsamı ve doğası ve (iii) söz konusu geliştirmenin muhtemel sonuçları hakkında bilgilendirecektir. Müşteri söz konusu ticarileştirmeye sadece (i) geleneksel yaşam tarzlarını bünyesinde barındıran etkilenen yerel bölge halkıyla iyi niyetli görüşmelere girdiğinde, (ii) bilgilendirilmiş katılımını ve görüşmenin başarılı sonucunu belgelendirdiğinde ve (iii) söz konusu bilgi, yenilik veya uygulamanın adet ve geleneklerle uyumlu olarak ticarileştirilmesinin faydalarının adil ve eşit paylaşımını sağladığında

devam edebilecektir. Bir proje Yerli Halkların kültürel kaynaklarının, bilgisinin veya uygulamasının kullanımını teklif ettiğinde, PK 7'nin 37. paragrafının şartları uygulanır.

AİKB Performans Koşulu 9: Finansal Aracılar

Giriş

1. Finansal Aracılar (FA) AİKB için sürdürülebilir finansal piyasaları teşvik etmek için kilit bir vasıtadır ve AİKB finansmanını mikro, küçük ve orta ölçekli işletme (KOBİ) sektörüne yönlendirmek için bir araç sağlar. Ortak FA'ların ağı aracılığıyla AİKB doğrudan AİKB yatırımının mümkün olabileceğinden daha küçük ölçekteki işletmelerin ekonomik gelişimini desteklemektedir. AİKB diğerlerinin yanında özel sermaye fonları, bankalar, kiralama şirketleri, sigorta şirketleri ve emeklilik fonları dâhil çeşitli finansal hizmet tedarikçilerini destekler. Finansal Aracılar mikro- finans, KOBİ kredileri, ticari finansman, orta ve uzun vadeli kurumsal veya proje finansmanı ve konut finansmanı gibi geniş bir dizi faaliyetle uğraşırlar.
2. Finansal aracılık etmenin doğası AİKB'nin işlemin değerlendirme ve denetim sorumluluğunu olduğu kadar toplam portföy yönetim sorumluluğunu da Finansal Aracıya devretmesi demektir. Çevresel ve sosyal risk yönetimi de FA'ya devredilen sorumlulukların bir parçasıdır. Yine de FA ile olan ilişkisi gereğince AİKB FA'nın iş faaliyetlerine ilişkin çevresel ve sosyal risklerin FA tarafından yeterince ele alınıp alınmadığını değerlendirme ve izlemeye olan ilgisini sürdürür. Görev devrinin tam yöntemleri ve AİKB'nin gözetimi, FA'nın ve onun iş faaliyetlerinin niteliği, sağlanan finansmanın türü ve ülkedeki iş ortamı dâhil çok sayıda etkene bağlı olacaktır.

Amaçlar

3. Bu PK'nun amaçları:
 - Bankanın sürdürülebilir kalkınmayı ticari finansal sektördeki en iyi uluslararası uygulamalara paralel olarak teşvik görevinin FA yatırımlarında uygulanabilmesi için elverişli bir yol tesis etmek,
 - FA'ların iş faaliyetlerine ilişkin çevresel ve sosyal riskleri yönetebilmesini sağlamak ve onların müşterileri arasında iyi çevresel ve sosyal iş uygulamalarını teşvik etmek,
 - FA'lar içinde iyi çevresel ve insan kaynakları yönetimini teşvik etmektir.

Uygulama Kapsamı

4. Bu performans Koşulu Politikanın 24. paragrafına göre "FA" olarak sınıflandırılan tüm projelere uygulanır.
5. Bu PK'nun amaçları için "proje" kelimesi AİKB'nin FA ile olan işlemine atfen ve "alt-proje" FA'lar tarafından finanse edilen müşterilere/projelere atfen kullanılmıştır.
6. AİKB'nin bir kredi hattı veya diğer hedeflenmiş olanağı finanse ettiği durumlarda, bu PK'nun gerekleri AİKB fonları kullanılarak finanse edilen tüm "alt-projelere" uygulanacaktır.
7. AİKB'nin bir FA'ya özsermaye veya özsermaye benzeri finansman sağladığında, bu PK'nun gerekleri aşağıdaki 16. paragrafa tabi olarak AİKB'nin bir hissedar veya yatırımcı haline geldiği zamandan başlayarak FA'nın ticari alt-projelerinin tamamına uygulanacaktır.

8. AİKB tarafından bir FA projesinin çok az veya hiçbir olumsuz çevresel veya sosyal riskleri taşımadığına hükmedilirse, hiçbir özel koşul uygulanmayacak ve FA'nın hiçbir çevresel veya sosyal risk yönetim prosedürleri benimsemesine gerek kalmayacaktır.

Koşullar

Çevresel ve Sosyal Durum Değerlendirmesi ve Denetim Süreci

9. FA AİKB ile olan iş faaliyetleri ve projenin türüne ilişkin çevresel ve sosyal risklerin düzeyine orantılı çevresel ve sosyal durum değerlendirmesi ve denetim prosedürleri (bundan böyle "Prosedürler") benimseyecek ve uygulayacaktır. Bu prosedürler üzerinde AİKB ile mutabık kalınacaktır.
10. FA'nın bir takım çevresel ve sosyal risk yönetim prosedürlerinin uygulamada olduğunu göstermesi halinde AİKB bunların içeriğini ve bu PK'na karşılık FA'nın uygulama becerisini inceleyecektir.
11. FA aşağıdaki 13-15 paragraflarının gereklerini sağlayacak şekilde Prosedürler tasarlayacaktır. Prosedürler aynı zamanda uygun görüldüğü şekilde aşağıdakileri de kapsayan risk değerlendirmesi ve denetim mekanizması içerecektir:
- Önerilen alt-projelerin bir risk sınıflandırmasını;
 - Saptanan risklerle orantılı olarak müşteriler ve alt-projeler hakkında durum değerlendirmesinin üstlenilmesi;
 - Alt-projelerin çevre, sağlık, güvenlik, işgücü ve halkın katılımı gerektiğinde müşterilerden düzeltici eylem planları uygulamalarını talep etmek dâhil ulusal koşullara uygun olmasını sağlayacak şekilde yapılandırılması ve
 - Alt projelerin çevre, sağlık, güvenlik, işgücü, halkın katılımı ve gerektiğinde düzeltici eylem planlarının ulusal koşullarla uyumunu sağlamak için izlemesi.
12. Prosedürleri uygulamaya koymada FA'lara yardımcı olmak için AİKB çeşitli türde FA'lar ve finansal hizmetler için örnek Prosedürler ve rehberlik içeren bir çevresel ve sosyal risk yönetimi el kitabı (E-El Kitabı) geliştirmiştir. Daha önce eşdeğer prosedürleri uygulamaya koymamış FA'ların ilgili alt-projelerinde E-El kitabının ilgili kısımlarını kullanmaları gereklidir.

Alt Projeler için Koşullar

13. FA'lar tüm alt-projeleri bu PK'nun Ek 1'ine dâhil edilen Bankanın FA Çevresel ve Sosyal Dışlama Listesi'yle karşılaştırılarak inceleyeceklerdir. Bu listeye dâhil edilen iş faaliyetleri ile ilgili alt-projeler FA desteği için elverişli değildir ve söz konusu faaliyetlerle ilgili başvurular reddedilmelidir.
14. Bu PK'nun 2. Eki özellikle yüksek sosyal ve çevresel riskli bir sayıda iş faaliyeti içerir. Bir alt proje bu PK'nun 2. ekinde sıralanan faaliyetlerle ilgili olduğunda, FA bu alt-projeden Bankaya söz edecek ve geçerli AİKB Performans Koşullarına karşı bu alt-projenin karşılaştırmalı değerlendirmesini temin edecektir. AİKB FA'ları bu tür durumları durum değerlendirmesinin erken aşamalarında tartışmaya güçlü bir şekilde teşvik eder. AİKB bu alt-projelerin değerlendirmesinde FA'ya yardım edecektir. AİKB'nin çevresel/sosyal uzmanları FA tarafından toplanan durum değerlendirmesi bilgisini inceleyecek, herhangi bir ilave bilgiye ihtiyaç olup olmadığını belirleyecek,

uygun hafifletme önlemlerini belirlemede yardım edecek ve gerekirse hangi alt projelerin hangi koşullar altında ilerleyebileceğini belirteceklerdir.

15. FA'lar tüm müşterilerinden (i) çevre, (ii) halkla müzakere ve (iii) iş sağlığı ve güvenliği, çocuk işgücü, istihdama ilişkin ayrımcılık yapmama ve sendikalaşma özgürlüğü ve toplu pazarlık dâhil istihdama ilişkin ulusal yönetmeliklere ve standartlara uymalarını isteyeceklerdir.
16. FA'lar (i) yeni geliştirmeler veya (ii) ölçek veya kapsamdaki değişikliklerin önemli ilave çevresel ve sosyal etkiler yapabileceği mevcut bir tesisin genişletilmesi veya iyileştirilmesi ile ilgili, hesaplanan toplam proje sermaye maliyeti 10 milyon veya daha fazla US Doları olan projelerde bir AİKB kredi hattı altında proje finansmanı¹ sağlıyorsa, söz konusu alt-projelerin AİKB'nın PK 1-8 ve PK10'a uymaları talep edilecektir.
17. AİKB FA'nın niteliğine ve portföyüne ve faaliyet ülkesine² bağlı olarak ilave veya alternatif çevresel ve sosyal koşullar koyabilir.

FA içinde Örgütsel Kapasite

18. FA AİKB Performans Koşulu 2- İşgücü ve Çalışma Koşullarına göre insan kaynakları politikaları, yönetim sistemleri ve uygulamaları sürdürecektir.
19. FA yönetiminin bir üyesini Prosedürlerin uygulanması dâhil çevresel ve sosyal meselelerin toplamından sorumlu olarak atayacaktır.
20. FA'nın ve iş faaliyetlerinin büyüklüğüne bağlı olarak FA aynı zamanda ister içerden ister dış uzmanlar olarak (i) Prosedürlerin gün be gün uygulamasını gözetmekten sorumlu ve uygulama desteği veren bir veya daha fazla personel atayacak, (ii) potansiyel olarak yüksek çevresel ve sosyal riskleri olan işlemleri değerlendirmek için yeterli teknik deneyime sahip olmalarını sağlayacaktır.
21. FA Prosedürlerin ve 9 ila 20 paragraflarda belirtilen koşulların tüm ilgili personele açıkça bildirilmesini sağlayacak ve personelin gerekli yeteneklere sahip olmasını sağlamak ve onları uygulamada desteklemek için uygun eğitim verecektir.

¹ Proje finansmanı "ödünç verenin öncelikle tek bir proje ile üretilen gelirlere hem geri ödemenin bir kaynağı hem de maruz kalma için teminat olarak baktığı bir finansman yöntemidir. Bu tür finansman genellikle enerji tesisleri, kimyasal işleme tesisleri, madenler, nakliye altyapısı, çevre ve telekomünikasyon altyapısı içerebilecek büyük, karmaşık ve pahalı kuruluşlar içindir. Proje finansmanı yeni bir sermaye kuruluşunun yapımının finansmanı veya mevcut bir kuruluşun iyileştirmelerle veya iyileştirme yapılmaksızın yeniden finansmanı şeklini alabilir. Bu tür işlemlerde ödünç verene bir enerji santrali tarafından satılan elektrik gibi tesisin çıktıları için sözleşmelerle üretilen paradan dolayı tek başına veya neredeyse münhasıran ödeme yapılır. Borçlu genellikle kuruluşu geliştirmek, sahip olmak ve işletmekten başka bir şey yapmasına izin verilmeyen bir Özel Amaçlı İşletmedir. Sonuç geri ödemenin öncelikle nakit akışına ve projenin varlıklarının teminat değerlerine bağlı olmasıdır." Kaynak: Bankacılık Denetimi Basel Komitesi, Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Yakınsaklığı ("Basel II") 2005 Kasım, <http://www.bis.org/publ/bcbs118.pdf>.

² Örneğin, ülke tüm ILO Sözleşmelerini kabul etmemişse [ILO sözleşmeleri 29 ve 105 (cebri ve bağlı işgücü), 87(sendikalaşma özgürlüğü), 98 (toplu pazarlık hakkı), 100 ve 111 (ayrımcılık), 138 (asgari yaş) 182 (çocuk işgücünün en kötü şekilleri)] ve onları ulusal kanuna geçirmemişse.

AİKB'na raporlama

22. FA Prosedürlerin uygulaması ve yatırım/ kredi portföyünün çevresel ve sosyal performansı hakkında AİKB'na periyodik (tipik olarak yıllık) raporlar verecektir. Standart raporlama formatları E-El Kitabında bulunmaktadır.

Paydaş Katılımı

23. FA çevresel ve sosyal konulara ilişkin genel dış iletişimle uğraşacak bir sistem uygulamaya koyacaktır. Bu örneğin çevresel ve sosyal konulara ilişkin genel soru ve kaygılarla ilgilenecek bir bağlantı noktası olabilir. FA söz konusu sorulara ve kaygılara zamanlıca yanıt vermelidir.

En İyi Uygulamalar

24. AİKB tüm ödünç verme ve yatırım faaliyetlerinde bunların AİKB tarafından finanse edilip edilmediğine bakılmaksızın sürdürülebilirlik yönetimlerinde en iyi uygulamaları takip etmeleri için tüm FA'larını teşvik eder. Özellikle, FA'lar:
- İş ve işlemlerinde çevresel ve sosyal sorunları nasıl ele aldıklarını dış paydaşlarına periyodik olarak raporlamaya teşvik edilir. Bunlar örneğin, FA'nın yıllık raporunda, web sitesinde veya diğer halka açık belgesinde bu PK'nda belirtilen koşullara kararlılığı özetleyen bir bölümü dâhil ederek olabilir.
 - Kurum içi çevresel yönetimde(enerji ve kaynak verimliliği, atık azaltma ve geri dönüşüm dâhil) en iyi uygulamaları takip etmek için çalışmaya,
 - Bu PK'nun uygulanmadıkları dâhil tüm iş etkinliklerine Prosedürlerin ve e-El Kitabının uygulandığını halka açıklamaya,
 - Uygun olduğunda, yüksek çevresel ve/veya sosyal faydaları olan(örneğin enerji verimliliği, yenilenebilirler veya biyoçeşitlilik yanlısı yatırımlarının finansmanı, kadın girişimciliğini hedefleyen ürünler, mikro girişimciler için kredi erişimi gibi) finansal ürünler geliştirmek için fırsatları belirlemek için teşvik edilmektedir.

En iyi uygulamalar hakkında daha fazla rehberlik AİKB'nın e-El kitabında mevcuttur. FA'lar ayrıca Ekvator İlkeleri, UNEP Finans girişimi ve Sorumlu yatırım İlkeleri³ gibi mali sektörde en iyi uygulamaları teşvik eden uygun mevcut uluslararası girişimlere katılmayı da düşünmelidirler.

³ www.equator-principles.com; www.unepfi.org; www.unpri.org .

PR 9 Ek 1:

AİKB Çevresel ve Sosyal Dışlama Listesi

AİKB doğrudan veya dolaylı olarak aşağıdakilerle ilgili projeleri bilerek finanse etmeyecektir:

- a) Ev sahibi ülke (yani ulusal) kanunlar ve yönetmelikler veya uluslararası sözleşmeler ve anlaşmalar altında yasadışı olarak kabul edilen veya uluslararası olarak yürürlükten kaldırma veya yasağa konu olan ürün ve faaliyetler
- b) örneğin:
 - (i) PCB⁴ (poliklorlu bifenil) içeren ürünlerin üretimi ve ticareti
 - (ii) Uluslararası yürürlükten kaldırma veya yasaklara⁵ konu farmasötiklerin, böcek/bitki ilaçlarının ve diğer zararlı maddelerin üretimi veya ticareti,
 - (iii) Uluslararası yürürlükten kaldırmaya konu ozonu tüketen maddelerin üretimi veya ticareti
 - (iv) CITES⁷ (Vahşi Bitki ve Hayvanların Tehlike altındaki türlerinin Uluslararası Ticareti hakkında Sözleşme) altında düzenlenen Vahşi hayatın ticareti veya vahşi hayat ürünlerinin üretimi veya ticareti,
 - (v) Uluslararası kanunla⁸ yasaklanmış atığın sınır ötesi hareketleri
- c) Sınırsız asbest elyafının veya asbest içeren ürünlerin⁹ üretimi, kullanımı veya ticareti
- d) Biyoçeşitlilik kaynaklarının veya kültürel mirasın¹⁰ korunmasına ilişkin ev sahibi ülkenin mevzuatı veya uluslararası sözleşmelerle yasaklanmış faaliyetler,
- e) Uzunluğu 2,5 km üstünde ağlar kullanarak deniz ortamında ağ sürükleyerek balıkçılık,
- f) IMO Koşullarına¹¹ uygun olmayan tankerlerde benzin veya diğer tehlikeli maddelerin taşınması,
- g) İhracat, ithalat ve geçerli ise transitin ilgili ülkelerinden gerekli ithalat, ihracat ruhsatları veya diğer yetki kanıtları olmaksızın mal ticareti

⁴ PCB'ler: Poliklorlu bifenil— bir grup çok zehirli kimyasal. PCB'ler 1950 ila 1985 tarihli yağ doldurulmuş transformatörlerde, kondansatör ve şalter mekanizmalarında muhtemelen bulunmaktadır.

⁵ Referans belgeler değiştirildiği şekilde Belirli Tehlikeli Kimyasalların İthalatı ve İhracatına ilişkin 2455/92 numaralı AB yönetmeliği(EEC), Birleşmiş Milletler Hükümetler tarafından Tüketimi ve/veya Satışı Yasaklanan, Geri Çekilen, Şiddetle Kısıtlanan veya Onaylanmayan Ürünlerin Konsolide Listesi, Uluslararası Ticarete Belirli Tehlikeli Kimyasallar ve Tarım İlaçları için Önceden Bilgilendirilmiş Onay Prosedürleri hakkında Sözleşme (Rotterdam Konvansiyonu), Kalıcı Organik Kirleticiler hakkında Stockholm Konvansiyonu, Tehlike bazında Böcek İlaçlarının WHO (Dünya Sağlık Örgütü) Sınıflandırması'dır.

⁶ Ozon Tüketen Maddeler (OTM): Yaygın olarak yayınlanan "Ozon Deliklerine" neden olan stratosferde ozon ile tepkiyen ve tüketen kimyasal bileşiklerdir. Montreal Protokolü Ozon Tüketen Maddeleri ve onların hedef azaltma ve aşamalı olarak bitirilme tarihlerini sıralar. Spreyleri, soğutma gazlarını, köpük püskürtme araçlarını, çözücülerini, yangından korunma araçlarını içeren Montreal Protokolü ile düzenlenen kimyasal bileşiklerin bir listesi imzalayan ülke detayları ve aşamalı olarak sonlandırma hedef tarihleri ile birlikte AİKB'ndan temin edilebilir.

⁷ CITES: Vahşi Hayvanlar ve Bitkilerden Tehlike altındaki Türlerin Uluslararası Ticareti Hakkında Sözleşme. CITES'de sıralanan türlerin bir listesi AİKB'ndan temin edilebilir.

⁸ Referans Belgeler: atığın taşınması hakkında 1013/2006, 14 Haziran 2006 tarihli Yönetmelik (AB), geri dönüşüm faaliyetleri için tahsis edilen atıkların sınır ötesi hareketlerinin kontrolü hakkında C(92)39/Son Kararının revizyonuna ilişkin OECD C(2001)107/Son kararı; tehlikeli atıkların ve onların imhasının sınır ötesi hareketlerinin kontrolü hakkında 22 Mart 1989 tarihli Basel Konvansiyonu.

⁹ Bu asbest içeriği <%20 olan bağlı asbest beton tabakaların satın alınması ve kullanımına uygulanmaz.

¹⁰ İlgili uluslararası anlaşmalar sınırlama olmaksızın Vahşi Hayvanların Göçmen Türlerinin Korunması Hakkında Anlaşma(Bonn Anlaşması), özellikle Su kuşlarının Doğal Ortamları olarak Uluslararası Önem Taşıyan Sulak Alanlar hakkında Anlaşma (Ramsar Anlaşması), Avrupa Vahşi Hayvan ve Doğal Yaşam Alanlarının Korunması Hakkında Anlaşma (Bern Anlaşması) , Dünya Mirası Anlaşması, Biyolojik Çeşitlilik ve Protokoller hakkında Anlaşma'yı kapsar.

¹¹ Bu tüm gerekli MARPOL SOLAS (Deniz Kirliliği ve Denizde Yaşam Güvenliği) sertifikalarına sahip olmayan (bununla sınırlı olmaksızın ISM koduna uyum dâhil) tankerleri, Avrupa Birliği tarafından kara listeye alınan tankerleri veya Liman Durumu Kontrolü hakkında Paris Mutabakat Zaptı (Paris MOU) ve 13G numaralı MARPOL yönetmeliği altında aşamalı olarak sonlandırılma nedeniyle tankerler. 25 yaşın üstünde hiçbir tek tekneli tanker kullanılmamalıdır.

PK 9 Ek 2:

Aşağıdaki çevresel veya sosyal olarak hassas faaliyetlerin FA'lar tarafından finansmanı AİKB'ye başvuruya tabidir.

Önerilen işlemlerin uyması beklenen temel Performans Koşulu italik olarak belirtilmiştir.

- a) Gönülsüz yeniden iskânı gerektiren faaliyetler - *AİKB Performans Koşulu 5*
- b) Ulusal kanun veya uluslararası kanunla belirlenmiş koruma altındaki alanlar içinde, bunlara bitişik veya yukarısındaki, bilimsel ilgi alanları, nadir/tehlike altındaki türlerin yaşam alanlarında, ekonomik önem taşıyan balık yatakları ve ekolojik önemi olan birincil/yaşlı büyümüş ormanlardaki faaliyetler - *AİKB Performans Koşulu 6*
- c) Canlı hayvan otlatma, avlama veya balıkçılık gibi geçim faaliyetleri için kullanılan araziler ve su havzaları dâhil Yerli Halklar ve/veya korunmasız gruplar tarafından işgal edilen arazilerin içindeki, bunlara bitişik veya yukarısındaki faaliyetler - *AİKB Performans Koşulu 7*
- d) Kültürel veya arkeolojik önem alanlarını ters etkileyebilecek faaliyetler - *AİKB Performans Koşulu 8*
- e) Nükleer yakıt üretim aşamalarındaki faaliyetler (uranyum çıkartma, üretimi, zenginleştirme, depolama veya nükleer yakıtların taşınması)¹²
- f) Nükleer yakıt kullanarak enerji üretimi (elektrik ithalat/ihracatı hariç)¹³
- g) Doğal ortam içinde GDO'nun serbest bırakılması ile ilgili faaliyetler - *AİKB Performans Koşulu 6*
- h) Mini su şelalelerinin inşa edilmesi – *Küçük Su şelaleleri için AİKB Uygunluk Kıstasları*

¹² AİKB'nin Enerji politikasına uygun olarak Bankanın finansmanı (doğrudan veya FA'lar vasıtasıyla dolaylı olarak) nükleer güvenlik iyileştirmeleri veya radyoaktif atıkların veya tüketilmiş nükleer yakıtların güvenli ve emniyetli yönetimi için olduğu gibi yüksek riskli reaktörlerin kapanması ile bir doğrudan bağlantı olmaksızın işletmeden çıkartılması için kullanmasına izin verilmiştir. Nükleer yakıt üretimi aşamalarındaki diğer faaliyetler bu nedenle FA finansmanının dışında tutulmuştur.

¹³ AİKB'nin Enerji Politikasına uygun olarak, Bankanın finansmanını (doğrudan veya FA'lar vasıtasıyla dolaylı olarak) nükleer güvenlik iyileştirmeleri veya radyoaktif atıkların veya tüketilmiş nükleer yakıtların güvenli ve emniyetli yönetimi için olduğu gibi yüksek riskli reaktörlerin kapanması ile bir doğrudan bağlantı olmaksızın işletmeden çıkartılması için kullanmasına izin verilmiştir. Nükleer yakıt üretimi aşamalarındaki diğer faaliyetler bu nedenle FA finansmanının dışında tutulmuştur.

AİKB Performans Koşulu 10: Bilgi Açıklama ve Paydaş Katılımı

Giriş

1. AİKB paydaş katılımını iyi iş uygulamalarının ve kurumsal vatandaşlığın zorunlu bir parçası ve projelerin kalitesini iyileştirmenin bir yolu olarak kabul eder. Özellikle, etkin toplum katılımı projelerle etkilenen toplumlar üzerindeki risklerin ve etkilerin başarılı yönetiminin olduğu kadar gelişmiş toplum menfaatleri elde etmek içinde esastır.
2. Özellikle çevresel konularda Banka çevreyi bir *kamu malı* olarak tanımlayan UNECE Aarhus Sözleşmesinin yaklaşımını destekler. Sözleşme çevrenin durumu ve onun içine hangi emisyonların ve boşaltımların serbest bırakıldığına ilişkin kamu hakkını, çevreyi etkileyebilecek teklif edilen projeler veya programlar hakkında anlamlı müzakere hakkını ve çevrenin yeterince hesaba katılmadığına inandıklarında şikâyet etme haklarını onaylar.
3. Paydaş katılımı (i) paydaşlarla anlamlı müzakereyi mümkün kılacak uygun bilginin kamuya açıklanmasını, (ii) muhtemelen etkilenecek taraflarla anlamlı müzakereyi ve (iii) kişilerin yorum yapabilecekleri veya şikâyet edebilecekleri bir prosedürü veya politikayı gerektiren devam eden bir süreçtir. Bu süreç projenin planlanmasının erken bir aşamasında başlamalı ve proje sürecinin başından sonuna kadar devam etmelidir.

Amaçlar

4. Bu Performans Koşulu ("PK") müşterilere paydaşları özellikle yerel olarak etkilenen topluluklarla yapıcı bir ilişki kurmalarına ve zaman içinde bu ilişkiyi sürdürmelerine yardımcı olacak paydaş katılımına sistematik bir yaklaşımın çerçevesini çizer. Paydaş katılımı süreci müşterinin yatırımlarına ilişkin çevresel ve sosyal sorunların değerlendirilmesi, yönetimi ve izlemesinin elzem bir parçasıdır. Bu nedenle bu performans koşulu PK1 ile bağlantılı olarak okunmalıdır.

PK 1 ve PK10 'un özel amaçları aşağıdaki gibidir:

Çevresel ve sosyal Değerlendirme ve yönetim (PK 1)	Bilgi Açıklama ve Paydaş Katılımı (PK10)
<ul style="list-style-type: none">• Projenin beraberindeki hem olumsuz hem yararlı çevresel ve sosyal etkiler ve sorunları saptamak ve değerlendirmek• Çalışanlar, etkilenen topluluklar ve çevre üzerindeki olumsuz etkileri önlemek, önlemek mümkün olmadığında en aza indirmek, hafifletmek veya karşılamak/telafi etmek için önlemler benimsemek.• Çevresel ve sosyal performansı iyileştirmek için önlemler belirlemek ve uygulanabilir olduğunda uyarlamak,• Performans izlemesi ve değerlendirmenin dinamik bir süreci aracılığıyla daha iyi bir çevresel ve sosyal performansı teşvik etmek,	<ul style="list-style-type: none">• Proje ile etkilenen veya etkilenebilecek toplulukları olduğu gibi diğer ilgili tarafları da belirlemek• Söz konusu paydaşların bilgi açıklama ve anlamlı müzakere süreci vasıtasıyla kendilerini etkileyebilecek çevresel ve sosyal sorunlara katılımını sağlamak• Proje uygulaması sırasında anlamlı bir katılım vasıtasıyla paydaşlarla sürekli olarak yapıcı bir ilişki sürdürmek

Uygulama Kapsamı¹

5. Banka bu PK'nun ilgili şartlarının müşterinin genel çevresel ve sosyal değerlendirme sürecinin, çevresel ve sosyal eylem planının (ÇSEP) ve/veya yönetim sisteminin (PK 1'de belirtilmiştir.) bir parçası olarak nasıl ele alınacağı hakkında müşteri ile anlaşacaktır.

Koşullar

6. Paydaş katılımı yönlendirme, müdahale, baskı ve gözdağından uzak olacak ve zamanlı, ilgili, anlaşılabilir ve erişilebilir bilgi temelinde kültürel olarak uygun bir şekilde yürütülecektir.
7. Paydaş katılımının doğası ve sıklığı etkilenen topluluklar üzerindeki risklere ve olumsuz etkilere, sektör ve çevrenin hassasiyetine ve kamu ilgisinin düzeyine bağlı olarak projeden projeye değişecektir. Katılımı müşterilerin ve projenin özelliklerine göre düzenlemek için AIKB finansmanı arayan tüm müşterilerin çevresel ve sosyal değerlendirme sürecinin ilk aşamalarında aşağıda 8 ila 10. paragraflarda belirtilen adımları üstlenmeleri zorunludur. Kendi durum değerlendirmesinin bir parçası olarak Banka bu PK'nun gereklerine karşı müşteri tarafından yürütülen bilgi açıklamasının ve müzakerenin seviyesini değerlendirecek ve ilave katılım isteyebilecektir. Kamu açıklaması ve müzakere bakımından uluslararası kanun² altında ev sahibi ülkenin yükümlülüklerini uygulayan kanunlar dâhil ulusal kanunun gereksinimleri her zaman karşılanmak zorundadır.

Proje Hazırlığı sırasında Katılım

Paydaş Belirleme ve Analizi

8. Başarılı paydaş katılımında müşteri için ilk adım (i) proje ile (doğrudan veya dolaylı olarak) etkilenmiş veya etkilenmesi muhtemel ("etkilenen taraflar") ve (ii) projede çıkarı olabilecek ("diğer ilgili taraflar") çeşitli bireyleri ve grupları belirlemektir. Kamu açıklaması ve müzakeresi için kaynaklar birinci derecede etkilenen taraflar üzerine odaklanacaktır.
9. Paydaş belirleme sürecinin bir parçası olarak müşteri yoksun veya korumasız durumları nedeniyle proje ile farklı derecelerde veya orantısız olarak etkilenmiş olabilecek bireyleri ve grupları belirleyecektir. Müşteri aynı zamanda paydaşların nasıl etkilenebileceklerini ve olası (gerçek veya algılanan) etkilerin boyutunu da belirleyecektir. Etkilerin bekleniyor olması halinde etkilerin değerlendirilen seviyesi hakkında bilgi ve güven vermek için ilave iletişim gerekebilir. Bankanın değerlendirilmekte olan proje için uygun iletişim seviyesini belirlemesini mümkün kılacak yeterli düzeyde detay paydaş belirleme ve analizine dâhil edilmelidir. Çalışanlar her zaman paydaş olarak değerlendirilir.
10. A sınıfı projelerde müşteri Çevresel ve Sosyal etki Değerlendirme sürecinin bir parçası olarak tüm kilit sorunların araştırıldığıının belirlenmesi sağlamak için belirlenen paydaşlarla birlikte bir kapsam belirleme süreci ile meşgul olacaktır. Kapsam belirleme süreci aynı zamanda proje için bir Paydaş Katılımı Planı geliştirilmesini kolaylaştıracaktır. Kapsam belirleme sürecinin bir parçası olarak, paydaşların Paydaş Katılımı Planı ve diğer kapsam belirleme belgeleri hakkında yorum yapma ve tavsiyelerde bulunma olanağı olmalıdır.

¹ İlâveten, PK4'te acil duruma hazırlıklı olma ve müdahale hakkında özel hükümler bulunmaktadır.

² Örneğin,, Århus ve Espoo Sözleşmeleri.

Paydaş Katılım Planı

11. Müşteri belirlenen paydaşlarla iletişimin proje hazırlık ve uygulamasının başından sonuna kadar nasıl ele alınacağını tasarlanan şikâyet prosedürünün (aşağıdaki 24-26 paragraflara bakınız) türü dâhil olmak üzere AİKB'na bildirecektir. Etkilenen taraflar veya diğer ilgili taraflar için farklı seviyelerde katılım ve müzakere uygun olabilir. Müşteri çalışan katılımı ve etkilenen tarafların katılımı için ayrı süreçler geliştirmelidir; çalışanların katılımı iş sağlığı ve güvenliği dâhil çalışma koşulları hakkında olacaktır ve işyeri ilişkisi asgari olarak PK 2'nin gereklerini takip etmelidir. Paydaş gruplarının yoksun veya korunmasız olarak belirlendiği durumlarda, kendilerini muhtemelen etkileyecek sorunları tam olarak anlamaları için söz konusu paydaşlarla özel yaklaşımlar ve artan seviyede kaynağa ihtiyaç duyulabilir. Müşteriler finansman için AİKB'na yaklaşımdan önce sağlanan herhangi bir bilgi veya yürütülen müzakere faaliyetleri hakkında da AİKB'nı bilgilendireceklerdir.

Bilgi Açıklama

12. İlgili proje bilgisinin açıklanması paydaşların projenin risklerini, etkilerini ve fırsatlarını anlamalarına yardımcı olur. Topluluklar projenin olumsuz çevresel veya sosyal etkilerinden etkilenebileceklerse, müşteri onlara aşağıdaki bilgiyi ("Bilgi") açıklayacaktır:
 - Projenin amaçlanan yapısı ve ölçeği;
 - Önerilen proje faaliyetlerinin süresi;
 - Çevre, işçi sağlığı ve güvenliği, halk sağlığı ve güvenliği bakımından riskler ve muhtemel etkiler ve topluluklar üzerinde diğer sosyal etkiler ve hafifletme planları,
 - Varsa, tasarlanan müzakere süreci ve fırsatlar ile halkın katılım yolları ve
 - Tasarlanan halk toplantılarının yeri/zamanı ve toplantılarla bildirilen, özetlenen ve raporlanan süreç.
13. Bilgi korunmasız kişileri (örn. etnik grupları veya yeniden yerleştirilen kişileri) dikkate alarak yerel dil(ler)de ve erişilebilir ve kültürel olarak uygun bir şekilde açıklanacaktır. Muhtemel olarak önemli ters sosyal ve çevresel etkileri olacak projelerde, açıklama çevresel ve sosyal değerlendirme sürecinin başlarında yapılacaktır.
14. Çevresel ve sosyal bir eylem planı ("ÇSEP") üzerinde mutabık kalınmışsa, müşteri etkilenen taraflara A sınıfı projede ÇSEP'ni açıklayacaktır. Tüm diğer durumlarda müşteri teknik olmayan bir özet açıklayacaktır. ÇSEP/özet 13. paragrafa göre açıklanacak ve varsa müşterinin web sitesinde de duyurulacaktır. Proje ilerledikçe proje ve etkilerinin doğasında herhangi bir maddi değişiklik veya yeni maddi risklerin ve etkilerin doğması hainde sürekli olarak ilave bilginin açıklanması gerekebilir.

Anlamli Müzakere

15. İşçiler ve etkilenen topluluklar üzerindeki mevcut ve muhtemel etkilerin niteliğine ve büyüklüğüne bağlı olarak ve paydaş belirleme, analizi ve detaylı proje tanımına dayanılarak herhangi bir özel müzakere ihtiyacı ve bunun yapısı üzerinde AİKB ile mutabık kalınacaktır. İşçilerin ve/veya etkilenen bölge halkının bir projeden önemli risklere ve etkilere tabi olmaları, olabilmeleri halinde müşteri, etkilenen taraflara proje riskleri, etkileri ve hafifletme önlemleri hakkında görüşlerini ifade etme fırsatı veren ve müşterinin bunlar üzerine düşünüp ve cevaplamasına izin veren bir şekilde anlamli bir müzakere sürecini üstlenecektir. Anlamli Müzakere:

- Uygun ve ilgili olduğunda, taslak belgeler ve planlar hakkında tercihler hala açıkken kararlar alınmadan önce ilgili ve yeterli bilginin açıklanmasına dayanmalıdır;
 - Çevresel ve sosyal değerlendirme sürecinin başlangıcında başlamalıdır;
 - Çevresel ve sosyal olumsuz etkilere ve bunları ele almak için önerilen önlem ve eylemlere odaklanacaktır ve,
 - Sorunlar, etkiler ve fırsatların yapısı geliştikçe devamlı olarak yapılacaktır.
16. Müzakere süreci kapsamlı ve kültürel olarak uygun bir şekilde yürütülmelidir. Müşteri müzakere sürecini etkilenen tarafların dil tercihlerine, karar verme süreçlerine ve yoksun ve savunmasız grupların ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlayacaktır. Müzakere etkilenen tarafların ötesinde diğer ilgili taraflar olarak belirlenen diğer birey ve grupları da kapsayacaktır. Müzakere süreci müşterinin kamusal taahhüdünün bir parçası olarak belgelenecektir. Müşteri proje hakkındaki nihai kararı, ilgili çevresel ve sosyal hafifletme önlemlerini, yerel topluluklar için projenin faydalarını kararın dayandığı nedenler ve düşüncelerle birlikte veya elverişli yorum veya şikâyet mekanizması veya süreciyle birlikte kamu müzakere sürecine katılanlara zamanlıca bildirecektir.

A Sınıfı Projeler hakkında Açıklama ve Müzakere

17. A Sınıfı olarak sınıflandırılan projeler kolayca belirlenemeyen, değerlendirilemeyen ve hafifletilemeyen muhtemel önemli ve çeşitli olumsuz gelecek çevresel ve/veya sosyal etkilere sahip olabilir ve bu nedenle resmi ve katılımcı değerlendirme süreci gerektirir. Açıklama ve müzakere gerekleri bu sürecin her aşamasında yapılır. Müşteriler etkilenen taraflarla anlamlı iletişim sağlamalı ve yukarıdaki 12 ila 16 paragraflara göre karar verme süreçlerine bilgilendirilmiş katılımlarını kolaylaştırmalıdır. Bilgilendirilmiş katılım önerilen hafifletme önlemleri, gelişim fayda ve fırsatlarının paylaşımı ve uygulama sorunları gibi onları doğrudan etkileyen meseleler hakkında etkilenen tarafların görüşlerini müşterinin karar verme süreci içinde birleştirmesine yol açan organize edilmiş ve tekrarlanan müzakereleri gerektirir. Korunmasız kişiler özel dikkat gerektirebilir ve etkileri anlamak ve anlamlı girdi sağlamak için kaynaklar gerektirebilir.
18. Çevresel Etki Değerlendirmesi/ Sosyal Etki Değerlendirmesi gerektiren projelerde, müşteri açıklama ve müzakerenin 12-17 paragraflara göre yapılmasını sağlayacaktır. Açıklanan bilgi Bankanın koşullarına³ göre tam bir ÇED/SED raporu içerecektir. İlâveten müzakere süreci Bankanın Halkla İlişkiler Politikasının 3.4.1 paragrafında detaylandırılan AİKB'nın açıklaması için olduğu gibi ulusal ÇED kanunu ve diğer kanunların geçerli koşullarının zamanlama şartlarını da karşılayacaktır. ÇED/SED proje sürecinin başından sonuna kadar kamuya açık olarak kalmalı fakat zaman zaman ilave bilgi ile değiştirilebilmelidir.
19. Yerli halkları veya kültürel mirası etkileyen, Gönülsüz yeniden yerleşimi gerektiren projelerde, müşteri ayrıca PK5, PK7 ve PK8'in özel gereklerini yerine getirecektir.
20. Yerel bölge halkının bir projeden şiddetli ve kalıcı olarak olumsuz etkilenmesi veya etkilenmelerinin muhtemel olması fakat aynı orantıda projeden faydalanamamaları halinde müşteri onların faydalanabilecekleri toplum kalkınma programları için seçenekleri incelemek için etkilenen topluluklarla anlamlı bir şekilde ilişki kuracaktır

³ AB ÇED Direktifi ile tutarlı bir ÇED/SED formatı AİKB'dan temin edilebilecektir.

Proje uygulaması sırasında katılım ve dış raporlama

21. Proje sürecinin başından sonuna kadar müşteri belirlenen paydaşlara projenin niteliği ve ilgili çevresel ve sosyal etkileri ve kamu ilgisi düzeyi ile orantılı olarak sürekli bilgi verecektir. Bu sürekli katılım iletişim kanalları ve durum değerlendirmesi sürecinde tesis edilen katılım üzerine inşa edilecektir. Özellikle bilgi açıklamak ve ÇSEP'ndeki hafifletme önlemlerinin uygulamasının etkinliği için olduğu gibi etkilenen bölge halkının proje hakkında devam eden ilgileri ve kaygıları konusunda geri bildirim almak için müşteriler uygun halkın katılımı uygulamaları kullanılmalıdır. Proje döngüsünün kilit aşamalarında örneğin inşaat başlamadan önce veya faaliyetlerin başlamasından önce ilave bilginin açıklanması gerekebilir.
22. Proje hazırlığı sırasında etkilenen bölge halkının belirlendiği durumlarda müşteri ÇSEP'nin uygulanmasındaki ilerlemeler, onlar üzerinde süregiden riskler veya etkilerle ilgili konularda ve müzakere süreci veya şikâyet mekanizması ile bu bölge halkının kaygı konusu olarak belirlediği konularda onlara periyodik raporlar verecektir. Bu raporlar etkilenen bölge halkının erişebileceği bir formatta olacak ve sıklığı etkilenen bölge halkının kaygıları ile orantılı ama en az yıllık olacaktır. Projede etkilenen toplulukların ilgi konusu veya ilave olumsuz etkiler doğuran değişiklikler olursa, müşteri güncellenmiş ÇSEP'inde bu etkilerin ve sorunların nasıl ele alınmakta olduğunu onlara bildirecektir. Etkilenen topluluklar üzerindeki bu ilave olumsuz etkilerin önemli ve çeşitli olması halinde Banka olay bazında 15 ila 20 paragraflarla paralel olarak ilave müzakere faaliyetleri talep edebilir. Müşteri diğer ilgili tarafların yararına bu bilgiyi aynı zamanda websitesinde yayınlaması için teşvik edilir.
23. İlaveten müşteri örneğin Yıllık Rapor veya diğer halka açık belgelerinin bir parçası olarak ayrı bir yayın olarak veya web sitelerinde çevresel ve sosyal performansı hakkında dış paydaşları için düzenli raporlar yayınlamaya teşvik edilir.

Şikâyet Mekanizması

24. Müşterinin paydaşlarının projeye ilişkin kaygılarından haberdar olması ve zamanında cevap vermesi gerekir. Bu amaçla müşteri paydaşlarının müşterinin çevresel ve sosyal performansı hakkındaki kaygılarını ve şikâyetlerini almak ve çözümünü kolaylaştırmak için bir şikâyet mekanizması, süreci veya prosedürü tesis edecektir. Şikâyet mekanizması projenin risklerine ve olası olumsuz etkilerine orantılı olmalıdır.
25. Şikâyet mekanizması, süreci veya prosedürü etkilenen bölge halkına hiçbir maliyet veya ceza getirmeksizin tüm kısımları için kültürel olarak uygun ve kolayca erişilebilir anlaşılabilir ve şeffaf bir süreç kullanarak kaygıları derhal ve etkin bir şekilde ele almalıdır. Mekanizma, prosedür süreci yargısal veya idari çözümlere erişimi engellememelidir. PK 5 veya PK7'nin uygulandığı projeler için müşteri bağımsız, tarafsız bir başvuru mekanizmasının varlığını sağlayacaktır. Müşteri toplumun katılım faaliyetleri sırasında etkilenen toplulukları şikâyet mekanizması hakkında bilgilendirecek ve bireylerin kişisel mahremiyetlerini koruyarak uygulaması hakkında kamuya düzenli rapor verecektir.
26. Çalışanlar için şikâyet mekanizmaları kamusal şikâyet mekanizmalarından ayrı olacak ve PK 2'ye göre olacaktır.

Kurumsal Finansman

27. Genel kurumsal finansman, işletme sermayesi veya sermaye finansmanı alıcısı çok tesisli faaliyetleri olan müşteriler yukarıdaki 22 ve 25, paragraflara paralel bir şikâyet mekanizması dâhil bir kurumsal paydaş bilgilendirme ve iletişim programı benimseyecek ve uygulayacaklardır. Paydaş katılımı programı şirketin işinin niteliği ve ilgili çevresel ve sosyal etkiler ve kamu ilgisinin düzeyi ile orantılı olacaktır. Program tesislere vakitlice duyurulacaktır. Tesis seviyesinde yeterli paydaş katılımının yürütülmesini ve ilgili tesisin çevresel ve sosyal performansı hakkında tesislere yakın paydaşların bilgi almasını sağlamak için prosedürler ve kaynaklar içerecektir. Müşteriler en az yıllık olarak kabul edilen ÇSYS/ÇSEP'in teknik olmayan bir özetini ve ÇSYS/ÇSEP uygulamasında kabul edilen göstergelere ve hedeflere karşı sağlanan ilerlemelerde dâhil çevresel ve sosyal performansları hakkında kamu raporları üreteceklerdir. Program tesislere vakitlice duyurulmalıdır. AİKB Politikası altında A olarak sınıflandırılmış yatırım projeleri için müşteri yukarıda 6 ila 20. paragraflarda belirtilen paydaş katılım sürecini uygulayacaklardır.